

İZMİR BAROSU bülten

23 NİSAN 2018 ÖZEL SAYISI ISSN : 1305 7561

Yaşasın 23 Nisan

İzmir Barosu
bülten

ISSN: 1305-7561
YIL:28 ÖZEL SAYI - HAZİRAN 2018

Sahibi

İzmir Barosu Adına Başkan
Av. Aydın ÖZCAN

Yazı İşleri Müdürü

Av. Nilay ERTEM DURLU

Genel Yayın Yönetmeni

Av. İlke EROL

Yayına Hazırlayan

Av. Devrim CENGİZ AYGÜN

Yönetim Yeri

1456 Sokak No.14 35220
Alsancak - İZMİR
Tel. 0232 400 00 00 - 463 00 14
Faks. 0232 463 66 74
e-posta: yayin.kurul@gmail.com
www.izmirbarosu.org.tr

Basıma Hazırlık - Baskı

Yabaneri Matbaacılık
Ambalaj Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
Bornova Cd. Öztim İş Merkezi No.9/6-B
35070 Işıkkent - İZMİR
Tel. 0232 472 07 77 (pbx)
e-posta: yabaneri@yabaneri.com.tr

Baskı Tarihi
29.06.2018

İÇİNDEKİLER

- 3 TEŞEKKÜR**
İzmir Barosu Başkanı
Av. Aydın ÖZCAN
- 4 SUNUŞ**
Av. İlke EROL
- 6 ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI SUÇUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER ÖNGÖREN KANUN TASARISI HAKKINDA DEĞERLENDİRME**
Hakim Murat AYDIN
- 27 AYRIMCILIĞIN BİR GÖRÜNÜMÜ OLARAK ÇOCUK ÇALIŞTIRMA SORUNU**
Sedat ATAK
- 37 MÜLTECİ VE GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN ÇOCUK İŞÇİLER BAĞLAMINDA YABANCI ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE GENEL BİR BAKIŞ**
Dr. Öğr. Gör. Ayça İZMİRLİOĞLU
- 53 EKSİK**
Av. Şefika MISIRLI
- 59 RÖPORTAJ İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRÜ NESİM TANĞLAY**
Av. Ece ÜSTÜNDAĞ
Av. M.Süheyla UĞUR
- 71 HAYAT PANORAMASI**
Av. Mualla ÖZMEN
- 75 İSTANBUL SÖZLEŞMESİ; ÇOCUKLAR VE KADINLAR İÇİN!**
Av.Uluğ İlve YÜCESOY

İÇİNDEKİLER

79 KREŞ YÖNETMELİĞİNİN İNCELENMESİ
Av. Mualla ÖZMEN

84 ÇOCUK BEDENİMDEN NE İSTEDİN?
Av. Ece ÜSTÜNDAĞ

87 ETKİNLİKLERİMİZ
EĞİTİMLERİMİZ
BASINDA
ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

Av. Aydın ÖZCAN

İzmir Barosu Başkanı

Cumhuriyetimiz'in kurucusu, büyük devlet adamı, Mustafa Kemal Atatürk 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı bağımsızlık olmadan egemenliğin kullanılamayacağı bilinci oluşabilsin ve Türk Milleti bir daha bağımsızlığını ve egemenliğini kaybetmesin diye çocuklara armağan etmiştir. Çünkü bireyler de devletler gibi bağımsız ve özgür olmadan egemenliklerini kullanamazlar. "Aziz milletimizin yokluklar ve güçlükler içerisinde istiklal mücadelesinde gösterdiği azim ve kararlılık, bugün daha çağdaş bir Türkiye için ortaya koyduğumuz çabanın da ilham kaynağıdır." sözleriyle Mustafa Kemal Atatürk Anadolu'da gerçekleşmiş bu müstesna tarihi olayın simgesi 23 Nisan gününü, nesillerden nesillere aktarılmak üzere tarihe not düşmüştür.

Türkiye'nin çağdaş medeniyetler seviyesine çıkması ancak çocuklarımızın daha sağlıklı ortamlarda yetiştirilmesi ve fiziksel, ruhsal, sosyal gereksinimlerinin çağdaş ölçütlerde karşılanmasıyla mümkün olacaktır. *Vatanı korumanın çocukları korumayla başlayacağı inancıyla*, kurulmasına karar verilen İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezinde gönüllü çalışmalar yürüten meslektaşlarım büyük bir özveriyle mücadele etmektedir. Bu mücadelenin bir parçası olan ve her yıl 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle çıkarılan bülten özel sayısına emek veren; Çocuk Hakları Merkezinden sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi ve İzmir Barosu Genel Sekreteri Av.İlke Erol'a, Merkez Koordinatörü Av.Devrim Cengiz Aygün'e, Çocuk Hakları Merkezi Üyeleri Av.Mualla Özmen'e, Av.Ece Üstündağ'a, Av.Şefika Mısırlı'ya, Av.M.Süheyla Uğur'a, Av.Uluğ İlve Yücesoy'a, Hakim Murat Aydın'a, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzmir İl Müdürü Nesim Taşlay'a, Dr.Öğr.Gör.Ayça İzmirlioğlu'na, Sedat Atak'a ve Merkez çalışmalarına emek veren tüm sevgili meslektaşlarıma sonsuz teşekkür ederim. Saygılarımla...

Av. İlke EROL

İzmir Barosu Genel Sekreteri
İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezinden Sorumlu
Yönetim Kurulu Üyesi

Değerli meslektaşlarım,

Çocuk hakları, kanunen veya ahlaki olarak dünya üzerindeki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu, eğitim, sağlık, barınma; fiziksel, psikolojik veya cinsel sömürüye karşı korunma gibi haklarının hepsini birden tanımlamakta kullanılan evrensel kavramdır.

Özel haklar tanınması gerekliliği ilk olarak 1924 tarihli Cenevre Çocuk Hakları Bildirisi'nde **"insanlığın haiz olduğu en mutena şeyi çocuğa vermeye mecbur bulunduğu"** ilkesi ile kabul edilmiştir.

Ülkemizin 1995 yılında onaylayarak tarafı olduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye göre 0-18 yaş arasındaki her çocuk BİREY olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye'de toplam nüfusun %29,6'sı oranında 27 milyonun 18 yaşından küçük olduğu göz önüne alındığında yaşayan her üç bireyden biri "ÇOCUK" tur.

Bu durumda çocukların hakihlallerinin önüne geçilebilmesi, korunması ve suç işlemlerinin önlenmesi için yasal düzenlemelerin uluslararası belgelerle uyumlu hale getirilmesinin yanı sıra uygulamadaki sorunların çözümünün aranması da kaçınılmazdır.

Günümüzde çocukların haklarını korumak için en geniş kapsamlı hukukî metin olan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 19. maddesinde çocuğun her türlü ihmal, istismar ve kötü muameleye karşı gerekirse ana-babası, yasal vasisi ya da bakımını üstlenen (koruyan gözeten) kişilerden korunmasını düzenlenmiştir.

Üzerimize düşen sorumluluğun bilinci ile çocuklara yönelik hukuki yardım hizmetlerinin tek elden yürütülmesi ve izlenmesi amacıyla çalışan İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi aynı zamanda çocuklarla, çocuk hakları ile ilgili çalışmalar yapan yerel pek çok ulusal ve uluslararası kuruluşla işbirliği yaparak bu alandaki bilgi ve duyarlılığın geliştirilmesine de katkı koymaktadır.

Daha ulaşılabilir olmayı hedefleyerek, 2017 yılının Şubat ayından bu yana İzmir Adliyesi B Blok 3.Kat 331 numaralı odada hizmet veren, her gün gönüllü bir meslektaşımız ve stajyer avukatımızın nöbet tuttuğu merkezimizin telefon numarası 0(232) 400 00 14'dür.

Çocuk Hakları Merkezi olarak, meslektaşlarımıza yönelik düzenlediğimiz eğitimler, atölye çalışmaları, panel ve sempozyumlarla sadece mesleki bilgilerimizi artırmakla kalmıyor, çocuk alanında çalışan kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasının önemini de vurguluyoruz. Ülkemizde, haftalık yasal çalışma süresi 45 saat olmasına rağmen çocuk işçilerin ortalama 54 saat çalıştırıldığı, çalıştırılan çocuklarımızın yarısının eğitim hakkından yoksun kaldığı, tarım sektöründe çocuk işçi sayısının artış gösterdiği, mülteci ve geçici koruma sağlanan yabancılar arasında yer alan çocukların kayıt dışı çalıştırılmasının yaygınlaştığı gerçeğinden hareketle bu yıl 20-21 Nisan tarihlerinde Yaşar Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştireceğimiz

çalıştayımızın başlığını "Çocuk İşçiliği" olarak belirledik.

Ancak, Türkiye için büyük önem taşıyan çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda devletin kararlı politikalar geliştirmesi ve bu sorunla etkin olarak mücadele edilmesi gerekliliği ortadadır.

Dünyada çocuklarına bayram hediye eden ve bu bayramı bütün dünya ile paylaşan ilk ve tek ülke Türkiye'dir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik gününü çocuklara armağan ederek "Çocuk Bayramı" olarak kutlanmasını sağlayan ulu önderimiz Atatürk, çocukları önemseydiğini her fırsatta dile getirmekten çekinmemiştir.

"Çocuklar her türlü ihmal ve istismardan korunmalı, Onlar her koşulda yetişkinlerden daha özel ele alınmalıdır." (Mustafa Kemal Atatürk)

Tüm çocukların hayallerini gerçekleştirebileceği bir dünya dileğiyle "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı"nı kutluyorum.

Herhangi bir şekilde hakları ihlal edilen, korunma ihtiyacı içerisinde olan çocuklarımızın güçlü, özgüveni yüksek bireyler olarak yetişmesi ve haklarının korunması gayretiyle Çocuk Hakları Merkezinde özveri ile çalışan meslektaşlarıma ve çocuk hakları alanındaki çalışmalarını, genel ve mesleki bilgileri sizlerle paylaşmak üzere yayınladığımız bültenimizin 23 Nisan özel sayısının hazırlanmasında emeği ve katkıları olan arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimle.

Sevgi ve saygılarımla.

Murat AYDIN
Hâkim - Trabzon Adliyesi

ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI SUÇUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER ÖNGÖREN KANUN TASARISI HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Giriş

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan “Türk Ceza Kanunu ve Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı” (Bundan böyle Tasarı diye anılacaktır) Bakanlar Kurulu tarafından imzalandı ve Başbakanlığın 09/04/2018 tarihli yazısı ile TBMM Başkanlığına sunuldu. Tasarının genel gerekçesinde; “çocuklara karşı işlenen istismar suçuyla daha etkin mücadele edebilmek amacıyla ilave bir takım önleyici tedbirlerin alınması ve cezaların arttırılması zorunluluğu” nedeniyle hazırlandığı bildirilen Tasarıya ilişkin görüş, düşünce ve eleştirilerimi bilginize sunarım.

A. Tasarının Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümleri Hakkında

Tasarısının 1. maddesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesinde değişiklik yapılması öngörülmektedir. Bu değişiklik uyarınca, “çocukların cinsel istismarı” suçundan ceza alan kişilerin devlet memuru olamayacakları düzenlenmektedir. Buna bağlı olarak devlet memuruyken böyle bir suç işleyen kişinin devlet memurluğu da sona erecektir.

Halen yürürlükte olan 657 sayılı Kanun uyarınca; devlet memurluğuna giriş ve memuriyette kalma koşullarını düzenleyen 657 sayılı Kanunun 48. maddesi uyarınca, “kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası” çarptırılan kişi devlet memuru olmamakta, aynı Kanunun 98. maddesi uyarınca, böyle bir ceza alan kişi devlet memuru ise memuriyetten çıkarılmaktadır.

Çocukların cinsel istismarı suçunu düzenleyen TCK'nın 103. maddesinin halen yürürlükte olan hükmü uyarınca, bu suçu işleyen kişinin alabileceği en düşük ceza 3 yıl hapis cezasıdır.

Buna göre; halen yürürlükte olan kanun hükümleri uyarınca; çocuğun cinsel istismarı suçundan ceza alan kişinin devlet memuru olması veya memuriyette kalma imkanı zaten yoktur.

Esasen böyle bir suç işleyen kişi devlet memuru ise işlediği suçtan dolayı alacağı ceza miktarı ne olursa olsun, böylesi bir davranış, 675 sayılı Kanunun 125. maddesinde tanımlanan *"memuriyet sıfatıyla bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak"* kapsamında sayılacağından, bu fiil memuriyetten çıkarma nedeni olacaktır.

Açıklanmaya çalışıldığı üzere; getirilen düzenleme var olan kanun hükümlerine göre yeni bir şey getirmemektedir. Ancak yapılacak düzenlemeyle bu suçta özel vurgu yapılması, konuya kanun koyucunun özel hassasiyet gösterdiğini ortaya koyan manevi etkili bir düzenleme olması bakımından yararlı sayılabilir.

B. Tasarının TCK'nın 62. Maddesine İlişkin Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümleri Hakkında

Tasarının 2. maddesinde; kamuoyunda çok tartışılan cezada takdiri indirim hükmünü düzenleyen TCK'nın 62. maddesine ilişkin değişiklik öngörülmektedir.

Yargılamayı yapan mahkemenin, cezayı belirledikten sonra, yasada belirtilen nedenlerin varlığı halinde söz konusu ceza üzerinde takdiri indirim yapmasına ilişkin yürürlükteki düzenleme esas itibarıyla yerindedir. Zira, yapılan yargılama sonucunda ortaya çıkan netice ceza bazen ceza adaletini sağlamaktan uzak olacak derecede ağır olabilir. Kanun böylesi durumlarda mahkemeye düşük bir oranda indirim yapma yetkisi vermiş böylece cezanın somut olaya uygun olmasını sağlamayı amaçlamıştır.

Takdiri indirim hükümlerinin belli suçlar bakımından uygulanmasının yasaklanması yerinde bir yaklaşım değildir. Tasarının bu yöndeki isteklere cevap vermemiş olması olumlu bir husustur.

Sorun olan husus madde metni ve maddenin güttüğü amaç değil bu maddenin uygulanış biçimidir. Adeta her mahkumiyet hükmünde takdiri indirim hükmü uygulanmasına ilişkin anlayış yargı organlarının yarattığı bir sorundur.

Anlaşıldığı kadarıyla Tasarı, kamuoyunun beklentilerini karşılamak ve uygulamadan kaynaklanan sorunları biraz azalatabilmek için maddeye, yapılacak indirimin gerekçelerinin gösterilmesi gerektiğine ilişkin kısmı ilave etmiştir.

Yaşanan sorunları çözme konusunda bir çaba olması nedeniyle yerinde bir tutum ise de böylesi bir düzenlemeye gerek yoktur. Zira; Tasarının maddeye ilişkin gerekçesinde de belirtildiği üzere, Anayasanın 141 ve CMK'nın 34. maddelerinde düzenlenen; kararların gerekçeli olması gerektiğine dair kural amir hükümdür. Getirilen öneri bu hususun tekrarından ibarettir. Amaç bakımından yerinde bir öneri ise de beklenen faydayı sağlamayacağı kanısındayım. Zira sorun yasal düzenlemeden değil yargılama kalitesinden ve yargı sisteminin içinde bulunduğu sorunlardan kaynaklanmaktadır. Yine de kanun koyucunun bu konudaki ısrarını ve iradesini ortaya koyması bakımından yerinde bir öneri olarak değerlendirmek hatalı olmayacaktır.

C. Tasarının TCK'nın 103. Maddesine İlişkin Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümleri Hakkında

Tasarının 3. maddesinde; çocuğun cinsel istismarı suçunu düzenleyen TCK'nın 103. maddesinde

düzenlemeler öngörülmektedir. Düzenlemelerin içeriğine girmeden söylenecek en önemli şey, getirilen düzenleme ile suça ilişkin cezaların önemli ölçüde arttırıldığıdır. Ancak tasarı teknik bazı sorunları içerisinde barındırmaktadır.

Bu konuda bir değerlendirme yapmadan önce halen yürürlükte olan kanun hükümlerinde bu suçun nasıl düzenlendiğine dair kısa bir açıklama yapmak gereklidir.

Yürürlükte olan TCK hükümleri uyarınca:

Çocuklara yönelik cinsel istismar fiilleri çocuğun 12 yaşından küçük olup olmadığına ve 15 yaşını doldurmuş olup olmamasına göre bir ayrıma tabi tutulmuştur.

Cinsel istismar suçunun mağduru olan çocuk 15 yaşını doldurmamış ise bu çocuğa yönelik olarak yapılan cinsel istismar fiilinin failinin kaç yaşında olduğuna, bu fiilin cebir veya tehdit veya hile veya iradeyi etkileyen bir başka nedene dayalı olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine, failin, mağdurun vücuduna organ veya sair bir cisim sokup sokmamasına bakılmaksızın fail için ceza öngörülmüştür.

Mağdur 15 yaşından küçük olduğu halde, fail, cebir

veya tehdit kullanmış ise veya mağdurun vücuduna organ veya sair bir cisim sokmuş ise, failin önceki duruma göre daha ağır şekilde cezalandırılması öngörülmüştür.

Mağdur 15 yaşından büyük, 18 yaşından küçük ise ve fail, cinsel içerikli davranışı cebir veya tehdit veya hile veya iradeyi etkileyen bir başka nedene dayalı olarak gerçekleştirmemiş ve fiil mağdurun vücuduna organ veya sair bir cisim sokulması boyutuna ulaşmamış ise eylem suç olarak kabul edilmemiştir. Bu anlamda on beş yaşından büyük çocuğun cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel eylemleri, rızaya dayalı olması ve çocuğun kendisine yönelik fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin bulunması koşulları ile ceza hukukunun konusu olmaktan çıkmıştır.

Mağdur 15 yaşından büyük 18 yaşından küçük olmasına rağmen; fail, mağdurun vücuduna organ veya sair bir cismi onun rızası dâhilinde sokmuş ise, fiil, artık “*çocuğun cinsel istismarı*” olarak nitelendirilmemekte, TCK’nın 104. maddesinde düzenlenen “*reşit olmayanla cinsel ilişki*” suçunu oluşturmaktadır. Bu suçun takibi mağdur çocuğun şikâyeti şartına bağlanmıştır.

Mağdur 15 yaşını doldurmuş ancak 18 yaşını doldurmamış bir çocuk ise ve cinsel eylem; cebir veya

tehdit veya hile veya iradeyi etkileyen bir başka nedene dayalı olarak gerçekleştirilmiş ise failin eylemi “*çocuğun cinsel istismarı*” olarak nitelendirilmekte ve TCK’nın 103. maddesine göre ceza tayin edilmektedir.

Mağdur 15 yaşını bitirmiş olmasına rağmen maruz kaldığı fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş ise, 15 yaşını bitirmemiş çocukların tabi olduğu hukuki konuma tabi olur. Yani, bu durumdaki çocuklara karşı yapılan eylem 15 yaşından küçük çocuklara yapılmış gibi değerlendirilir.

Cinsel istismar suçunun basit veya nitelikli halinin mağduru olan çocuğun 12 yaşından küçük olması durumunda faile daha fazla ceza verilmesi esası benimsenmiştir.

Çocuğa yönelik cinsel istismar suçunun temel şekline ilişkin maddî unsur, kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen, cinsel arzuları tatmin amacına yönelik ve fakat cinsel ilişkiye varmayan cinsel davranışlar oluşturmaktadır.

Suçun maddi unsuru, çocuğun cinsel davranışlarla istismar edilmesi halidir. İstismar kelimesi sözlüklerde; “birinin iyi niyetini kötüye kullanma ve sömürme” olarak

tanımlanmaktadır.

İstismar, cinsel içerikli olması şartıyla her şekilde gerçekleşebilir. TCK'nın 103 maddesinde cinsel istismar;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, olarak tanımlanmıştır.

Cinsel istismar olarak tanımlanan ve temas içeren fiil, sarkıntılık düzeyinde kalmış ise, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali olarak kabul edilmiştir.

Böylece cinsel istismar suçu; cinsel istismarın temel şekli, sarkıntılık şeklinde işlenmesi ile ortaya çıkan daha az cezayı gerektiren nitelikli hali, organ veya sair cisim sokulması suretiyle işlenmesi ile ortaya çıkan daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali olarak üçe ayrılmıştır.

Cinsel istismar niteliğindeki fiillerin on beş yaşını doldurmuş çocuklara karşı işlenmesi halinde (bu

çocukların maruz kaldıkları fiillerin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişmiş olması koşulu ile), bu eylemler kural olarak suç olarak düzenlenmemiştir. On beş yaşını doldurmuş çocukların belirli ölçüde kendi cinsellikleri üzerinde tasarrufta bulunma özgürlüğüne sahip oldukları benimsenmiştir. Buna göre, cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel eylemler on beş yaşından büyük çocuğun rızası ile yapılması koşulu ile suç olarak düzenlenmemiş, on beş yaşından büyük çocuk ile rızası dâhilinde cinsel ilişkide bulunma fiili ise TCK'nın 104/1 maddesinde takibi şikâyete bağlı ve az cezayı gerektiren bir suç olarak düzenlenmiştir.

Yasa, on beş yaşından küçük çocuklar bakımından zor unsurunu var saymış, bu yaş grubundaki çocuklara karşı ayrıca cebir veya tehdit kullanmak suretiyle suçun işlenmesi halini TCK'nın 103/4 maddesinde daha fazla cezayı gerektiren nitelikli hal olarak benimsemiştir.

On beş yaşından büyük bir çocuğa karşı yapılan cinsel nitelikteki eylemlerin cinsel istismar suçun oluşturabilmesi için bu fiillerin cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak yapılması gerekir.

TCK'nın 103. maddesinin ikinci fıkrasında, cinsel istismar

suçunun vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi, bu suçun nitelikli hâli olarak tanımlanmıştır. Suçun bu nitelikli hâli için, vücuda vajinal, anal veya oral yoldan organ veya sair bir cismin sokulması gereklidir.

Yargıtay; failin, kendi vücuduna bir organı sokturmasının, suçun nitelikli halini oluşturmadığı görüşündedir. TCK'nın 102/2 ve 103/2 maddeleri bu nedenle yeniden düzenlenmelidir.

Cinsel istismar suçunun;

a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,

d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

işlenmesi halinde cezanın arttırılması kabul edilmiştir.

TCK'nın 103/4 maddesi uyarınca; cinsel istismarın, 103. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Failin işlediği cinsel istismar suçu sonucunda, bu suçla uygun nedensellik bağı içerisinde mağdurun ölmesi veya bitkisel hayata girmesi halinde; fail hakkında hem cinsel istismardan hem de faile öldürme ve nitelikli yaralama suçlarından dolayı somut olayın özelliklerine göre, suçu kasten, olası kastla veya taksirle işlemesine göre ceza tayin edilmesi gerekir.

Fail, mağdura yönelik olarak cinsel istismar suçunu tamamladıktan sonra; suçunu gizlemek için veya suçu tamamlanamamaktan kaynaklanan kızgınlıkla mağduru öldürmüş ise, cinsel istismar suçu bakımından TCK'nın 103/6 maddesi faile uygulanmaz ancak öldürme suçundan dolayı, nitelikli insan öldürme hükümlerine göre ceza tayini yoluna gidilir.

Bu açıklamalardan sonra Tasarı ile TCK'nın 103. maddesine ilişkin getirdiği değişiklik önerileri ele alınmıştır.

1. Cezalardaki artış, maddenin 2. fıkrasında düzenlenen suçun nitelikli hali ile sınırlı yapılmıştır.

Cezalarda yapılan artış önemli ölçüde, suçun, TCK'nın 103. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen suçun nitelikli halinin işlenmesine yöneliktir. Başka bir deyişle, failin, istismar suçunu, mağdurun "vücuduna organ veya sair bir cisim sokarak" işlemesi haline ilişkin fiile yönelik cezalarda önemli oranda artış öngörülmektedir. Oysa cinsel istismar suçun mağdurun "vücuduna organ veya sair bir cisim" sokulmadan da işlenebilmektedir.

Yürürlükte olan TCK'nın 103. maddesinin temel sorunu, 1. fıkrada tanımlanan cinsel istismar suçunun tanımından kaynaklanmaktadır. Tasarı bu fıkradan kaynaklanan sorunları gidermediği gibi, suçun belirtilen şekilde işlenmemesi haline ilişkin ceza artışı getirmemiştir. Bir örnek vermek gerekirse; 12 yaşından küçük bir çocuğa "organ veya sair cisim" sokmayan ancak bunun dışında yapılabilecek bütün istismar eylemlerini en ağır şekli ile yapan faile verilecek ceza 8 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası olurken, failin mağdura organ sokması durumunda verilecek cezanın alt sınırı 30 yıl hapis cezası olmakta, bu

ceza ağırlaştırılmış müebbet kadar çıkabilmektedir. Üstelik suçun temel şekline ilişkin tanımlamada bir değişiklik yapılmamış, bu tanımdan kaynaklanan sorunlar giderilmemiştir.

2.TCK'nın 103.maddesinin 1.fıkrasında düzenlenen fiile ilişkin ceza ile 2. fıkrada düzenlenen fiile ilişkin cezalar arasında orantısızlık oluşmuştur.

Hangi fiile ne kadar ceza verileceği hususu kanun koyucu olan TBMM'nin takdirindedir. Ancak Anayasa Mahkemesinin, TCK'nın 103. maddesinin 1. ve 2. fıkralarına ilişkin olarak verdiği iptal kararlarında da vurgulandığı üzere bu takdir yetkisi sınırsız değildir. Cezaların birbiri ile orantılı olması hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Bu nedenle yasa koyucu, fiillere ilişkin cezaları belirlerken benzer fiiller ile arasında orantı ve dengeyi gözetmelidir. Aksi yaklaşım Anayasa Mahkemesinin vereceği yeni iptal kararlarına yol açabilecektir.

Bu nedenle; istismar suçunun nitelikli şekline ilişkin cezalar belirlenirken bu suçun temel şekli de dikkate alınmalıdır.

3. Tasarı, suçun failinin de çocuk olmasına ilişkin hiç bir düzenleme getirmemiştir.

Sunulan tasarıya ilişkin olarak getirilebilecek en önemli eleştiri, suçun failinin de çocuk olmasına ilişkin hiç bir özel düzenleme getirmemiş olmasıdır. Oysa, gerek Anayasa Mahkemesinin verdiği önceki iptal kararları gerek Çocuk Hakları Sözleşmesi gerekse de Anayasa ve yasalarımız uyarınca, devlet çocuğu korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğü çocuğun suç faili olması halinde de devam eden bir yükümlülüktür. Devlet bu yükümlülüğü kapsamında, suç işleyen çocuğun iyileştirilmesini, geleceğinin inşa edilmesini sağlamalıdır. Tasarıdaki cezaların orantısız şekilde artmasının yanı sıra çocuk faillerin dikkate alınmaması oldukça çocuklar bakımından ağır sonuçlar doğuracaktır.

Birkaç örnek vermek gerekirse;

- 15 yaşındaki bir çocuk, 14 yaşındaki bir başka çocukla; cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen bir başka neden olmadan, yani zora dayalı olmadan öpüştüğünde; işlediği fiil istismar olarak tanımlandığında alacağı ceza TCK'nın 103/1 maddesi uyarınca 8 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası olacaktır. Fiili istismar değil sarkıntılık olarak kabul edildiğinde ise alacağı ceza 3 yıldan 8 yıla kadar hapis cezasıdır. Bu cezalarda yapılacak tek indirim fail çocuğun yaşı nedeniyle yapılacak 1/3 oranındaki indirim olacaktır. (TCK'nın 62. maddesindeki takdiri indirimin uygulanıp uygulanmayacağı belirsiz olduğundan

değnilmemiştir.) Böylesi bir fiil bakımından verilecek bu cezanın çocuk adalet sisteminin temel ilkeleri ile bağdaşır olmadığı açıktır.

- 15 yaşındaki bir çocuk, 14 yaşındaki bir başka çocuğun ağızına; ile cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen bir başka neden olmadan, yani zora dayalı olmadan cinsel organını soktuğunda, alacağı ceza önce 16 yıldan 40 yıla kadar hapis cezası olarak belirlenecek, belirlenen bu ceza failin çocuk olması nedeniyle, TCK'nın 31/3 maddesi uyarınca 1/3 oranında indirilecektir. Bu durumda çocuğun alacağı ceza 10 yıl 8 aydan 26 yıl 8 aya kadar hapis cezası olacaktır. Bu ceza TCK'nın 31/3 maddesinin son cümlesi uyarınca 12 yıl hapis cezasına indirilecektir. Bu miktardaki cezanın fail çocuğun iyileştirilmesi amacına hizmet etmeyeceği açıktır.

- 15 yaşındaki bir çocuk 14 yaşındaki bir çocuğun vücuduna; cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen bir başka neden olmadan, cinsel ilişkiye girdiği takdirde alacağı ceza benzer şekilde hesaplanacaktır. Buna göre; ceza önce 16 yıldan 40 yıla kadar hapis cezası olarak belirlenecek, belirlenen bu ceza failin çocuk olması nedeniyle, TCK'nın 31/3 maddesi uyarınca 1/3 oranında indirilecektir. Bu durumda çocuğun alacağı ceza 10 yıl 8 aydan 26 yıl 8 aya kadar hapis cezası olacaktır. Bu ceza

TCK'nın 31/3 maddesinin son cümlesi uyarınca 12 yıl hapis cezasına indirilecektir.

•Üstelik, fail çocukların suçu işleyiş biçimleri arasında bir ayırmda getirilmediğinden ortaya şöyle bir tablo çıkacaktır.

•Yukarıda verilen örneklerdeki 15 yaşındaki çocuk, 14 yaşındaki çocukla; cebir veya tehditle cinsel ilişkiye girdiğinde alacağı ceza, ilk örnekteki olaya yakın, ikinci örnekteki olayın aynısı yakın olacaktır. Şöyle ki; Suçu işleyen çocuğa önce tasarı ile düzenlenen 103/5-b maddesi uyarınca müebbet hapis cezası verilecek, belirlenen bu ceza failin çocuk olması nedeniyle, TCK'nın 31/3 maddesi uyarınca 12 yıldan 15 yıla kadar hapis cezasına indirilecektir.

Görüldüğü gibi, biri diğerine göre daha vahim olan fiiller bakımından ya aynı ceza verilecek ya da diğerinden en fazla 3 yıl daha çok ceza verilebilecektir.

Bu durum da fiiller için öngörülen cezaların açıkça orantısız olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Oysa bu fiilin zora dayalı olarak işlenmesi halinde ceza yaptırım, zora dayalı olmaması halinde ise bu suç için özel olarak oluşturulacak güvenlik tedbiri yaptırımın uygulanması

yerinde olacaktır.

Tüm bu nedenlerle; cinsel istismar suçunun failinin çocuk olması haline özgü, cezalandırıcı değil onarıcı adalet ilkelerini öne çıkaran, hem mağdur çocuğu hem de fail çocuğu koruyan yeni bir yaklaşım geliştirilmelidir.

Bu konuda daha önce hazırlanan ve www.kocaelibarosu.org.tr adresinde yayınlanmış bulunan öneriler raporuna atıf yapmakla yetiniyorum. Zira söz konusu rapor bu konuyu uzun araştırma ve çalışmalar sonucunda ele almış, hem genel değerlendirmeler yapmış hem de somut kanun değişiklikleri önermiştir.

4. Tasarıda getirilen düzenlemeler teknik bakımdan karmaşıktır.

Söz konusu düzenleme uyarınca faile ceza vermek oldukça karmaşık bir yolu izlemeyi gerektirmektedir. Metinde yer alan ifade biçimleri, anlatım ve atıflar cezanın belirlenmesi bakımından farklı ve yasa koyucunun amaçlamadığı uygulamalara kapı açabilecek durumdadır. Oluşabilecek kanun boşluklarından istifade ederek daha az ceza ile sonuçlanan davalar görülebilecektir. Maddenin, kanun genel sistematiğine ve önceki yazım biçimine uygun şekilde formüle edilmesi gereklidir.

D. Tasarının TCK'nın 227. Maddesine İlişkin Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümleri Hakkında

Tasarı ile çocukları fuhşa teşvik eden, çocukların fuhuş yapmasını kolaylaştıran, çocukları bu amaçla tedarik eden, barındıran veya çocuğun fuhşuna aracılık eden kişilere verilecek hapis cezasının miktarına dokunulmadan, hapis cezası ile birlikte verilecek adli para cezasının alt sınırını iki bin gün adli para cezası olarak belirlemektedir.

Tasarı, maddede öngörülen ve bugün yürürlükte olan düzenlemeye göre 5 gün olan adli para cezasının alt sınırını arttırması bakımından yerindedir.

Ancak bu düzenleme yeterli değildir. Zira; çocuklara yönelik cinsel dokunulmazlığa karşı suçların cezalarını ve bu suçlar nedeniyle verilen cezaların infaz rejimini oldukça sert şekilde arttıran Tasarının, çocukların fuhuşta kullanılması suçu bakımından sadece para cezasının alt sınırına ilişkin bir düzenleme yapması yerinde olmamıştır. Maddede öngörülen hapis cezasının hiç değilse üst sınırı 10 yılın üzerine çıkarılarak, bu suçlara ilişkin yargılama yapma görevinin ağır ceza mahkemelerine aktarılması yerinde olacaktır.

E. Tasarının Cezaların İnfazı Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümleri Hakkında

Tasarı ile cezaların infazına ilişkin usulleri belirleyen 5275 sayılı Kanunda değişiklikler öngörülmektedir. Bu değişiklikler; cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlara ilişkin koşullu salıverme sürelerinin arttırılması, koşullu salıverme öncesine ve sonrasına ilişkin düzenlemeler ile kimyasal tedaviye ilişkin düzenlemeler olarak özetlenebilir. Metni tek tek inceleyip değerlendiren bir yaklaşım karmaşık olacağı için genel bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre;

1. Çocuğa karşı işlenen suçtan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan kişilerin koşullu salıverme süresi 50 yıla, müebbet hapis cezası alan kişilerin koşullu salıverme süresi 40 yıla çıkarılmaktadır.

Yürürlükte olan düzenleme (5275 sayılı Kanununun 108. maddesinin 1, 8 ve 9. fıkraları) uyarınca çocuğa karşı işlenen suçlar ile TCK'nın 102/2, 103, 104/2-3 maddelerinden hükmedilen; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının 39 yılını, müebbet hapis cezasının 33 yılını, süreli hapis cezasının dörtte üçünü iyi halli olarak geçiren hükümlü, iyi halli olması halinde koşullu olarak salıverilmektedir.

Tasarı, yürürlükte olan düzenlemedeki 39 yıllık süreyi 50 yıla, 33 yıllık süreyi ise 40 yıla çıkarmaktadır.

Failin, çocuğa karşı işlediği iki fiilden dolayı alacağı; iki ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası veya bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile birlikte aldığı bir müebbet hapis cezası veya bunlarla birlikte süreli hapis cezası alması halinde de koşullu salıverme süresi değişmemekte, ikinci suç nedeniyle alacağı cezalar ilk suçuna ilişkin cezanın içinde erimektedir. Hatta fail, bu suçların yanı sıra başka başka suçlardan ceza alsa da (örneğin hırsızlık, yağma vs.) aldığı bu cezalar ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası için öngörülen koşullu salıverme süresinin içinde erimektedir. Koşulu salıverme; kişinin aldığı cezanın belli bir süresini infaz kurumunda geçirdikten sonra, iyileşme sürecini toplum içerisinde tamamlaması amacını taşır.

Ceza hukukun temel amaçlarından birisi olan özel önleme amacı, suç işleyen kişinin, cezasını çektikten sonra iyileştirilmesi ve yeniden suç işlememesinin sağlanmasıdır. Bu nedenle verilen cezanın bir amacı faili işlediği fiilden dolayı bedel ödetmek (kefaret) ise diğer amacı da faili iyileştirip topluma kazandırmaktır.

Koşulla salıverme olmadan kişinin infaz kurumunda tutulmasına ilişkin hükümler ve uygulamalar Avrupa

İnsan Hakları Mahkemesinin de gündemine gelmiştir. AİHM, "tahliye umudu olmadan" kişinin infaz kurumunda tutulmasını eleştirmiştir. AİHM. *Kafkaris – Kıbrıs, Iorgov – Bulgaristan, Schuchter – İtalya, Harkins ve Edwards – Birleşik Krallık, Vinter ve Diğerleri – Birleşik Krallık* kararlarında bu konuya değinmiştir.

AİHM, *Kaytan – Türkiye* kararında "iç hukukta mutlak müebbet hapis cezasının gözden geçirilmesine yönelik herhangi bir mekanizma veya imkân sağlanmadığı hallerde, mutlak müebbet hapis cezasının" hüküm kurulduğu andan itibaren işkence ve kötü muamele yasağına aykırılık teşkil ettiğini belirtmiştir.

Gurban – Türkiye kararında da tahliye umudu olmayan müebbet cezasının işkence ve kötü muamele yasağının ihlali olduğunu vurgulamış, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazının belli bir aşamasından sonra cezayı değerlendirecek ve hükümlünün tahliyesine karar verebilecek bir mekanizma öngörülmesini istemiştir.

AİHM., söz konusu kararlarında, kişilerin ömür boyu hapiste kalmalarının Sözleşme'de yasaklanmadığını, ancak müebbet hapis cezası alan kişilerin cezaları gözden geçirecek ve tahliyeye karar verecek bir mekanizmanın bulunmamasının hak ihlali olduğunu vurgulamıştır. Bu

anlamda; cezanın infazına devam edilip edilmemesinde meşru bir yarar olup olmadığına bakılması gerektiğini ifade etmiştir.

AİHM., kişinin tahliye edilmesi hususunda bir süre belirleme yetkisi olmadığını belirtmiş, yapılacak tahliye değerlendirmesinin 25 yıllık hapsin sonunda yapılmasını öneren bir yaklaşım göstermiştir.

Hükümlünün tahliye umudu olmadan infaz kurumunda tutulmasına veya tahliye umudu var görülmele birlikte öngörülen sürenin uzunluğu nedeniyle bu umudun gerçekçi olmadığı durumlara ilişkin pek çok çalışma ve inceleme bulunmaktadır. Konu uluslararası hukukun da gündemine çeşitli olaylar ve çeşitli ülkeler için girmiştir.

Bu açılardan bakıldığında 50 ve 40 yıllıklik hapisten sonra koşullu salıvermeye, üstelik böylesi bir salıvermenin her an geri alınabilecek kırılabilir bir yapıyla ve oldukça tartışmalı olan kimyasal kastrasyona bağlı tutulması Anayasa'da ve AİHS'de yer alan temel insan haklarına aykırılık teşkil edebilecektir.

2. Tasarı, çocuğa karşı işlenen suçlar bakımından koşullu salıverme öncesine ve sonrasına ilişkin bir

takım düzenlemeler getirmektedir.

Bu düzenlemelerden bazıları halen var olan hükümler olup, yeni olan hususlara değinmek gerekir.

a) Yürürlükteki kanun uyarınca *“tedavi amaçlı programlara katılmak”* şeklinde olan yükümlülük, *“rehabilitasyon amaçlı programlara katılmak”* olarak değiştirilmektedir. Bu değişiklik yerindedir. Zira kişinin belli bir tedaviye zorlanması tıp hukuku bakımından hukuka uygun bir yaklaşım değildir.

b) Hükümlünün ikametgahını değiştirmesi durumunda, adres değişikliğini bildirmesine ilişkin düzenleme geneli itibarıyla olumlu bir yaklaşımdır. Yürürlükte olan Nüfus Hizmetleri Hakkındaki Kanun uyarınca adres değişikliğini 20 iş günü içinde nüfus müdürlüğüne bildirmek durumunda olan kişi, belirtilen suçların hükümlüsü ise adres değişikliğini 7 gün içinde, kolluk vasıtasıyla denetimli serbestlik müdürlüğüne bildirmekle yükümlü kılınmaktadır. Ayrıca bu yükümlülük işyeri adresinin değiştirilmesi halini de kapsar hale getirilmekte, hükümlünün bilinen adresinden geçici konaklama amacıyla ve 7 günden daha uzun süreyle ayrılması halinde de bildirim zorunluluğu kapsamına alınmaktadır.

Burada yer alan düzenlemenin aşağıdaki bölümlerde üzerinde durulacak ve ÇKK'ya eklenmesi öngörülen ek maddede tekrar edilmesi kanun yapma tekniğine uygun düşmemiştir. Her iki madde yeniden karşılaştırılmalı, tekrara düşülen kısımlar düzenlenmelidir.

c)Belirtilen yükümlülüklerin uygulanmasına, tahliyesinden itibaren başlamak ve hak ederek tahliye tarihinden sonraki 5 yılda sona ermek üzere sınırlandırılmaktadır. Bu şekilde bir süre belirlemek, var olan düzenlemede bir süre öngörülmemiş olmasına göre daha yerindedir. Ayrıca maddeye eklenmesi öngörülen 12. fıkra uyarınca rehabilitasyon programlarına katılma zorunluluğu hükümlünün infaz kurumunda bulunduğu süreyi de kapsar hale getirilmektedir.

d)Tasarının getirdiği en tartışmalı hüküm; cinsel dokunulmazlığa karşı suç işleyen kişinin infaz kurumundan tahliye edilmesinden önceki 3 ay içinde başlayan ve tahliyeden itibaren 5 yıl süreyle devam edecek olan "ayakta veya yatarak cinsel isteğin baskılanmasına yönelik tedbire tabi tutulması" konusudur.

Kimyasal kastrasyon olarak tanımlanan bu tedbirin uygulanması; uzman raporu üzerine infaz hakiminin karar vereceği belirtilmiştir. Bu tedbirin uygulanması

hükümlünün isteğine veya rızasına bağlanmamıştır.

Bu çalışmada; yapılacak müdahalenin etkili olup olmadığı, kişi üzerinde yaratacağı olası sonuçlar, müdahalenin sona erdirilmesinden sonra ortaya çıkacak sorunlar tıp biliminin incelemesi gereken hususlar olduğu için burada değerlendirilmemiştir. Değerlendirme sadece hukuk açısından yapılmıştır.

Düzenleme; kişinin bedeni üzerinde, bedensel nitelikte ceza niteliğinde tedbir öngörmesi bakımından hukuka aykırıdır. Kişinin vücuduna, rızası dışında tıbbi müdahale yapılması, bu amaçla kesinliği ve etkileri belli olmayan ilaç uygulamalarına sokulması temel insan haklarına aykırı bir yaklaşımdır. Üstelik madde uyarınca yapılacak işlemin "tıbbi gerekliliklere uygun olarak" yerine getirilmesi öngörülmüştür. Temel tıbbi etik değerlerine ve tıp hukukunun kurallarına göre bir hekimin, tedavi amaçlı olmayan ve kişinin aydınlatılmış ve serbest rızasını içermeye tıbbi müdahale "tıbbi gerekliliklere uygun" bir müdahale olmayacaktır.

Bir hekimin, kişiye uygulayacağı tıbbi işlemin riskleri, olası sonuçlarını anlatmadan ve onun baskı altına alınmamış onayını almadan böyle bir işlemi yapması tıp hukuku bakımından mümkün değildir. Böyle

bir tedbir hiç bir hekim tarafından uygulanamaz. Böylesi bir uygulama, kişinin vücuduna, hekim gözetiminde ve ona rağmen müdahale sonucunu doğurur.

F. Tasarının Çocuk Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümleri Hakkında

1. Tasarı ile ÇKK'nın 6. maddesinde yer alan "sosyal hizmetler kurumu" ibareleri yerine "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" ibarelerinin gelmesi öngörülmektedir.

Esasen bu değişikliğe gerek yoktur. Zira;

Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığının kurulmasına ilişkin 633 sayılı KHK'nin 35. maddesi uyarınca; "*Mevzuatta, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, (...) yapılan atıflar Bakanlığa; (...) yapılmış sayılır.*"

Bu hüküm uyarınca, ÇKK'nın 6. maddesinde yer alan ibareler zaten anılan Bakanlık olarak anlaşılmakta ve uygulanmaktadır.

Tasarıda yer alan düzenleme, daha önce yapılan yasal bir değişikliğin tekrarıdır ibaret olması nedeniyle kanun yapma tekniğine aykırı görülmektedir.

Oysa ÇKK'da gerek çocukların korunmasına gerekse de çocukların cinsel istismarı suçlarına ilişkin pek çok düzenleme ihtiyacı bulunmaktadır. Söz konusu Tasarı bu ihtiyaçlara yönelik bir öneri getirmemektedir.

ÇKK bakımından yapılması gereken değişiklikler hakkında daha önce yayınlanan ve www.kocaelibarosu.org.tr adresinde yayınlanmakta olan rapora bir kez daha atıf yapmakla yetiniyorum.

2. Tasarı ile ÇKK'na eklenmesi öngörülen ek madde 1 ile çocukların cinsel istismarına ilişkin suçların soruşturulması ve kovuşturulması aşamasında yapılan yayınların yasaklanmasına ilişkin düzenlemeler önerilmektedir.

Basın yayın, radyo, televizyon ve internet üzerinden yapılan yayınlar bakımından yasaklama ve kısıtlama getiren bu düzenlemeler, genel mantığı ve yaklaşımı bakımından yerinde ise de maddenin yazılış biçimi ve bilinen uygulamalar önemli sorunlara yol açacaktır. Şöyle ki;

a) Yapılacak kısıtlamanın; içeriği ve niteliği belirsizdir. Var olan uygulamada olduğu gibi, haber konusu olan olayın tümüyle karartılmasına yol açabilecek niteliktedir.

Bu durum, toplumda istismar suçlarına ilişkin hassasiyeti zaman içinde köreltebilecektir. Üstelik açık kaynaklardan yapılan yayının aşırı kısıtlanması bilinmeyen haberlerin "fısıltı gazetesi" ve "sosyal medya" üzerinden yayılması ile sonuçlanacaktır. Bu durum toplumun doğru bilgilenme hakkını da ortadan kaldıracaktır.

b) İnternet üzerinden yapılacak yayının kısıtlanmasına ilişkin Cumhuriyet savcısının karar verme yetkisi hakim onayı ile desteklenmemiştir.

Bu düzenlemelerin yerine; verilecek haberin çocuğun yararını gözeten, çocuğun damgalanmasını ve tanınmasını önleyen ancak fiile ve olaya ilişkin toplumun bilgilenme hakkını gözeten, yapılacak yargılama ve idari işlemler de toplumun denetimine imkan veren şekilde olması gereklidir.

3. Tasarı ile Çocuk Koruma Kanununa eklenmesi öngörülen ek madde 2 ile cinsel suç mağdurlarına ilişkin bazı düzenlemeler önerilmektedir.

a) Öncelikle söylemek gerekir ki; cinsel suç mağdurları bazen çocuk bazen de yetişkin bireyler olmaktadır. Yetişkin bireyleri de kapsayan ve ceza muhakemesini ilgilendiren bu düzenlemelerin, ceza muhakemesine

ilişkin hükümlerin düzenlendiği Ceza Muhakemesi Kanununda yapılması yerine, çocuklara ilişkin kanun olan Çocuk Koruma Kanununda yer alması kanun yapma tekniği bakımından yerinde olmamıştır.

b) Tasarıyla cinsel suç mağdurlarının ikincil mağduriyetlerinin önlenmesi için; ifadelerinin alınması, adli ve tıbbi muayenelerinin yapılması amacıyla merkezler kurulması önerilmektedir.

Cinsel suç mağduru çocuklar için uygulanmakta olan Çocuk İzlem Merkezlerine (ÇİM) benzer bir model içeren öneri, bir anlamı bu merkezlerin tüm cinsel suç mağdurlarına hizmet vermesini amaçlamaktadır. Belirtilen bu amaç, cinsel suç mağdurlarının korunması, ikincil mağduriyetlerinin önlenmesi bakımından esas itibarıyla yerindedir. Ancak düzenle teknik ve hukuki bazı sorunlar barındırmaktadır.

Tasarının genel gerekçesinde; *"sadece istismara uğramış çocuklara yönelik olarak kurulmuş olan çocuk izlem merkezlerinin kapsamı genişletilerek diğer cinsel suç mağdurlarına yönelik de hizmet sunmasına imkan sağlamak"* amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Getirilen bu düzenleme ile ÇİM'lerin yapısının değiştirilerek tüm cinsel suçlar için hizmet verecek merkezler haline

getirilmesi amaçlanmıştır. Kapsamdaki bu genişlemenin yaratacağı sorunlar olacaktır.

Bu sorunlar şunlardır;

aa) Cinsel suçların nitelik ve ağırlıkları bakımından bir sınırlama getirilmemiştir. Örneğin, cinsel amaçlı olarak ve sözle taciz etmek de (TCK 105) bir cinsel suçtur. Böyle bir suçun mağduru olan yetişkinin, özel merkezde beyanının alınmasının gerekli olup olmadığı hususunda bir değerlendirme yapılmadan, bulunduğu ilçede dinlenmek yerine, genellikle il merkezinde bulunacak olan merkeze getirilip dinlenmesi ilave zorluklara ve ikincil mağduriyetlere yol açacaktır. Bu nedenle suçların niteliği bakımından bir ayırım yapmak yerinde olacaktır.

bb) Tüm cinsel suç mağdurlarının bu merkezlere yönlendirilmesi, merkezlerin işlevini zorlaştıracak, iş yükünü arttıracaktır. Bu artış çoğu kez nitelikli işlerin de iyi yapılmaması ile sonuçlanacaktır.

cc) Yetişkin mağdurun beyanının (maddede hatalı olarak ifade deyimi kullanılmıştır) alınması sırasında sesli ve görüntülü kayıt yapılması, mağdurun rızası şartına bağlanmıştır. Oysa suç mağdurunun beyanının teknik araçlarla kaydını öngören CMK'nın 53/3 maddesi uyarınca böyle bir zorunluluk yoktur. Halen yürürlükte olan kanun

hükümleri uyarınca, tanık sıfatıyla dinlenen mağdurun beyanının alınması sırasında sesli ve görüntülü kayıt yapılması mümkündür ve bu kaydın yapılması mağdurun rızasına bağlı değildir. Esasen böyle bir rızanın varlığını aramak mağdurun ikincil mağduriyetine yol açacaktır. Zira, bu rızayı vermediği için ifadesi sesli ve görüntülü şekilde kaydedilmeyen mağdurun, kovuşturma aşamasında dinlenmesi, adil yargılamanın gereği olan, sözlülük, yüze karşılık ve doğrudan doğruluk ilkeleri uyarınca zaruri hale gelecektir. Bu durumdaki mağdurun kovuşturma aşamasında dinlenmesi şart haline gelecektir.

dd) Soruşturma aşamasında beyanı alınan mağdurun beyanının yeniden alınması için *"maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk bulunması"* koşulu getirilmiştir. Bu koşul da halen yürürlükte olan CMK'nın 236/2 maddesinde önemli ölçüde var olan bir düzenlemedir. Var olan düzenleme yetersiz görülüyorsa değişikliğin belirtilen maddede yapılması gereklidir.

ee) Çocuk mağdurun kovuşturma aşamasında naip hakim tarafından, sanığın olmadığı bir ortamda dinlenmesi hükmü tümü ile muhakeme ilkelerine aykırıdır. Zira;

Bu dinleme sırasında sanığın müdafinin ortamda

bulunup bulunmayacağı belli değildir. Müdafî olmadan yapılacak bir dinleme hukuka aykırıdır.

Yapılacak dinleme, kovuşturma aşamamasında tekrar yapılan dinleme olduğuna göre, maddenin önceki fıkrasında yer alan şart uyarınca *“maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk bulunması”* nedenine dayalı olarak yapılan dinlemedir. Böylesi bir dinlemenin hükme katılacak diğer hakimlerin huzurunda yapılmaması, hükme katılacak diğer hakimlerin davanın en önemli tanığının dinleme ve ona soru sorma imkanı bulamaması adil yargılama ilkesinin ihlali sonucunu doğuracaktır.

Saniğin yokluğunda dinlenen mağdurun beyanının duruşmada okunmasına ilişkin bir düzenleme yoktur. Bu durum genel hükümlerden çıkarılabilirse de bu şekilde beyanı alınan mağdura savunmanın soru sorma imkanı hiç düzenlenmemiştir.

Oysa; Adalet Bakanlığının önemli ölçüde kaynak, emek ve zaman harcayarak hayata geçirdiği Adli Görüşme Odaları (AGO) tam da bunun için düzenlenmiş birimlerdir. Cinsel suç mağdurunun kovuşturma aşamasında dinlenmesinin gerektiği durumlarda, AGO’da dinlenmesi, AGO bulunmayan yerde ise adliyenin bir başka salonunda

bulunan mağdurun SEGBİS vasıtasıyla sesinin ve görüntüsünün duruşma salonuna canlı olarak aktarılması yöntemleri hem adil yargılama ilkesini hem de mağduru koruyacak önlemlerdir.

AGO’lar gerekli görülen durumlarda soruşturma aşamasında da kullanılabilecek yapıdaki birimlerdir.

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan Tasarının yine aynı Bakanlık tarafından oluşturulan ve bir yılı aşkın süredir uygulanan AGO’ları yok sayması yerinde olmamıştır. AGO’lara ilişkin yasal alt yapı oluşturulmalı ve bu odalar tüm ağır ceza merkezlerinde oluşturularak sorun giderilmelidir.

Tasarıda bunlar olmakla birlikte; cinsel suç mağdurlarının, ceza muhakemesinin olumsuz etkilerinden korunmasına ilişkin olarak yapılması gereken pek çok şey Tasarıya hiç girememiştir. Bu anlamda Tasarı oldukça eksiktir.

Bu konuda yapılması gereken değişiklikler hakkında daha önce yayınlanan ve www.kocaelibarosu.org.tr adresinde yayınlanmakta olan rapora bir kez daha atf yapmakla yetiniyorum.

3. Tasarı ile ÇKK'na eklenmesi öngörülen ek madde 3 ile cinsel suçlardan yargılanan veya mahkum olan kişiler bakımından çalıştırma yasağı ve adres bildirim zorunlulukları getirilmektedir.

Bu düzenlemelerin de genel mantığı ve yaklaşımı yerinde ise de söz konusu düzenlemelerin ceza muhakemesine ilişkin hükümlerinin düzenlendiği CMK ile infaz hükümlerinin düzenlendiği 5275 sayılı kanunda yapılması kanun yapma tekniği bakımından yerinde olacaktır.

Madde uyarınca;

a) TCK'nın 102/2, 103, 104/2-3, 188, 190, 226/1-a,b, 227, maddelerinden hüküm giyenlerin belli işlerde çalıştırılmaları yasaklanmaktadır. Bu yasaklama hükümlülüğe bağlı bir güvenlik tedbiri olduğuna göre, ÇKK'da değil güvenlik tedbirlerini düzenleyen TCK'nın 53. maddesinde yer alması gereken bir hükümdür.

b) TCK'nın 102/2, 103, 104/2-3, 188, 190, 226/1-a,b, 227, maddelerinde belirtilen suçları işledikleri iddiasıyla haklarında kamu davası açılan kişiler için yargılamayı yapan mahkemenin, bu kişilerin belli işlerde çalıştırılmaları yasaklanmasına tedbir olarak karar verebileceği öngörülmektedir.

Aynı maddenin 4. fıkrası uyarınca; belirtilen suçlardan yargılanan kişiler bakımından adres bildirme zorunluluğuna da yargılamayı yapan mahkemenin karar verebileceği hükme bağlanmaktadır.

Yargılanmakta olan sanık hakkında verilecek böylesi tedbirler, adli kontrol tedbiri niteliğindedir. Bu nedenle adli kontrole ilişkin hükümlerin düzenlendiği CMK'nın 109. maddesinde yer alması ve adli kontrol kararı verilmesinin şartlarına tabi tutulması gereklidir. Bu yapılmadığı için söz konusu kararın verilmesi için ne tür bir şüphe (makul şüphe, kuvvetli şüphe) sebebinin yeterli olacağı belli değildir. Bu kararın verilmesinin diğer şartları da belli değildir. Yargılanmakta olan yani suçlu olduğu henüz belli olmamış ve Anayasa ile teminat altında olan masumiyet karinesi gereği suçlu sayılamayacak bir kişinin, belirsiz bir süreyle Anayasal bir hak olan çalışma hakkından mahrum edilmesi veya seyahat özgürlüğünün kısıtlanması Anayasaya aykırılık oluşturabilir.

Üstelik güvenlik tedbiri niteliğindeki çalışma yasağı ile adli kontrol niteliğindeki çalışma yasağının ve adres beyan etme zorunluluğunun ihlal edilmesinin yaptırımı, mülki amir tarafından verilecek idari para cezası olarak belirlenmiştir.

Oysa maddenin 1. fıkrasında yer alan husus TCK'nın 53. maddesinde yer aldığı takdirde bu durum güvenlik tedbirinin infazı, 2. fıkrasında yer alan husus ise CMK'nın 109. maddesinde yer alması durumunda adli kontrol kararının ihlali niteliğinde olacak ve bunlara bağlı sonuçları doğuracaktır. Bu sonuçlar hem daha etkili hem de amaca daha uygundur.

Çalışma yasağı konulan kişinin sanık olduğu aşamada dahi işyerine ilişkin izin ve ruhsatların iptali tümüyle Anayasada yer alan masumiyet karinesine aykırıdır. Hakkında cinsel suç nedeniyle iddia bulunan kişinin işlettiği işyerine, örneğin okula, ilişkin iznin ve ruhsatını iptali örnekteki okulda eğitim gören öğrencileri ve çalışanların mağduriyetine yola açacaktır. Üstelik sanığın peşinen cezalandırılması sonucunu doğuracaktır.

Burada yer alan düzenleme sadece mahkumiyetin bir sonucu olarak ve güvenlik tedbiri kapsamında düzenlenmelidir.

G. Tasarıda Olmayanlar

Tasarıda eksik olan hususlara ilgili bölümlerde değinilmiş olmakla birlikte bazı hususlara yeniden değinmekte fayda bulunmaktadır. Ayrıca bazı konular

Tasarının gündemine hiç gelmediğinden bunlara dair de kısa değinmeler yapmak gereklidir.

1. Tasarı çocukların korunması amacıyla hazırlanmış olmakla birlikte bu Tasarıda çocuklar yeterince yer bulamamıştır.

Bu kapsamda olmak üzere;

a) Çocukların cinsel istismardan korunmasına, bu suçların önlenmesine ilişkin hiç bir düzenleme yer almamıştır. Çocukların cinsel istismardan korunmasının tek yolu bu suçların faillerini ağır şekilde cezalandırmak değildir. Ağır cezalar, failer bakımından etkili olabilirse de yeni faillerin ortaya çıkmasını önlemeye yeterli olmayacaktır.

b) Cezaların aşırı derecede arttırılması, bu suçlar bakımından verilecek mahkumiyet hükümlerini azaltıcı etki gösterecektir. Yargılama psikolojisinin bir sonucu olan bu durum 6545 sayılı kanun ile yapılan değişiklikten sonra da görülmüştür.

c) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bakımından işlenen fiillerin cezasız kalmasının önemli bir nedeni, bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması sırasında mahkumiyete yeterli delil bulunamaması, soruşturma ve

kovuşturmanın iyi yapılmamasıdır. Delil kalitesini arttırıcı, yargılamanın bütünüyle iyi yapılmasını sağlayıcı bir düzenleme Tasarıda yer almamaktadır.

d) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçların failinin çocuk olması haline ilişkin hiç bir özel düzenleme yoktur. Bu kapsamda çocuk adalet sisteminin temel değerleri olan “iyileştirme amacına yönelmiş yaptırım” hükümleri Tasarıda yoktur. Özellikle çocukların kendi aralarındaki cinsel davranışların ağır ceza yaptırımları ile karşılanması, Anayasa’da da yer alan çocukların korunmasına ilişkin temel ilkelere aykırılık teşkil edecektir.

e) Çocukların ve cinsel suç mağduru yetişkinlerin yargılama sırasındaki ikincil mağduriyetlerinin önlenmesine ilişkin bir kaç düzenleme var ise de bunlar ya yetersiz ya da var olan düzenlemelerin tekrarından ibarettir.

f) Cinsel suç mağduru çocukların ve yetişkinlerin suç sonrası iyileştirilmesi, desteklenmesi konusunda düzenleme bulunmamaktadır.

g) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçların hukuki ve toplumsal meşruiyet zeminini oluşturan çocuk evliliklerinin (resmi veya gayri resmi) önlenmesine ilişkin

bir düzenleme yer almamaktadır.

h) Çocukların cinsel istismarının bir türü olan çocuk pornografisini düzenleyen TCK’nın 226. maddesinde yapılması gereken değişiklikler Tasarıda yer almamıştır.

Sonuç

İncelenen Tasarı; içeriğinin yetersizliği, çocuk adalet sistemi ile cezamuhakemesinin temel ilkelerinin zedelemesi, cinsel dokunulmazlığa karşı suçların önlenmesine ilişkin bir düzenleme getirmemesi bakımından yerinde bir düzenleme değildir. İçinde barındırdığı olumlu hususlar bulunmakla birlikte temel amacı “*caydırıcılığın sağlanması ve bu suçla etkin mücadele edilebilmesi amacıyla cezaları arttırmak*” olan bu tasarının yasalaşması halinde beklenen amacı gerçekleştirmeyeceği görülecektir.

Her defasında ortaya konulan “*tepki yasaları*” ile temel sorun alanlarının çözülmeyeceği açıktır. Cezaları arttırmak, suçu işleyen kişilerin şiddetli şekilde cezalandırılması amacına hizmet etse de suçu önleme ve suçla etkin şekilde mücadele etme amacına hizmet etmeyecektir. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçların cezaları; 5237 sayılı, 6545 sayılı ve 6763 sayılı kanunlar ile her defasında daha şiddetli şekilde arttırıldığı halde, yapısal sorunlar

ele alınmadığından bu suçlar azalmamış bilakis artış göstermiştir. Bu tasarıdaki düzenlemeden sonra da durumun aynı olacağını söylemek yaşanan tecrübelerin doğal bir sonucudur.

Konuya ilişkin bilimsel verileri, yaşanan deneyimleri dikkate alan, herkesle konuşarak oluşturulan, toplumsal tepkileri değil bilimsel yaklaşımları dikkate alan bir düzenleme yapılmalıdır.

Çocukların cinsel istismardan korunması gerektiğine ilişkin olarak oluşan toplumsal ve siyasi mutabakat bu suçlara verilecek cezaların arttırılması

ile söndürülmektedir. Oysa oluşan bu mutabakat ile daha etkin ve geniş kapsamlı düzenlemeler yapmak ve sorunun asıl nedenlerinin üzerinde durmak gerekirdi. Bu suçlara ilişkin olarak verilen cezalarda artış yapılması bazı durumlar için gerekli ise de cezalarda artış yapmanın sorunun çözümü bakımından en az yetki yapacak yöntem olduğunun bilinmesi gereklidir.

Çocukların cinsel istismardan korunması toplumsal bir sorumluluktur ve bu sorumluluğu yerine getirmek herkesin görevidir.

Sedat ATAK

AYRIMCILIĞIN BİR GÖRÜNÜMÜ OLARAK ÇOCUK ÇALIŞTIRMA SORUNU

İnsan doğası gereği diğer tüm canlılardan farklı ve üstün bir takım niteliklere sahip olarak dünyaya gelir. Diğer yandan ise tüm insanlar din, dil, ırk, renk, cinsiyet ve cinsel yönelim farkı olmaksızın birbirleri ile eşit siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel haklara sahip olarak doğarlar. Ancak bazı durumlarda kişilerin sahip oldukları bir takım özellikler onların diğer insanlarla eşit nitelendirilmelerinin önüne geçip, onları dezavantajlı bir takım ayrımcılık davranışı ve tutumlarına maruz bırakabilmektedir. Ayrımcılığın bazen sonucu, bazen ise sebebi olarak karşımıza çıkan görünümeler genel olarak yoksulluk, zorla çalıştırma, sosyal dışlanma, çocuk çalıştırma, şiddet ve çoklu ayrımcılık olarak sayılabilmektedir. Küreselleşmeyle birlikte gelir dağılımındaki eşitsizliğe paralel olarak artan yoksulluk ve sınırların ortadan kalkması ile beraberinde gelen göç gibi sorunlarla birlikte farklı grupların bir arada

yaşamaları, ayrımcılığın bu görünümelerinin hayatımızın her alanında giderek artmasına ve mücadele edilmesi gereken uluslararası bir insani sorun olarak karşımıza çıkmalarına sebep olmuştur. Bu gruplar arasında özellikle en korunmasız konumdaki çocuklara karşı gösterilen ayrımcılık davranışları ve çocuk çalıştırma sorunu giderek büyümekte ve büyük bir mücadele alanı oluşturmaktadır. Buna yönelik olarak özellikle Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve Uluslararası Çalışma Örgütü gibi uluslararası kuruluşlarca yapılan çalışmalar etkin bir şekilde yürütülmektedir.

Bu çalışmada çocuk çalıştırma sorununun bir ayrımcılık görünümü olarak ortaya çıkışı, tanımı ve sebepleri; yapısal, kültürel, etnik ve dinsel unsurlar üzerinden ele alınıp, toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden

değerlendirilecektir. Ayrıca Türkiye ve Dünya üzerindeki Çocuk çalıştırmanın ne boyutta olduğu hakkında bilgiler verilmeye çalışılarak, sonuç kısmında çocuk çalışma sorununun toplum üzerinde nasıl etkiler yarattığı ve bu sorun ile mücadele edebilmek adına ulusal ve uluslararası boyutlarda neler yapılabileceği tartışılacaktır.

A. AYRIMCILIK KAVRAMI VE KAPSAMI

Ayrımcılık insanlık tarihi boyunca var olan bir kavram olsa da, teorik olarak büyük ölçüde İkinci Dünya Savaşından sonra ele alınmaya başlanmıştır.¹ Günümüzde küreselleşme ile birlikte bir yandan ülkeler arasında ki sınırlar ortadan kalkarken, diğer yandan aynı ülke içerisinde farklı özelliklere sahip insanlar bir arada yaşamaya ve çalışmaya başlamışlardır. Bunun bir sonucu olarak da bu insanların sınıflandırılmasına sebep olan çeşitli ayrımcılık görünümleri ortaya çıkmıştır. Ayrımcılığa sebep olan özellikler genel olarak ırk veya etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş farklılığı, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği temelleri üzerine yoğunlaşmaktadır.² Ayrımcılık, bir gruba veya grubun üyelerine karşı önyargılardan beslenen olumsuz tutum ve davranışların

tümüyle ilgili bir süreci içermektedir.³ Ayrımcılık sebebi ile sahip olunan önyargılar, insanları bireysel varoluşlarından dolayı değil, ait oldukları gruba yönelik düşüncelerden hareketle değerlendiren olumsuz düşüncelerin yanı sıra hoşlanmama, hor görme, kaçınma ve nefret etmeye kadar uzanan olumsuz duyguları içeren davranış ve tutumlara da yol açabilmektedir.⁴ Ayrımcılık ister bir hukuk sorunu, ister bir adalet sorunu olarak tanımlansın, insanlar arasındaki ilişkilerle ortaya çıkan, zihinsel kaynakları ve davranışsal sonuçları olan ve toplumsal dönüşümün sağlanması için mücadele edilmesi gereken insani bir sorundur.⁵ Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de farklı kimliklere ve özelliklere sahip birçok gruba karşı her gün çok sayıda ayrımcılık vakaları meydana gelmektedir. Ancak Ayrımcılık, çoğunlukla bu grupları oluşturan insanların temel insan haklarının ihlal edildiğini fark edemeyecekleri kadar sıradanlaşmış, evrensel ve yaygın bir sosyal olgu haline gelmiş; hatta bazen insanlığın kaderi olarak algılanmaya başlanmıştır.⁶ Bu ayrımcı davranışlara paralel olarak ayrımcılığın bazen sebebi, bazense sonucu olarak ortaya çıkan ayrımcılık görünümleri özellikle hassas gruplar üzerinde oldukça büyük ve derin hasarlara yol açmaktadır. Bu görünümler genel olarak yoksulluk, zorla

¹ İdil Işıl GÜL ve Ulaş KARAN; “Ayrımcılık Yasağı Eğitim Rehberi”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011, s.7

² Kenan ÇAYIR; “Gruplararası İlişkiler Bağlamında Ayrımcılık”, Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar Dergisi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012, s.7

³ Melek GÖREGENLİ; “Temel Kavramlar: Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık”, Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar Dergisi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012, s.19

⁴ A.g.e, s.6

⁵ GÜL ve KARAN, 2011, s.8

⁶ A.g.e., s.23

çalıştırma, sosyal dışlanma, çocuk çalıştırma, şiddet, sosyal dışlanma ve çoklu ayrımcılık olarak sıralanabilmektedir.

Dünya üzerinde farklı coğrafyalarda nüfusun önemli bir kısmını oluşturan kadınlar; farklı etnik kökene, dini inanca ya da mezhebe mensup olan insanlar; farklı ten renklerine, farklı cinsiyetlere sahip bireyler; toplumun belirlediği makbul fiziksel özelliklere sahip olmayan kişiler; fiziksel özellikleri nedeniyle engellenenler ya da hassas durumlarından dolayı korunmaya muhtaç olan çocuklar ayrımcı davranışlara maruz kalabilmektedirler.⁷ Bu gruplar içerisinde özellikle en korunmasız konumda bulunan çocuklara yönelik ayrımcılık görünümü olarak karşımıza çıkan çocuk çalıştırma konusu önemli toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir.

B. ÇOCUK ÇALIŞTIRMA KAVRAMININ TANIMLANMASI

İnsanlık tarihi boyunca her zaman var olmuş ve nesilden nesile aktararak günümüze kadar ulaşmış çocuk çalıştırma sorunu ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.⁸ Çağımızın giderek büyüyen ve derinleşen sorunlarının başında yoksulluğa

⁷ GÖREGENLİ, 2012, s.21

⁸ Özge T. GÖKALP ; "Türk İş Hukukunda Çocuk İşçi Çalıştırma", Electronic Journal Of Vocational Colleges, 2011, s. 125

paralel bir sonuç olarak ortaya çıkan ve diğer yandan da yoksulluğu arttıran bir unsur olarak nitelendirilen çocuk çalıştırma, günümüzde sürekli mücadele edilmesi gereken uluslararası bir sorun olarak görülmektedir.⁹ Sanayi Devrimi ile birlikte üretimi arttırabilmek amacıyla çocuk çalışanların emek piyasasına dâhil olma süreci giderek hızlanmaya başlamıştır. Daha çok gelişmekte olan ülkelerde çarpıcı şekilde görülmesine rağmen, özellikle 1950'lerden sonra dünyanın her yerinde neredeyse her ülkede rastladığımız bir problem haline dönüşmüş ve 1980'ler sonrasında küreselleşmenin de etkisi ile yoğunluğunu giderek arttırmıştır.¹⁰ Gelişmekte olan ülkelerde meydana gelen hızlı nüfus artışı, aşırı ve düzensiz kentleşme gibi unsurlar, işsizlik ve gelir dağılımında adaletsizliklere yol açmış, bunun sonucu olarak aile gelirinde meydana gelen düşüşleri telafi edebilmek adına tüm aile üyelerinin çalışma zorunluluğu ortaya çıkmış ve bu zorunluluk da küçük yaşta çalışma yaşamına atılan çocuk çalışanların giderek artmasına sebep olmuştur.¹¹

⁹ Rena RAVINDER; "The Child Labor in Developing Countries: A Challenge to Millennium Development Goals", Indus Journal of Management and Social Sciences, vol.3, No:1, 2009, s.1

¹⁰ Niti MEHTA; "Child Labour in India: Extent and Some Dimensions", Mahada Gandhi Institute, National Workshop on Socio-Economics Issues of Child Labour, Ahmedabad, 2007, s.1

¹¹ GÖKALP, 2012, s.1

Çocuk çalıştırma kavramına günümüzde gelişmiş ülkelerden, gelişmekte olan ülkelere; kentsel alandan, kırsal alana, farklı alanlarda rastlandığı için anlam bakımından birbirinden farklı birçok çocuk çalıştırma tanımı bulunmaktadır.¹² Ancak Çocuk çalıştırma kavramının tanımlanabilmesi için öncelikle çocuk kavramının ve istihdam kavramlarının sınırlarının belirlenmesi ve tanımlanması gerekmektedir.¹³ Sosyolojik, psikolojik, hukuki, siyasi birtakım ölçütlere göre farklı kapsamlarda değerlendirilmesi adına çeşitli şekillerde tanımlanabilen çocukluk döneminin, hangi yaşlarda başladığı ve hangi yaşlarda sona erdiği de bu nedenle toplumdan topluma ülkelerin hukuki mevzuatları temelinde farklı olarak ele alınmaktadır.¹⁴ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilk maddesine göre 18 yaşına kadar olan herkes çocuk olarak tanımlanmaktadır;¹⁵ yine Türk Medeni Kanunumuza göre çocuk kavramı doğumdan başlayıp, kanun önünde reşit sayılma yaşı olan 18 yaşına kadar olan dönemi kapsamaktadır.¹⁶ Diğer yandan ise istihdam kavramı çalışma ve gelir elde etme amacıyla olan bireylerin iradi ve ihtiyari çalıştırılmalarını ifade etmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre de istihdama

kabulde asgari yaş sınırı 15 olarak belirlenmiş, bununla birlikte asgari yaş sınırınının 13'e kadar indirilebileceği hükme bağlanmıştır.¹⁷ Ancak belirlenen bu yaş sınırlarının altında bulunan çalıştırılması ya da çalışması istihdam kavramı ile çalışmakta ve çocuk çalıştırma sorununu ortaya çıkarmaktadır. Çocuk çalıştırma kavramı ile ilgili olarak literatürde birçok tanım bulunmasına rağmen, en kapsamlı çalışmayı bu konuyu evrensel bir sorun olarak nitelendiren ve azaltılması amacıyla en büyük faaliyetleri gösteren kurumlardan birisi olan Uluslararası Çalışma Örgütü yapmıştır; bu tanıma göre 18 yaşın altında tehlikeli işlerde, 15 yaşın altında ilkökul çağında tam süreli olarak ya da 13 yaşın altında ilkökul çağında kısmi süreli olarak emek piyasasında ya da ailesinin yanında çalışmaya katılan ya da çalışma aktivitesini etkileyen tüm çocuklar çocuk çalıştırma tanımı içerisinde yer almaktadırlar.¹⁸ Yine Birleşmiş Milletler Örgütü'nün tanımına göre çocuk çalıştırma kavramı, 15 yaşın altında yaşamını kazanmak ve aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla çalışma yaşamına erken yaşta atılan çocuklar şeklinde tanımlanmıştır.¹⁹

¹² Mesude YÜKSEL, Orhan ADIGÜZEL ve Hasan YÜKSEL; "Dünyada ve Türkiye'de Sosyal Politika Temelinde Dezavantajlı Bir Grup Olarak Çocuk İşçiler Realitesi", Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı:6, Ocak 2015, s.25

¹³ 18A.g.e, s.24

¹⁴ BARIŞIK ve diğerleri, 2016, s.163

¹⁵ YÜKSEL ve diğerleri, 2015, s.25

¹⁶ GÖKALP, 2011, s.126

¹⁷ BARIŞIK ve diğerleri, 2016, s.164

¹⁸ RAVINDER, 2009, s.1

¹⁹ A.g.e., s.3

C. AYRIMCILIĞIN BİR SONUCU OLARAK ÇOCUK ÇALIŞTIRMA SORUNUNU ORTAYA ÇIKARAN UNSURLAR

Sanayinin giderek artması ve küreselleşmenin bir sonucu olarak, ülkelerin içinde bulunduğu yapısal, etnik, dinsel, kültürel unsurlar, çocuk çalıştırma sorununu da beraberinde getirmektedir. Çocuk Çalıştırma kavramının yoğunlaştığı ülkelerin sanayileşme sürecini tamamlayamamış, eğitim oranı düşük, nüfus artış hızı yüksek, dolayısıyla nüfus yapısı genç olan ülkeler olduğu ve fakirliğin bir sonucu olarak çocuk çalıştırmanın ortaya çıktığı görülmektedir.²⁰ Gelişmekte olan ülkelerde meydana gelen hızlı nüfus artışı, aşırı ve düzensiz kentleşme gibi unsurlar; işsizlik ve gelir dağılımında adaletsizliklere yol açmış, bunun sonucu olarak aile gelirinde meydana gelen düşüşleri telafi edebilmek adına tüm aile üyelerinin çalışma zorunluluğu ortaya çıkmıştır.²¹ Bu zorunluluk da küçük yaşta çalışma yaşamına atılan çocuk çalışanların giderek artmasına sebep olmuştur. Emek piyasasında işverenler tarafından çocuk çalışanların tercih edilme sebepleri ise şöyle sıralanabilir; Çocuklar yetişkinlerin çalışmak istemediği alanlarda çok daha ucuza ve daha büyük riskler altında da olsa çalışabilmektedirler. Hukukun genel bir ifadesiyle hata, hile ve ikraha maruz kalabilmekte, dolayısıyla diğer alanlarda olduğu gibi

çalışma alanında da çok kolay sömürülebilmektedirler. Çocukların ucuz işgücünü oluşturması, bazı işler için uygun olması ve haklarını arayamaması, işverenlerce tercih edilmelerine sebep olmaktadır.²²

Çocuk çalıştırma sorununu ortaya çıkaran birçok sebep olsa da bunların başında yoksulluk gelmektedir. Ailelerin yoksul olması, çocuğun eğitim masraflarını karşılayamamasına neden olmakta ve çocuğun okula devamını engellemektedir. Okula gidemeyen ve yeterli eğitim alamayan çocuklar, aile bireyleri gibi donanımsız, düşük geliri ve vasıfsız olma özelliklerini devam ettirmekte ve bu durum içinden çıkılmaz bir hal almaktadır.²³ Yoksulluğun açık bir sonucu olarak çalışan çocuklar ayrımcılığa maruz kalmakta ve yaşitlarına kıyasla eğitim ve sağlık imkânlarından mahrum kalmaktadırlar. Dolayısı ile toplum içerisindeki yoksulluk, sosyal dışlanma ve ayrımcılık kısır döngüsü devam etmekte ve anne babanın sahip olduğu düşük eğitim ve fakirlik, çocuğun da erken yaşta çalışma hayatına atılması ile onun kaderi haline dönüşmektedir. Yoksulluktan gelen anne babanın maruz kaldığı kötü şartlarda, düşük ücretlerle çalışma ve sosyal haklardan mahrum kalma; çalışan çocuğa karşı da devam ettirilmekte ve çocuk bu ayrımcılık ve sömürü

²⁰ YÜKSEL ve diğerleri, 2015, s.25

²¹ GÖKALP, 2011, s.1

²² GÖKALP, 2012, s.125

²³ YÜKSEL ve diğerleri, 2015, s.26

karşısın da korunmasız hale gelmektedir.²⁴

Toplum içersindeki ayrımcı tutumlar çalışan çocukların kendileri arasında da devam etmektedir. Çalışan çocuklar arasında yaşa, cinsiyete ve statüye göre ayrımcılık söz konusu olabilmektedir.²⁵ Örneğin yaşça küçük çocuğa, kız çocuklarına ya da azınlık durumunda ki çocuklara karşı diğer çalışan çocuklarca ayrımcı davranışlar çok sık sergilenmektedir. Toplumsal cinsiyet bakış açısı ile çalışan çocuklar açısından bir kıyaslama yapacak olursak, çoğu toplumda erkek çocuklar kız çocuklara göre daha şanslı konumdadırlar.²⁶ Ailenin kız çocuğu ya da erkek çocuğunun okula gönderilmesi konusunda ki tercihi genellikle erkek çocuktan yana kullanılırken, kız çocuğu aileye masraf olmaması için ya erken yaşta okuldan alınıp çalıştırılmakta, ya ev işlerinde annesine yardımcı olması için evde bırakılmakta ya da erken yaşta evlendirilmektedir. Burada da yine toplumsal açıdan kız çocuklarına karşı ayrımcılığın aile içinde daha çalışmaya başlama kararının verilmesi aşamasında ortaya çıktığı görülmektedir.²⁷ Ancak bazı geleneksel ailelerde kız çocuğunun dışarı da çalıştırılmasına izin verilmemesi sebebiyle tam tersi bir durum gözlenebilmekte ve aileye gelir getirmesi açısından erkek çocuğun kendisini

²⁴ A.g.e., s.25

²⁵ OWEN ve diğerleri, 2002, s. 14

²⁶ A.g.e., s.2

²⁷ BARIŞIK ve diğerleri, 2016, s. 167

baskı altında hissederek erken yaşta iş hayatına atılması durumu söz konusu olabilmektedir. Kız çocukları erkek çocuklara kıyasla haneye daha yakın kısıtlı işlerde çalışırken, erkek çocuklar aile kontrolünden uzak işlerde çalışabilmektedirler.²⁸ Dolayısı ile iş seçimi yaparken ve iş fırsatları açısından erkek çocuklar kız çocuklara kıyasla daha fazla seçeneğe sahip olabilmekte ve daha yüksek ücretlendirmeye tabii tutulmaktadırlar.²⁹ Çocuk Çalıştırma sorunun en kötü koşulu olarak sayılan cinsel istismar konusunda da yine kız çocuklarına çalışma esnasında fiziksel ya da sözle taciz, ya da kız çocuklarının ticari amaçlı cinsel istismara maruz kalmaları erkek çocuklara kıyasla daha sık rastlanan bir durumdur.³⁰ Görüldüğü üzere toplum içersindeki toplumsal cinsiyet rolleri ve toplumsal baskı çocuk çalıştırma sorunu üzerinde de kendisini göstermekte, kadınlar üzerinde kurulmaya çalışılan cinsiyetçi tahakküm kız çocukları üzerinde de toplumun her yanında olduğu gibi çalışma yaşamında da kendisini göstermektedir.

Çocuğun yetişmiş olduğu çevre ve kültürün çocuk çalışmasına bakış açısı da ayrımcılığı etkilemektedir. Mesela batı toplumlarında çocukluk oyun ve okul çağı

²⁸ BROWN, 2002, s.2

²⁹ A.g.e., s.3

³⁰ O'Donnel OWEN, Furio C. ROSATI ve Eddy Van DOORSLAER, "Child Labour and Health: Evidence and Research Issues", Understanding Children Work Paper Series, 2002, s.4

olarak görülürken, doğu toplumlarında ise yetişkinliğe hazırlık çağı olarak görülmektedir. Bu sebeple çocukların daha küçük yaşlarda çalıştırılmaya başlanması bazı kültürlerde kabul edilebilir bir durum iken okula gönderilmeleri gereksiz görülebilir.³¹ Orta sınıf bir ailede çocuğun ilkokulu bitirip çalışmaya başlaması anormal bir durum iken, alt gelir seviyesinde ki aile için bu durum normal görülmektedir. Din ve ideolojide çocuk çalıştırmayı etkileyen unsurlardan birisidir. Dünya üzerinde birçok çocuk siyasi ve dini emellere alet edilerek zorla çalıştırılabilmekte, terör olaylarına karışmakta ve çocuk askerliği ya da canlı bomba gibi insanlık dışı uygulamalarda kullanılarak ayrımcılığa maruz kalabilmektedir.³²

Bazı ülkelerde göçmen, mülteci ya da azınlık konumunda ki çocuklar ayrımcılık uygulamalarına diğer akranlarına kıyasla daha fazla maruz kalabilirler. Mesela körfez ülkelerinde eğitim ücretsiz verilmekte iken, o ülke vatandaşı olmayan çocuklara eğitim yüksek ücretler karşılığı verilmektedir. Bu durum göçmen statüsünde ki çocukların erken yaşta okuldan alınıp iş hayatına atılmalarına sebep olmaktadır.³³ Yine bu statüdeki

³¹ A.g.e., s.4

³² Edward CIGNO ve diğerleri, "Does Globalization Increase Child Labour", IZA Discussion Paper, 2012, s.7

³³ BROWN, 2002, s.4

çocukların iş hayatında kayıt dışı olarak yer almaları da aynı durumdaki çalışan çocuklara kıyasla daha az ücretlendirilmelerine ve daha az sosyal ve ekonomik hakka sahip olmalarına sebep olmaktadır.³⁴

Çalışan çocukların çalıştığı esnada ya da daha sonradan eğitime katılmaları sırasında da ayrımcı davranışlara maruz kaldıkları gözlenmiştir.³⁵ Yapılan bazı araştırmalarda öğretmenlerin bu çocukları daha alt seviyede gördüğü ve çoğunun öğrenme kapasitesinin zayıf olduğunu düşünmelerinden dolayı sınıflarında istemediklerini ortaya koymuştur, yine yaş olarak diğer çocuklardan büyük olmalarından dolayı öğrenmeleri geriden ve daha yavaş olduğundan ayrımcı davranışlara maruz kalabilmektedirler.³⁶ Bu tarz davranışların çoğalması çalışan çocukları okuldan uzaklaştırmakta ve çalışma hayatına yönlendirmektedir.

D. ÇOCUK ÇALIŞTIRMA KAVRAMININ BOYUTLARI

Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından 2008 yılında yapılmış olan bir çalışmaya göre Dünya genelinde yaklaşık 1 milyar 586 milyon 288 bin çocuk nüfusunun 306 milyonunun ekonomik alanda aktif olarak

³⁴ A.g.e., s.5

³⁵ BARIŞIK ve diğerleri, 2016, s.169

³⁶ BROWN, 2002, s.6

çalışıp yaşamlarını sürdürdükleri belirtilmektedir. Bu çocukların yaklaşık 110 milyonu 12 yaş altındayken, yaklaşık 246 milyonu 5-18 yaş aralığında, çocuk çalışan olarak nitelendirilmekte ve bunların 171 milyonun da tehlikeli ve zor koşullar altında çalışmak zorunda oldukları belirtilmektedir.³⁷ Yani dünya üzerindeki her beş çocuktan birisi çocuk çalışan olarak çalışmakta ve bunların yarısından fazlası tehlikeli ve zor koşullar altında çalışmaktadır.

Türkiye’de çocukların çalışmasının nedenleri uluslararası düzeyde yapılan çalışmaların sonuçları ile büyük oranda birbiriyle benzerlik göstermekle birlikte, genel olarak Türkiye’de çocuk çalıştırmanın temel nedenleri; yoksulluk, göç, nüfus fazlalığı, geleneksel bakış açısı, eğitim olanaklarının yetersizliği, gelir dağılımında ki adaletsizlik gibi unsurlar olarak sayılabilir.³⁸ Küçük yaşlardan itibaren çalışma yaşamının içinde yer alan çocukların, çeşitli sektörlerde ve çalışma kollarında sayıları her geçen gün artmakta ve önemli bir toplumsal sorunu ortaya çıkarmaktadır. Başta İstanbul olmak üzere Ankara, İzmir, Adana, Bursa gibi büyük kentlerde çocukların bir bölümü tam gün ve sürekli olarak, bir bölümü ise okul dışı zamanlarda küçük sanayide ve

sokaklarda çalışmaktadırlar.³⁹ Türkiye’de ise Türkiye İstatistik Kurumu’nun yapmış olduğu istatistiklere göre; 2012 yılında 6-17 yaş aralığında bulunan çocuk çalışan sayısının 15 milyon 247 bin kişi olduğu belirtilmektedir. Bu sayı önceki yıllara oranla düşük olsa bile dünya geneli ile kıyaslandığında yüksek bir rakamdır.⁴⁰ Yine çocukların çalışma hayatına atılmalarına yönelik yapılan TÜİK 2012 yılı Çalışan Çocuklar Anketine göre; ekonomik işlerde çalışan çocukların çalışma nedenleri incelendiğinde, 6-17 yaş grubundaki çocukların ilk nedeni %41.4 ile hane halkı gelirin katkıda bulunmak, ikinci olarak %28.7 ile hane halkının ekonomik faaliyetlerine yardımcı olmak, üçüncü olarak ise %15.2 ile iş öğrenip meslek sahibi olmak yer almaktadır, kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çalışan çocukların oranı ise %6.8 olarak gerçekleşmiştir⁴¹.

SONUÇ

Ayrımcılık ister bir hukuk sorunu, ister bir adalet sorunu olarak tanımlansın; insanlar arasındaki ilişkilerle ortaya çıkan, zihinsel kaynakları ve davranışsal sonuçları olan ve toplumsal dönüşümün sağlanması için mücadele edilmesi gereken bir insani sorundur. Hemen her gün hayatın her alanında karşılaşılabileceğimiz ayrımcılık,

³⁷ RAVINDER, 2009, s.3

³⁸ YÜKSEL ve diğerleri, 2015, s.28

³⁹ A.g.e., s.29

⁴⁰ BARIŞIK ve diğerleri, 2016, s.168

⁴¹ YÜKSEL ve diğerleri, 2015, s.26

bilinenin aksine insanlığın boyun eğmesi ve yaşaması gereken bir kader değil, azaltılması ve ortadan kaldırılması için evrensel boyutta tüm insanlığın birlikte mücadele etmesi gereken insani bir sorundur. Ayrımcılık genellikle bazı grupların temel insan haklarının ihlal edildiğini fark edemeyecekleri kadar sıradanlaşmış yaygın bir toplumsal mesele haline dönüşmüştür. Küreselleşmeyle birlikte ayrımcılığın boyutları ve mağdurları da giderek değişmeye ve artmaya başlamıştır. Ayrımcılığın görünümleri olarak ortaya çıkan çocuk çalıştırma, zorla çalıştırma, şiddet, yoksulluk ve çoklu ayrımcılık gibi kavramlar hassas gruplar, özellikle de çocuklar üzerinde derin ve onarılması güç psikolojik ve toplumsal hasarlara yol açmaktadır. Toplumların geleceği konumunda ki çocuklara yönelik ayrımcı davranışların ortadan kaldırılması amacıyla gerekli önlemlerin alınması ve eşitliğin sağlanması adına yapılan çalışmaların arttırılması büyük önem taşımaktadır.

Dünyada milyonlarca çocuk, bir yandan kendi istekleriyle mesleki deneyim elde etmek ya da hanesine gelir getirmek amacıyla, diğer yandan ise ağır ve kötü şartlar altında çalışmakta ya da zorla çalıştırılmaktadır. Bu çocukların büyük bir çoğunluğu daha oyun çağında eğitim hayatlarından uzaklaştırılmakta ve işverenlerce ucuz emek gücü olarak sömürülmektedir. Çalışma hayatının düzenlenmesine yönelik mevzuat eksiklikleri,

işyerlerinin düzenli ve yeterli olarak denetimden geçmemesi, gelir dağılımında ki adaletsizlik, eğitim alanında ki yetersiz düzenlemeler gibi nedenlerle çocuk çalıştırma sorunu önüne geçilemez şekilde büyümektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü tahminlerine göre gelişmekte olan ülkelerde 5-14 yaş grubundaki çalışan çocuk sayısı 250 milyondur. Çocuk çalıştırmanın azaltılması ve bu sorun ile mücadele edilmesi için öncelikle eğitim politikalarının geliştirilmesi ve hukuki yaptırımlarla desteklenmesi açısından devlet yetkili organlarına büyük görevler düşmektedir. Eğitimden yoksun, fiziksel ve psikolojik olarak gelişimi olumsuz yönde etkilenen çocuk çalışanların sayısı günden güne artmakta ve toplumda onarılması güç sorunları meydana getirmektedir. Çocuk çalıştırma tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de büyük bir sorundur ve toplum için büyük bir tehdit unsuru oluşturmaktadır. Çocuk çalıştırma uluslararası kuruluşların güçlenmesi ile birlikte evrensel bir sorun olarak nitelendirilmekte, Uluslararası Çalışma Örgütü, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu ve Dünya Bankası gibi önemli kuruluşlarca çocuk çalıştırmanın azaltılması ve çocuk haklarının savunulması amacıyla yönelik mücadeleler yürütülmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için 2000 yılında 189 Birleşmiş Milletler üye ülkesi tarafından Milenyum Deklarasyonu kabul edilmiş ve tüm insanlığı ilgilendiren bu bildirmede, özellikle

tüm dünyada çocuk refahını sağlayabilmek için evrensel ve zorunlu bir ilköğretimin kabul edilmesi ve çocuk ölüm oranlarının azaltılması amaçlarını da içeren Milenyum Kalkınma Hedefleri belirlenmiştir. Ülkemizde de buna yönelik olarak gerekli denetlemelerin yapılması ve kayıt dışı çalıştırılan çocuk işçilerin şartlarının düzeltilmesine yönelik gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKDEMİR D. Ş. (2014); "Ayrımcılığın İnsan Hakları Boyutu ve Pozitif Ayrımcılık", İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, Ankara, Cilt:3, Sayı:4, s. 890-908

BARIŞIK S., EGE T., ve ŞİMŞEK T. (2016); "Türkiye'de Çocuk İşçiliği ve Ekonomik Etkileri", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:2, s.161-179

CIGNO E ve diğ. (2002). "Does Globalization Increase Child Labour". IZA Discussion Paper, s.1-18

ÇAYIR K. (2012); "Gruplararası İlişkiler Bağlamında Ayrımcılık", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar Dergisi, s.5-15

GÖKALP Ö. T (2011); "Türk İş Hukukunda Çocuk İşçi Çalıştırma", Electronic Journal Of Vocational Colleges, s.125-134

GÖREGENLİ M. (2012); "Temel Kavramlar: Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık", İstanbul Bilgi Üniversitesi

Yayınları, Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar Dergisi , s.17-27

GÜL İ. I. ve KARAN U. (2011); Ayrımcılık Yasağı Eğitim Rehberi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

MEHTA N.; Child Labour in India: Extent and Some Dimensions, Mahada Gandhi Institute, National Workshop on Socio-Economics Issues of Child Labour, Ahmedabad, 2007

OWEN O., ROSATI F. C. ve DOORSLAER E. V. (2002), "Child Labour and Health: Evidence and Research Issues", Understanding Children Work Paper Series, s.1-21

RAVINDER R. (2009); "The Child Labor in Developing Countries: A Challenge to Millennium Development Goals", Indus Journal of Management and Social Sciences, vol.3, No:1, s.1-8

YÜKSEL M., ADIGÜZEL O. ve YÜKSEL H. (2015); "Dünyada ve Türkiye'de Sosyal Politika Temelinde Dezavantajlı Bir Grup Olarak Çocuk İşçiler Realitesi", Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı:6, s.23-34

Dr. Öğr. Gör.
Ayça İZMİRLİOĞLU

MÜLTECİ VE GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN ÇOCUK İŞÇİLER BAĞLAMINDA YABANCI ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE GENEL BİR BAKIŞ

Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku ABD

GİRİŞ

Çalışmamızda, öncelikle yabancı kavramının tanımına yer verilecek olup, akabinde, 6548 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda hüküm altına alınan “mülteci”, “şartlı mülteci” “ikincil koruma” ve “geçici koruma” kavramları açıklanacaktır. Ayrıca, gerek mülteci çocuk işçiler gerek 6548 sayılı Kanununun 89. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, “İş piyasasına erişimle ilgili olarak” geçici koruma kapsamında bulunan çocuk işçileri de kapsayan birtakım düzenlemelere değinilecektir.

Diğer taraftan, 6548 sayılı Kanunun 91. maddesi

2. fıkrası uyarınca, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliğinin 6. Bölümünde ise, “Geçici Korunanlara Sağlanacak Hizmetler” düzenlenmiştir. Geçici koruma sağlanan yabancıların çalışma izni başvurularının değerlendirilmesinde esas alınan kriterler ve sınırlamalar gerek 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu m. 17’de gerek Geçici Koruma Yönetmeliğinin 6, 7 ve 8. maddelerinde düzenlenmiştir. Çalışmamızda sözü geçen düzenlemelere yer verilecektir.

Çalışmamızda, geçici koruma sağlanan yabancıların çalışma ilişkisine ilişkin Türk çalışma mevzuatının uygulanmakta olduğuna işaret edilecektir. Sözü geçen

mülteci ve geçici koruma sağlanan yabancılar arasında yer alan çocuk işçiler bakımından ise, gerek 4857 sayılı İş Kanunu, gerek 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu bağlamında getirilen düzenlemelere genel hatlarıyla yer verilecektir. Ayrıca, son zamanlarda, Suriyeli çocuk ve genç işçilerin kayıt dışı istihdamının yaygınlaşmasından hareketle, Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ve sair iş hukuku mevzuatında yer alan düzenlemelere işaret edilecek ve işverenlerin çalışma izni olmayan yabancı çocuk ve genç işçi çalıştırmaları durumunda karşı karşıya kalabilecekleri idari para cezaları Uluslararası İşgücü Kanunu bağlamında kısaca belirtilecektir.

Çalışmamızın sonuç kısmında ise, mülteci ve geçici koruma sağlanan yabancı çocuk işçilerin çalışma hayatının iyileştirilmesine yönelik birtakım öneriler getirilecektir.

I. Genel Olarak

Yabancı çocuk işçiliğine ilişkin olarak öncelikle belirtilmelidir ki, "yabancı" kavramı, Türk Vatandaşlığı Kanununun¹ 3/d maddesinde tanımlanmış olup,

"Yabancı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi ifade eder." Yabancı çocuk işçilerin ve özellikle Suriyeli çocuk işçilerin hangi statüde kabul edilen yabancı kimselerden olduğunu tespit edebilmek için ise, uluslararası koruma ve geçici koruma kavramlarına değinmek gerekecektir.

6548 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun² 61. maddesinde "mülteci" şöyle tanımlanmıştır: *"Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir."* İlgili Kanunun 62. maddesinde "şartlı mülteci" , 63. maddesinde ise, "ikincil koruma" hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, sözü geçen Kanunun "*İş Piyasasına Erişim*" başlıklı 84/4 maddesinde

¹ R.G.T. 12.06.2009, S. 27256.

² R.G.T. 11.04.2013, S. 28615

mevcut düzenleme mülteciler ve ikincil koruma statüsü sahipleri ile şartlı mültecileri ayrı olarak ele almıştır. İlgili Kanunun "Geçici Koruma" başlıklı 91. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ise, "Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir." İlgili düzenlemeler ışığında uluslararası koruma ile geçici korumanın birbirinden farklı kavramlar olduğu ve farklı koşullara tâbi olduğu şüphesizdir.

Geçici koruma tedbir niteliğinde bir koruma olup, gerek yukarıda belirtilen Kanun hükmü gerek Geçici Koruma Yönetmeliği³ m. 7 /1 uyarınca, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla, kitlesel veya bu kitlesel akın içinde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılardır. Hâl böyle olunca, geçici koruma statüsünün esas olarak Türkiye'ye sığınan Suriye vatandaşları için getirilmiş bir statü olduğunu ifade etmek mümkündür⁴. Nitekim,

³ R.G. T. 22.10. 2014, S. 29153

⁴ Çelikel, Aysel/Günseli Öztekin Gelgel: Yabancılar Hukuku, Beta Yayınları, 23. Bası, İstanbul 2017, s. 170-171.

Geçici Koruma Yönetmeliğinin Geçici 1. maddesine göre, 28.04.2011 tarihinden itibaren geçici koruma bulma amacıyla Türkiye'ye gelen Suriyeliler geçici koruma statüsüne alınmıştır.

Bu bağlamda, Türkiye, sınırlarını açacağı konusunda, uluslararası topluma güvence vermiş olup, Suriye'den Türkiye'ye yönelik ilk kitlesel nüfus hareketi 300-400 arası Suriye vatandaşının 29 Nisan 2011 tarihinde Cilvegözü (Hatay) sınır kapısına dayanması ile gerçekleşmiştir. Ülkemiz gerek yaşanan insanlık dramına kayıtsız kalmamak gerek Suriye'deki çatışmalardan kaçan insanlara sığınacak yer sağlamak Suriyeli yabancılara geçici koruma sağlamış ve artan gelen sayısı karşısında sınır bölgesinde farklı il sınırları içinde yeni barınma alanları temin etmiştir⁵.

II. Mültecilerin Çalışma Hakkı

Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmenin⁶ (Cenevre Sözleşmesi) 17. maddesine göre, taraf devletler ülkelerinde yasal olarak ikamet eden her mülteciye ücretli bir işte çalışma hakkı bakımından aynı koşulları

⁵ Poyraz, Yasin: Suriye Vatandaşlarının Geçici Korunması Ve Uluslararası Mülteci Hukuku, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 20, S. 2, Y.2012, s. 56-57.

⁶ R.G. T. 05.09.1961, S. 10898.

taşıyan yabancılara uyguladıkları en çok gözetilen ulus muamelesini uygulamakla yükümlüdür. İlgili düzenleme mültecilerin çalışmasına acil olarak izin verilmesini hüküm altına almakta ve ekonomik düzeyine bakılmaksızın tüm taraf devletleri bağlamaktadır. Aynı Sözleşme m. 17/3 ise, taraf devletlerin, ücretli mesleklerde çalışma bakımından ülkelerine işçi bulma veya göçmen getirme programına göre girmiş olan mültecilerin haklarını, vatandaşlarına tanıdıkları haklarla aynı noktaya gitmeye çalışacaklardır.

Serbest mesleklere ilişkin ise, Sözleşmenin 18. maddesinde bir hüküm mevcut olup, ilgili maddeye göre, taraf devletler ülkelerinde hukuka uygun olarak bulunan mültecilere mümkün olduğunca müsait şartlarda ve her halde, genel olarak yabancılara tanınandan daha az elverişli olmamak kaydıyla tarım, endüstri, el sanatları ile uğraşma ve ticari ve sanayi şirket kurmak hakkı tanır.

Ayrıca, Cenevre Sözleşmesinin 19. maddesine göre, serbest meslek icra etme konusunda yabancılara genel olarak sağlanan muamelenin aynısından aynı koşullardaki mültecilerin de yararlanması gerektiği ifade edilmektedir.

Diğer taraftan, uluslararası alanda ülkemiz, 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ne, coğrafi sınırlama ile taraf olduğu için, gerek öncesinde gerek 1967 Protokolü'ne katılımı sırasında, mülteci statüsünü yalnızca Avrupa'da meydana gelen olaylar sonucunda sığınma talep eden kişilere tanıyacağını beyan etmiştir. Bu bağlamda Türkiye, Avrupa Konseyi üyesi Devletler, Rusya ve Eski Sovyetler Birliği Devletlerinden gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul etmektedir. Avrupa dışından gelen ve henüz mülteci statüsü tanımlanmamış olan sığınmacıların ise ülkemizde "geçici koruma statüsü" tanınan yabancılar olarak kabul edilmekte olduğu söylenebilecektir⁷.

Ulusal mevzuatımız bakımından ise, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 89. maddenin (4). fıkrası uyarınca, "İş piyasasına erişimle ilgili olarak" birtakım düzenlemeler yapılmış olup, ilgili bentler şöyledir: "a) Başvuru sahibi veya şartlı mülteci, uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için başvurabilir.

b) Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi, statü almasından itibaren bağımlı veya bağımsız olarak çalışabilir.

⁷ Ermumcu, Senem: Sığınmacıların ve Mültecilerin Sosyal Güvenlik Hakkı, Çalışma İlişkileri Dergisi, C. 4, S. 2, Y. Temmuz 2013, s. 70.

Yabancıların çalışamayacağı iş ve mesleklere ilişkin diğer mevzuatta yer alan hükümler saklıdır. Mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi kişiye verilecek kimlik belgesi, çalışma izni yerine de geçer ve bu durum kimlik belgesine yazılır.

c) Mülteci ve ikincil koruma statüsü sahibinin iş piyasasına erişimi, iş piyasasındaki durum ve çalışma hayatındaki gelişmeler ile istihdama ilişkin sektörel ve ekonomik şartların gerekli kıldığı hâllerde, belirli bir süre için, tarım, sanayi veya hizmet sektörleri, belirli bir meslek, iş kolu veya mülki ve coğrafi alan itibarıyla sınırlandırılabilir. Ancak, Türkiye’de üç yıl ikamet eden veya Türk vatandaşıyla evli olan ya da Türk vatandaşı çocuğu olan mülteci ve ikincil koruma statüsü sahipleri için bu sınırlamalar uygulanmaz.

ç) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin çalışmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlığın görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenir.”

Ayrıca, Uluslararası İşgücü Kanununun⁸ 17. maddesinde “Uluslararası koruma kapsamında olan yabancılar” başlığı altında konuya ilişkin düzenleme

mevcut olup, mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi kişilere verilecek kimlik belgesi çalışma izni yerine de geçmektedir. Bu nedenle, mülteci ya da ikincil koruma statüsü sahibi yabancıların çalışma izni almalarına gerek yoktur. Ancak, uluslararası koruma başvuru sahibi veya şartlı mülteci bir kişinin çalışmak istemesi durumunda, uluslararası koruma başvurusu tarihinden itibaren altı ay sonra çalışma izni almak için başvuru yapabilecektir. Geçici koruma sağlanan yabancılar ise, geçici koruma kimlik belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren 6 ay sonra çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti almak için başvurabilirler (UİK m. 17/f. 1). Geçerli çalışma izni veya çalışma izni muafiyetine sahip olunması bu yabancılar Türkiye’de ikamet hakkı sağlamayacaktır (UİK m. 17/f. 3). Hükümde belirtildiği üzere, geçici koruma sağlanan yabancılar çalışma izni alabilmek için önce geçici koruma kimlik belgesinin düzenlenmesini, akabinde ise belgenin düzenlendiği tarihin üzerinden altı ayın geçmesini beklemek durumundadır. Böylece, geçici koruma statüsü sahiplerinin çalışma izni hakkı kazanması uluslararası koruma başvurusu yapan veya şartlı mülteci yabancılar kıyasla çok daha uzun bir bekleme sürecine tabi olmaktadır.

⁸ R.G. T. 13.08.2016, S. 29800.

III. Mültecilerin Sosyal Güvenlik Hakkı

Mevzuatımızda mültecilerin sosyal güvenlik hakkı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun⁹ 60. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde hüküm altına alınmıştır. İlgili düzenleme uyarınca, uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişiler genel sağlık sigortalısı sayılırlar.

6548 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 89. maddesinin 3. fıkrasının a bendine göre ise, "Yardım ve hizmetlere erişim" başlığı altında, "(3) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden;

a) Herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayanlar, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine tabidir. Genel sağlık sigortasından faydalanacak kişilerin primlerinin ödenmesi için Genel Müdürlük bütçesine ödenek konulur. Primleri Genel Müdürlük tarafından ödenenlerden ödeme güçlerine göre primin tamamı veya belli bir oranı talep edilir.

⁹ R.G.T. 16.06.2006, S. 26200.

b) Sağlık güvencesi veya ödeme gücünün bulunduğu veya başvurunun sadece tıbbi tedavi görmek amacıyla yapıldığı sonradan anlaşılanlar, genel sağlık sigortalılıklarının sona erdirilmesi için en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilir ve yapılan tedavi ve ilaç masrafları ilgililerden geri alınır."

IV. Geçici Koruma Statüsü Sahibi Yabancıların Ülkemizde Çalışma Hakkı

Öncelikle belirtilmelidir ki, geçici koruma statüsü sahibi yabancıların ülkemizde çalışabilmeleri için, Uluslararası İşgücü Kanunu m. 17/1 ve Geçici Koruma Yönetmeliği m. 29 ile Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik. m. 4/1 uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan çalışma izni almaları gereklidir. Geçici koruma sağlanan yabancıların çalışma izni başvurularını geçici koruma kimlik belgelerinin düzenlendiği tarihten 6 ay sonra yapabilecekleri hüküm altına alınmıştır¹⁰. Çünkü, yabancıların çalışmaya

¹⁰ Bkz. Ulk. m. 17/1: "Madde 17 - (1) 6458 sayılı Kanun uyarınca uluslararası koruma talebinde bulunan ve henüz başvurusu hakkında son karar verilmemiş veya şartlı mülteci yabancılar; uluslararası koruma başvurusu tarihinden, geçici koruma sağlanan yabancılar ise geçici koruma kimlik belgesinin düzenlendiği tarihten altı ay sonra çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti almak için başvurabilirler." ve Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik m. 5/1.

başlamadan önce izin alma zorunluluğu (UlK m. 6) bulunmakta olup, geçici koruma sağlanan yabancılar bakımından ise, ancak geçici koruma kimlik belgesi aldıktan 6 ay sonra çalışma izni almak için başvuruda bulunma hakkı tanınmıştır. Ayrıca, başvurular, geçici koruma sağlanan yabancıyı çalıştıracak olan işverenler tarafından e-Devlet kapısı üzerinden doğrudan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yapılacaktır¹¹.

Geçici Koruma Yönetmeliğinin 7. maddesinde geçici korumadan faydalanamayacak yabancılar da belirtilmiş olup, uluslararası koruma statüsüne alınabilecek yabancılar geçici koruma statüsünün dışında bırakılmıştır. Bu doğrultuda mülteciler, şartlı mülteciler, ikincil ve insani korumadan faydalananlar geçici koruma talebinde bulunamayacaktır. Aynı maddenin 3. fıkrasına göre, "Geçici korunanlar, Kanuna göre belirlenen uluslararası koruma statülerinden) herhangi birini doğrudan elde etmiş sayılmaz." Bu sebeple, geçici koruma sahibi kimseler, mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma statülerinden herhangi birini de doğrudan elde edememektedir¹².

¹¹ Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik m. 5/2: "Çalışma izni başvuruları, **geçici** koruma **sağlanan** yabancıları çalıştıracak işveren tarafından e-Devlet Kapısı üzerinden yapılır."

¹² Kaya, Cansu: Türkiye'de Geçici Koruma Statüsü Sahibi Yabancıların Çalışma Hakları,

Diğer taraftan, Geçici Koruma Yönetmeliğinin 6. Bölümünde ise, "Geçici Korunanlara Sağlanacak Hizmetler" düzenlenmiştir. Bu bağlamda, Geçici Koruma Yönetmeliğinin 26. maddesine göre, Yönetmelik kapsamındaki yabancılar sağlık, eğitim, iş piyasasına erişim, sosyal yardım ve hizmetler ile tercümanlık ve benzeri hizmetler sağlanacak; diğer hizmetler ise, Kurum ve kuruluşların imkânları ölçüsünde sağlanacaktır. Bu bağlamda, Geçici Koruma Yönetmeliğinin 28. maddesinde yabancılar sunulacak eğitim hizmetleri düzenlenmiştir. İlgili madde yabancı çocuklar bakımından önem arz etmektedir. Çünkü, Suriyeli çocukların eğitim faaliyetlerinin Milli Eğitim Bakanlığının kontrolünde ve sorumluluğunda yürütüleceği ifade edilmekte ve bu doğrultuda, ilgili maddeye göre, "(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki yabancıların eğitim faaliyetleri, geçici barınma merkezlerinin içinde ve dışında Millî Eğitim Bakanlığının kontrolünde ve sorumluluğunda yürütülür. Bu kapsamda;

54-66 aylık çocuklar öncelikli olmak üzere okul öncesi eğitim çağındaki 36-66 aylık çocuklara, okul öncesi eğitim hizmeti verilebilir.

İlköğretim ve ortaöğretim çağındakilerin eğitim ve öğretim faaliyetleri, Millî Eğitim Bakanlığının ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütülür.

Her yaş grubuna yönelik dil eğitimi, meslek edindirme, beceri ve hobi kursları talebe bağlı olarak düzenlenebilir.

(2) Geçici korunanların ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimleriyle ilgili usul ve esaslar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenir.

(3) Bu Yönetmelik kapsamında ülkemizde eğitim alan yabancılara, aldıkları eğitimin içeriğini ve süresini gösteren belge verilir. Farklı müfredatta eğitim alınmış ve belgelendirme yapılmış ise bu belgeler, Millî Eğitim Bakanlığı veya Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ilgili birimleri tarafından değerlendirilir ve uygun bulunan seviyelere denklikleri yapılır.

(4) Bu Yönetmelik kapsamındaki yabancıların eğitim faaliyetleriyle ilgili diğer usul ve esaslar, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir.”

11.01.2016 tarihli Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliğin¹³ “Çalışma izni ve çalışma izni muafiyeti başvurusu” başlıklı 5. maddesine göre, “(1) Geçici koruma sağlanan yabancılar, geçici koruma kayıt tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için Bakanlığa başvuruda bulunabilir. (2) Çalışma izni başvuruları, geçici koruma sağlanan yabancıları çalıştıracak işveren tarafından e-Devlet Kapısı üzerinden yapılır. (3) Bağımsız çalışma iznine başvurma hakkı olan geçici koruma sağlanan yabancılar kendi adına başvuru yapar”

Diğer taraftan, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik m. 5(3) uyarınca, “Bağımsız çalışma iznine başvurma hakkı olan geçici koruma sağlanan yabancılar kendi adına başvuru yapar. Aynı maddenin 4 ve 5. fıkrasına göre ise, “Mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak geçici koruma sağlanan yabancılar, çalışma izni muafiyeti kapsamındadır. Çalışma izni muafiyeti başvuruları, geçici koruma sağlanan il valiliğine yapılır. Bu başvurular, ilgili valilik tarafından Bakanlığa bildirilir. (5) Bakanlıkça, mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak geçici koruma sağlanan yabancılara ilişkin il ve

¹³ RG T. 15.1.2016, S. 29594

kota sınırlaması getirilebilir.”

Öte yandan, ilgili Yönetmelik m. 13/2 uyarınca, *“Geçici koruma sağlanan yabancıların çalışmalarına ilişkin bu Yönetmelikte düzenlenmeyen konularda, 4817 sayılı Kanun hükümleri ile Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği hükümleri uygulanır.”*

Geçici koruma statüsü sahibi bazı meslek mensupları bakımından ise, Bakanlık’tan ön izin alma koşulu aranmaktadır. Şöyle ki, sağlık meslek mensubu¹⁴ geçici koruma statüsü sahibi yabancıların Sağlık Bakanlığında, eğitim meslek mensubu¹⁵ olan geçici koruma statüsü sahibi yabancıların ise Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından “ön izin” alması gerekmektedir. Aksi hâlde, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik m. 6/3’e göre, *“...Ön izin belgesi olmayan başvurular değerlendirme yapılmaksızın işlemde kaldırılır.”*

¹⁴ Sağlık meslek mensubunun tanımı Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik m.3/c’ye göre şöyledir: *“c) Sağlık meslek mensubu: Tabipler ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar, hemşire, ek ve optisyenler ile 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Savatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun ek 13 üncü maddesinde tanımlanan diğer meslek mensuplarını,”* ifade eder.

¹⁵ Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik m.3/b’ye göre ise, *“Eğitim meslek mensubu: 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda tanımlanan öğretmen, uzman ve usta öğreticiler ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda tanımlanan öğretim elemanlarını”* ifade eder.

Öte yandan, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun *“Sınır dışı etme kararı alınacaklar”* başlıklı 54. maddesi ğ bendi uyarınca, *“Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler hakkında sınır dışı etme kararı alınır.”* İlgili düzenleme ile getirilen yaptırım işverenlerin geçici korunan kimselerin kayıt dışı istihdamın önüne geçilebilmesi için önem taşımaktadır. Ayrıca, Uluslararası İşgücü Kanununun 23. maddesine göre, 2016 Ağustos ayı itibarıyla bağımsız olarak kayıt dışı çalıştığı tespit edilen kişiye 4.800 TL; çalışma izni bulunmayan kişiyi çalıştıran işverene her bir kişi için 6000 TL; çalışma izni olmaksızın bağımlı çalışan kişiye ise 2.400 TL idari para cezası uygulanacaktır (UİK m. 23/f. 5-a-b).

Ancak, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun *“Sınır dışı etme kararı alınmayacaklar”* başlıklı 55. maddesi uyarınca, bazı yabancılar için sınır dışı etme kararı alınmayacağı hüküm altına alınmıştır. İlgili düzenlemeye göre, *“1) 54 üncü madde kapsamında olsalar dahi, aşağıdaki yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınmaz:*

a) Sınır dışı edileceği ülkede ölüm cezasına, işkenceye,

insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacağı konusunda ciddi emare bulunanlar

b) Ciddi sağlık sorunları, yaş ve hamilelik durumu nedeniyle seyahat etmesi riskli görülenler

c) Hayati tehlike arz eden hastalıkları için tedavisi devam etmekte iken sınır dışı edileceği ülkede tedavi imkânı bulunmayanlar

ç) Mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları

d) Tedavileri tamamlanıncaya kadar, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları

(2) Birinci fıkra kapsamındaki değerlendirmeler, herkes için ayrı yapılır. Bu kişilerden, belli bir adreste ikamet etmeleri, istenilen şekil ve sürelerde bildirimde bulunmaları istenebilir."

V. Yabancıların Tabi Olduğu Çalışma İzni Türleri

Öncelikle belirtilmelidir ki, kavram olarak çalışma izni

ve çalışma vizesi birbirinden farklıdır. Çalışma vizesi, ön izin şeklinde, ülkeye girmeden önce bir başka deyişle, ülke dışında alınır. Çalışma izni ise, ülke dışında değil, ülke içinde, bir başka anlatımla, ülkeye girdikten sonra yetkili mahallî makamlardan alınan izni ifade eder¹⁶.

Çalışma izni türleri arasında süreli, süresiz, bağımsız çalışma izinleri ile turkuaz kart sahiplerinin çalışma izni, çalışma izni muafiyeti ve istisnai çalışma iznini saymak mümkündür. Uluslararası İşgücü Kanunu m. 10/1 uyarınca süreli çalışma izni en çok bir yıldır. Aynı maddenin 2. fıkrasına göre ise, "Bu Kanunun 7nci maddesine göre yapılacak uzatma başvurusunun olumlu değerlendirilmesi hâlinde yabancıya aynı işverene bağlı olarak ilk uzatma başvurusunda en çok iki yıl, sonraki uzatma başvurularında ise en çok üç yıla kadar çalışma izni verilir. Ancak, farklı bir işveren yanında çalışmak üzere yapılan başvurular bu maddenin birinci fıkrası kapsamında değerlendirilir."

Süresiz çalışma izni almak için ise, Uluslararası İşgücü Kanunu m. 3/1-g'ye göre, Türkiye'de uzun dönem ikamet izni veya en az 8 yıl kanuni çalışma izni olan

¹⁶ Tiryakioğlu, Bilgin: Türk Hukukunda Yabancıların Oturma ve Çalışma Hakkı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 46, Y. 1997, s. 82.

yabancılara başvuru imkânı tanınmıştır. Ancak, önemle belirtilmelidir ki, geçici koruma statüsü sahibi yabancılar bakımından Geçici Koruma Yönetmeliği m. 29/5'e göre, geçici korunanlara verilen çalışma izni ikamet izni yerine geçmez ve sığınmacıya vatandaşlık başvurusu yapma hakkı sağlamaz¹⁷.

Bağımsız çalışma izni ise, Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin¹⁸ 36. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup, "Bağımsız çalışma izni; yabancıların, Türkiye'de en az beş yıl kanuni ve kesintisiz olarak ikamet etmiş olmaları, çalışmalarının, ekonomik kalkınma açısından katma değer yaratması ve istihdam üzerinde olumlu etki yapacak olması koşuluyla verilebilir.

İstihdam üzerindeki etkinin belirlenmesinde ilgili mercilerin görüşleri de dikkate alınır.

Mesleki hizmetler kapsamında kalan yabancılar, ilgili

¹⁷ Özkan Işıl: Göç, İltica ve Sığınma Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2017, s. 451. Zira, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu m. 42/2 uyarınca, "Mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü sahipleri ile insani ikamet izni sahiplerine ve geçici koruma sağlananlara, uzun dönem ikamet iznine geçiş hakkı tanınmaz."

¹⁸R.G. T. 29.08.2003, S. 25214.

mevzuat çerçevesinde, ilgili mercilerden aldıkları, mesleklerini icra ettiklerine dair bir belgeyi diğer belgelerin yanı sıra Bakanlığa ibraz ederler."

Ayrıca, turkuaz karta sahip yabancılar Türkiye'de süresiz çalışma hakkına sahiptir. Ayrıca turkuaz kart sahibinin eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocukları ikamet hakkı tanınmaktadır. (UİK m. 3/1ğ) Oysa, geçici koruma sağlanan yabancıların süresiz çalışma hakkı bulunmamaktadır.

VI. Çocuk İşçilerin Çalıştırılması Bakımından Türk Çalışma Mevzuatına Bir Bakış

Öncelikle belirtilmelidir ki, Türk çalışma mevzuatı gerek Türk vatandaşları gerek yabancı uyruklu kimseler için uygulanmaktadır. Bir başka deyişle, ülkemizde çalışma yaşamı bakımından sadece yabancı işçiler için uygulanmak üzere, farklı bir mevzuat bulunmamaktadır.

4857 sayılı İş Kanununda¹⁹ çocuk işçilerin çalıştırılmasına ilişkin 71. madde kapsamında

¹⁹R.G. T. 10.06. 2003, S. 25134.

düzenlemeler mevcut olup, “Çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı” başlıklı madde şöyledir: “On beş yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. Ancak, on dört yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocuklar; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler. On dört yaşını doldurmamış çocuklar ise bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak sanat, kültür ve reklam faaliyetlerinde yazılı sözleşme yapmak ve her bir faaliyet için ayrı izin almak şartıyla çalıştırılabilirler.

Çocuk ve genç işçilerin işe yerleştirilmelerinde ve çalıştırılacakları işlerde güvenlik, sağlık, bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişmeleri, kişisel yatkınlık ve yetenekleri dikkate alınır. Çocuğun gördüğü iş onun okula gitmesine, mesleki eğitiminin devamına engel olamaz, onun derslerini düzenli bir şekilde izlemesine zarar veremez.

Onsekiz yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işler ile onbeş yaşını tamamlamış, ancak onsekiz yaşını tamamlamamış genç işçilerin çalışmasına izin verilecek işler, “on dört yaşını doldurmuş

ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış” çocukların çalıştırılacakları hafif işler “onaltı yaşını doldurmuş fakat onsekiz yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi çeşit işlerde çalıştırılacakları” ve çalışma koşulları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış ve örgün eğitime devam etmeyen çocukların çalışma saatleri günde yedi ve haftada otuz beş saatten; sanat, kültür ve reklam faaliyetlerinde çalışanların ise günde beş ve haftada otuz saatten fazla olamaz. Bu süre, on beş yaşını tamamlamış çocuklar için günde sekiz ve haftada kırk saate kadar artırılabilir. “Okul öncesi çocuklar ile okula devam eden” çocukların eğitim dönemindeki çalışma süreleri, eğitim saatleri dışında olmak üzere, en fazla günde iki saat ve haftada on saat olabilir. Okulun kapalı olduğu dönemlerde çalışma süreleri yukarıda “dördüncü” fıkrada öngörülen süreleri aşamaz.

Sanat, kültür ve reklam faaliyetlerinin kapsamı, bu faaliyetlerde çalışacak çocuklara çalışma izni verilmesi, yaş grupları ve faaliyet türlerine göre çalışma ve dinlenme süreleri ile çalışma ortamı ve şartları, ücretin ödenmesine ilişkin

usul ve esaslar ile diğer hususlar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Diğer taraftan, İş Kanununun 71. maddesi gereğince, çocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işler ile çocuk ve genç işçilerin yaşları dikkate alınarak çalıştırılabilecekleri hafif işler ve çalışma koşullarını kapsayan Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca, çocuk işçi ve genç işçinin tanımları yapılmış olup, ilgili Yönetmeliğin 4. maddesine göre, “Genç işçi: 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış kişiyi, Çocuk işçi: 14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişiyi ifade eder.”

Aynı maddede “hafif iş” de tanımlanmıştır. “Hafif iş: Yapısı ve niteliği itibarıyla ve yerine getirilmesi sırasındaki özel koşullara göre;

a) Çocukların gelişmelerine veya sağlık ve güvenliklerine zararlı etki ihtimali olmayan,

b) Okula devamını, mesleki eğitimini veya yetkili merciler tarafından onaylanmış eğitim programına katılımını ve bu tür faaliyetlerden yararlanmasını engellemeyen işleri” ifade etmektedir. Sözü geçen Yönetmeliğin İkinci Kısımında “Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılabilecekleri ve Çalıştırılmayacakları İşler ile Çalışma Koşulları” düzenlenmiştir. Bu doğrultuda Yönetmeliğin 5. maddesi uyarınca, “Çocuk işçiler Ek-1’de, genç işçiler Ek-1 ve Ek-2’de ve 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçiler ise Ek-1, Ek-2 ve Ek-3’te yer alan işler dışında çalıştırılmaz.(Ek cümle - R.G.: 25.10.2013 - 28802 / m.1) “Ancak, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından mezun olan meslek sahibi 16 yaşını doldurmuş genç işçiler; sağlığı, güvenliği ve ahlakının tam olarak güvenceye alınması şartıyla bu Yönetmeliğin eklerinde belirtilen sınırlamalara bağlı kalmaksızın ihtisas ve mesleklerine uygun işlerde çalıştırılabilirler.”

Mülteci, şartlı mülteci veya geçici koruma statüsü sahibi yabancı çocuk işçileri çalıştırırken işverenlerin İş Kanununun temel ilkelerinden biri olan eşit davranma ilkesini ihlal etmemesi önem arz etmektedir. Zira, 4857

sayılı İş Kanununun 5. maddesinde hüküm altına alınan eşit davranma ilkesi uyarınca, " İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.

İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmi süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz.

İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz.

Aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmaz.

İşçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanması, daha düşük bir ücretin uygulanmasını haklı kılmaz.

İş ilişkisinde veya sona ermesinde yukarıdaki fıkra

hükümlerine aykırı davranıldığında işçi, dört aya kadar ücreti tutarındaki uygun bir tazminattan başka yoksun bırakıldığı haklarını da talep edebilir. 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 31 inci maddesi hükümleri saklıdır.

20 nci madde hükümleri saklı kalmak üzere işverenin yukarıdaki fıkra hükümlerine aykırı davrandığını işçi ispat etmekle yükümlüdür. Ancak, işçi bir ihlalin varlığı ihtimalini güçlü bir biçimde gösteren bir durumu ortaya koyduğunda, işveren böyle bir ihlalin mevcut olmadığını ispat etmekle yükümlü olur."

İlgili düzenlemeden hareketle, önemle işaret edilmelidir ki, Suriyeli veya yabancı uyruklu bir yabancı işçiye dil, ırk, din, mezhep ve sair sebeplere dayalı ayırım yapılması yasaktır. Aksi hâlde işçi, dört aya kadar ücreti tutarındaki uygun bir tazminatı, bir başka deyişle ayrımcılık tazminatını ve bu tazminattan başka yoksun bırakıldığı haklarını işverenden talep hakkına sahip olacaktır.

Diğer taraftan, yabancı çocuk veya genç işçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen

gerekli önlemler alınmaması durumunda ve/veya işveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse İş Kanununun 24.maddesi uyarınca, *“Ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri”* arasında hüküm altına alınan d ve e bentleri uyarınca sözleşmelerini haklı nedenle derhal fesih hakkı söz konusudur. Suriyeli çocuk işçiler başta olmak üzere, yabancı çocuk işçilere mevzuata aykırı olarak, asgari ücretin altında ücret ödendiği veya kimi çocuk işçilere ücretlerinin hiç ödenmediğine rastlanabilmektedir. Bu sebeple, söz konusu yasa dışı eylemlerin önlenmesi için, işyerlerine yapılacak denetimlerin arttırılması kanaatimizce etkili ve caydırıcı olacaktır. Ayrıca, mevzuatımızda yer verilen tercüman hizmeti ile imkânlar ölçüsünde mülteci ve geçici koruma sağlanan çocuk işçilere Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilecek yetkililer aracılığıyla Türk çalışma mevzuatı ve çalışanların yasal hakları konusunda eğitim seminerleri verilmesinin ve sözü geçen yabancı çocuk işçiler hakkında yargıya intikal edecek iş hukuku uyuşmazlıkları bakımından bir adli yardım mekanizması oluşturulmasının yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Öte yandan, yabancı çocuk işçiliği bakımından kayıt dışı istihdam sorununun çözümü için çalışma mevzuatımızda caydırıcı idari para cezaları ile çeşitli yaptırımlar mevcut ise de, kayıt dışı işçi çalıştıran işyerlerinin tespiti bakımından da işyerlerine yapılmakta olan denetimlerin arttırılmasının yararlı olacağını belirtmek mümkündür.

SONUÇ

Geçici koruma, ülke sınırlarımıza Suriye’den kitlesel olarak gelen Suriyeli yabancılara yönelik adı üzerine geçici koruma sağlayan bir statüdür. Gerek Avrupa ülkelerinden gelen mülteci ve gerek Suriye’den gelen geçici koruma sağlanan yabancıların ülkemizde ikamet ettiği sırada koşulları yerine getirmeleri hâlinde çalışmalarına cevaz veren mevzuatımız, söz konusu yabancıları çocuk veya reşit ayrımı yapmaksızın Türk çalışma mevzuatına tâbi tutmaktadır. Bu sebeple, Türk vatandaşı işçiler bakımından mevcut olan işçilik alacakları ve sair yasal haklar yabancı çocuk ve genç işçiler için de geçerli ve bağlayıcıdır.

Özellikle, yabancı çocuk işçilerin kayıt dışı istihdamı, ücretin asgari ücretin altında veya eksik ödenmesi yahut

hiç ödenmemesi şeklinde gerçekleşen yasaya aykırı hâller ile sıklıkla karşılaşmaktadır. Söz konusu yasa dışı eylemlerin önlenmesi için, işyerlerine yapılacak denetimlerin artırılmasının etkili ve caydırıcı olacağı düşüncesindeyiz. Ayrıca, mevzuatımızda yer verilen tercüman hizmeti ile imkânlar ölçüsünde mülteci ve geçici koruma sağlanan çocuk işçilere Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilecek yetkililer aracılığıyla Türk çalışma mevzuatı ve çalışanların yasal hakları konusunda eğitim seminerleri verilmesinin ve sözü geçen yabancı çocuk işçiler hakkında yargıya intikal edecek iş hukuku uyuşmazlıkları için bir adli yardım mekanizması oluşturulmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

ÇELİKEL, Aysel/GÜNSELİ ÖZTEKİN Gelgel: Yabancılar Hukuku, Beta Yayınları, 23. Bası, İstanbul 2017.

ERMUMCU, Senem: Sığınmacıların ve Mültecilerin Sosyal Güvenlik Hakkı, Çalışma İlişkileri Dergisi, C. 4, S. 2, Y. Temmuz 2013, s. 58-76.

KAYA, Cansu: Türkiye’de Geçici Koruma Statüsü Sahibi Yabancıların Çalışma Hakları, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S. 5, Y. 2017, s. 57-67.

ÖZKAN Işıl: Göç, İltica ve Sığınma Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2017.

POYRAZ, Yasin: Suriye Vatandaşlarının Geçici Korunması ve Uluslararası Mülteci Hukuku, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 20, S. 2, Y.2012, s. 53-69.

TİRYAKİOĞLU, Bilgin: Türk Hukukunda Yabancıların Oturma ve Çalışma Hakkı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 46, Y. 1997, s. 67-84.

Av. Şefika MISIRLI

EKSİK

“Yatağa uzandı, ülkesini ve çocukları düşündü. Bu ülkede çocuklara yer yok. Başka ülkelerde varmış, her tarafı yeşil ülkelerde. Biz, büyük bir sabırsızlıkla çocukların büyümelerini bekliyoruz. Onların kafalarına vuruyoruz, adam olmaları için. Seniyezitseni olarak görüyoruz onları. Kafalarını tıraş ediyoruz çabuk büyüsünler diye.”

Tehlikeli Oyunlar, Oğuz ATAY

Saatlerdir koşuyordu. Dili damağına yapışmıştı ama bunu umursamanın sırası değildi. Çünkü hava kararmak üzereydi ve hava kararmadan barınağına varamaması halinde her şeyin dışında kalırdı, uyku ve yemek başta olmak üzere her şeyin...

Dış korkutucuydu, dış'la başlayan tüm sözcükler korkutucuydu. “Sözcükler arasında ayırimcılık yapıyorsun” dedi kendi kendine, evet yapıyordu. Daş'la biten sözcükleri severdi mesela kendisini diğeriyle yoldaş, arkadaş, kardaş yapan sözcükleri. Dış'la başlayanlar içerdiği yalnızlaştırma tehdidiyle ürpertirdi onu ki aklından geçer geçmez ürperdi! Omuzlarını silkip ürpertiden kurtulur kurtulmaz temposunu arttırdı.

Kendi türünden pek çok birey için hiç kolay bir eylem değildi koşmak, hem de saatlerce üstelik çölün ortasında, kum tepelerinin üstünde... Ancak hayat dayattığı zorluklara, zorunluluklara mutlaka bir beceri ekler, küçük bir özür gibi. Mâre için koşmak, hayatına eklenen tek mucizeydi. Hatta onun koşma becerisi sadece kendi hayatı değil birlikte yaşadığı herkesin hayatı için gerçek anlamda bir mucizeydi ve her nefesleri zorluk içeren küçük topluluklarının tutunabileceği çok az mucizesi vardı.

Bu düşüncelerle biraz daha hızlanan Mâre, kaygıyla batıya çevirdi gözlerini. Güneş batıdaki kum tepelerinin arkasında kalmış geride gün batımı kızılığını bırakmıştı. Bu görüntü ona en çok on beş dakikası olduğunu

söylüyordu. Sirtında yükü olmasa bu sürede topluluğuyla birlikte yaşadığı barınağa varması işten bile değildi. Ancak bedenine sıkıca oturttuğu küfenin içindeki su dolu bidonla bunu yapmak imkansızca yakın bir hareketti. Yine de başarmaktan başka şansı yoktu Mâre'nin. Sırtındaki yüke rağmen temposunu zorlarken kendine kızmayı da ihmal etmedi. **“Çok gevezesin oğlum, düşünürken bile gevezesin. Gevezeliğin seni yavaşılatıyor, böyle geç kalıyorsun işte.”**

II

Mâre, günün son ışıkları çekilip gecenin ilk karanlık dakikası başlarken mağaradan içeri attı kendini. Tüm yorgunluğuna rağmen büyük taş kapıyı mağara girişine örtmeyi ihmal etmedi. Bütün gün sırtında taşıdığı su bidonunun bulunduğu küfeyi girişte sırtından indirip mutfak olarak kullandıkları bölüme yöneldi.

Mutfaktan gelen çeşit çeşit çocuk sesi, Mâre'nin çocuklardan oluşan topluluğunun yemek saatinde tam kadro bir araya geldiklerini işaret ediyordu. Sessiz adımlarıyla mutfak girişinde belirdiğinde yaşça küçük çocuklardan biri **“Mâre”** diye çığlık atıp ona doğru koşunca aynı yaşlardaki diğer çocuklar da sevinç çığlıkları atarak Mâre'nin etrafını sardı.

Topluluğun ihtiyacı için su görevine çıkan Mâre'nin dönüşü yaklaşık bir saat gecikince diğer çocuklar onu merak edip kaygılanmışlardı. Çünkü çocuklar, daha önce birçok arkadaşlarını dönmeleri gereken saatte dönmedikleri için bir daha asla göremediklerini hatırlıyor ve bunu yaşamsal bir bilgi olarak sadece akıllarında değil yüreklerinde de tutuyorlardı. Bu nedenle Mâre'nin dönüşü, topluluğun büyük küçük tüm çocuklarını rahatlatmış ve coşkulu bir şekilde sevindirmişti.

Hep beraber sofraya otururlarken **“iyi ki neden geciktiğimi sormadılar”** diye aklından geçirdi Mâre. Anlatmak çok zor olacaktı ve karnı açken bunu yapması imkansızdı. Yemeği yiyip küçük çocukları yatırdıktan sonra arkadaşlarıyla bu konuyu konuşmaya karar verdi.

III

Çölün kıyısındaki kayalıkların ortasında yer alan bu mağarada çeşitli yaşlardan kızılı erkekli elli çocuk yaşıyordu. İçlerinde birkaç aylık bebekler de vardı, onaltı onyediyi yaşlarındaki gençler de. Bebeklere ve diğer küçük çocuklara hep birlikte elbirliğiyle bakıyor, birbirlerine göz kulak oluyor, koruyup kolluyorlardı. En büyükleri onsekiz yaşını doldurmasına dört ay kalan Mâre'ydi ve hem yaşı hem de yaşanmışlıklarıyla diğer çocuklara

önderlik ediyordu. Topluluğun en küçük üyesi ise henüz adı konmamış üç günlük bir bebektir ve daha üç günlük olması sebebiyle bebeğe bir ad konması için acele etmiyorlardı.

Her yaşta kızlı erkekli elli çocuğun bir arada, yetişkinlerden uzakta yaşadığı bu mağarada hayatlarını sürdürmek için her türlü olanağa sahiptiler. Kendilerinden önce burada yaşamış çocukların başlayıp sonra gelenlerin geliştirdiği bir seraları, süt, yumurta, peynir ihtiyaçları için yardım aldıkları can yoldaşları hayvanların yaşadığı kümes ve ağılları mağaralarının ayrılmaz parçalarıydı.

Ancak gündelik yaşamlarının en önemli ihtiyacı olan suya erişimleri son derece sınırlı ve zordu. Bunun için her gün günde üç kez çölü aşarak bildikleri tek kaynaktan barınaklarına su getirmeleri gerekiyordu. Su görevi topluluğun büyük çocuklarına ait bir görevdi ve onlar bu işi kendi aralarında dönüşümlü olarak yapıyorlardı. Ancak günün son ve en zorlu su görevi olan akşamüstü görevi daima Mâre'ye aitti. Çünkü hava kararmadan barınağa geri dönmüş olmak gerekiyordu ve bu şartı sağlamak için gereken hızda koşmak konusunda toplulukta Mâre'den daha yetenekli kimse yoktu.

Hava karardıktan sonra dışarda olmak çocuklar için

son derece tehlikeli bir durumdu. Bu nedenle topluluk tüm bireylerinin akşam hava kararmadan mağarada olması konusunda titizlik gösteriyor, büyük çocuklar bilhassa bu konuda küçük çocuklara gözetmenlik ediyordu.

Ülkedeki yasalara göre, çocukların yetişkinlerle birlikte yaşamaları yasaktı. Söylentiye göre çok çok uzun yıllar önce yaşanan bir felaket sebebiyle yetişkinler, çocuklarla bir arada yaşadıklarında, çocuklara zarar veriyorlardı. O felaketin, önemli birinin ölümü olduğu söyleniyordu. O ölmeden önce yetişkinlerin çocukları sevdiği, onları koruyup gözettikleri fakat felaket getiren bu ölümün ardından her şeyin çığırından çıktığı ve yetişkinlerin canavarlaştığı, çocuklar arasında birbirlerine aktardıkları önemli bilgilerdi. Hatta ülke tarihinde bir dönem yetişkinlerin çocuklara yaptığı kötülükler ve verdikleri zararlar öyle bir boyuta ulaşmıştı ki ülkede hiç çocuk kalmamıştı. Yasa yapıcılar bu sebeple yeni yasalar çıkarmak zorunda kalmışlar ve yetişkinlerin çocuklarla beraber yaşamalarını, hatta aynı ortamda bulunmalarını yasaklamışlardı. Çünkü çocukları yetişkinlerin suistimal ve zararlarından korumanın başka bir yolu bulunamamıştı.

Yapılan düzenlemelerle çocuklar, yetişkinlerin yoğun olarak yaşadıkları kentler ve köylerden uzakta çeşitli mağaralara bırakıldılar. Çocuklar, onsekiz yaşını

dolduruncaya dek bu mağalarda yaşamak, onsekiz yaşını doldurduktan sonra yetişkinlerin arasına karışmak zorundaydılar.

Zaman içinde sistem bazı açılardan modernize edildi. Örneğin çocukların yaşadığı mağaların yakınlarına, ironik bir şekilde “ana kucağı” olarak adlandırılan, istasyonlar yapıldı ve çocukların doğar doğmaz yetişkinler tarafından bu istasyonlara bırakılması sağlandı. Bu sistem ve sisteme bağlı sesli alarm sayesinde bir yandan istasyona bırakılan çocukların mağalarda kalanlar tarafından zamanında fark edilmesi sağlanırken bir yandan da aşamalar sırasında çocukların yetişkinlerle yüz yüze gelme tehlikesi bertaraf edilmiş oldu.

Bu hayatın çocuklar için en önemli kuralı hava karardıktan sonra dışarıda olmamaktı. Çünkü hava karardıktan sonra dışarıda kalan çocuklar yetişkinlerin çocuklara kötülük yapma arzularına maruz kalabiliyorlardı. Yasalardaki keskin ifadeler ve uygulama, yetişkinleri gündüz vakti çocukların yaşadığı mağalardan uzak tutabiliyor ancak havanın kararmasından sonra çocukları aynı kesinlikle koruyamıyordu. Tam tersine akşam saatlerinde yetişkinler tarafından çocukları tuzağa düşürme, avlama seansları düzenlendiği yazılıp çizilmese de herkesin bildiği ve neredeyse kanıksadığı bir gerçektir.

IV

Bütün bunların arasında onsekiz yaşını doldurmasına dört ay kalan Mâre, birlikte yaşadığı bu küçük çocuk topluluğunun lideri konumundaydı. Diğer çocuklar gibi bildiği tek ev bu mağara, akrabaları da bu mağaradaki çocuklardı. Yaşamı boyunca yetişkinlerin birkaç saldırısına uğramış, eşine az rastlanır çevikliği sayesinde bu saldırılardan kurtulmuştu. Dört ay sonra, hiç istemediği halde, yetişkinlerin arasına karışmak zorunda oluşunu kabul etmekte zorlanıyor, yıllarca yetişkinlerin avından kaçan bir çocuk olarak diğer tarafa, kendisini avlamaktan korktuklarının arasına geçecek olmasını aşırı derecede gerçeküstü buluyordu. Onların arasında ne yapacağını bilmiyor, bu durum derin düşüncelere dalmasına yol açıyordu.

Mâre, kendisini bildi bileli diğer çocuklarla dayanışarak birbirlerini koruyup kollayarak hayatta kalmıştı, başka türlüünü bilmiyordu. Nasıl olacaktı, o kötü kalpli canlıların arasında nasıl hayatta kalacaktı? Bunu sık sık düşünüyor, ancak içini biraz olsun rahatlatacak bir yanıt bulamıyordu.

Tek bildiği dört ay sonra onsekiz yaşını dolduracağı, bu yüzden mağarayı terk etmek zorunda olduğu ve bir daha asla buraya dönemeyeceği, çok sevdiği arkadaşlarını

ve son zamanlarda zor da olsa kendisine itiraf ettiği gibi diğerlerinden biraz daha farklı sevdiği Sola'yı bir daha asla göremeyeceğiydi.

Önündeki gün ve aylarda yaşaması muhtemel bu tatsız olasılıklar daha doğrusu mecburiyetler bugününü karartıyor, içindeki her türlü güzelliği ve umudu öldürüyordu. Küçük, küçücük bir umudu olsaydı eğer belki hayat yetişkinen bile güzel olurdu, belki!

V

Mâre ve arkadaşları yemeklerini yedikten sonra oniki yaşına kadarki tüm küçük çocukları yataklarına yatırdılar. Her birinin sevdiği masalı anlatıp uykuya dalmasını beklediler. Küçükler uykunun tatlı kollarında güvenle yolculuk ederken oniki yaşından büyük bütün çocuklar büyük salonda toplandı. Bu toplantılar çocukların günlük rutinlerinin bir parçasıydı ve o günün değerlendirilmesi ile ertesi günün planlanması ve iş bölümü bu toplantılarla mümkün oluyordu.

Standart konular konuşulup ertesi günün planlaması ve işbölümü yapıldıktan sonra herkes dağılacakken Mâre pantolonun sağ cebinden kat kat katlandığı anlaşılana bir gazete parçası çıkararak "*bugün neden geciktiği*

merak etmiyor musunuz?" diye sordu. O zaman çocuklar Mâre'nin su görevinden geç gelişini hatırlayıp o gecikince yüzlerine düşen endişeyi yeniden takındılar. Onlar daha ağızlarını açmadan "*bunun için geciktim*" diyerek katlı gazete parçasını kat yerlerinden açarken anlatmaya başladı: "*Her zamanki güzergahımda su* görevi için nehre doğru gidiyordum ancak çölü aştıktan sonra yol üzerinde saldırgan olabilecek bazı yetişkinlerle karşılaşıncaya yolumu değiştirmek zorunda kaldım ve daha önce hiç bilmediğim bir patikaya girdim. Patikada bir süre ilerlememenin ardından karşıma harap bir bina çıktı. *Yıkık duvarlarında yanık izleri vardı. O duvarlara dokunmak isteğiyle yıkıntıların arasında dolaşırken bunu buldum*" diyerek çocukların okuması için katlarını açtığı gazete parçasını uzattı.

VI

"Nihayet insanlık da öldü. Haber aldığımıza göre, uzun zamandır amansız bir hastalıkla pençelesen insanlık, dün hayata gözlerini yummuştur. Bazı arkadaşlarımız önce bu habere inanmak istememişler ve uzun süre, 'Yahu insanlık öldü mü..?' diye mırıldanmaktan kendilerini alamamışlardır. Bu nedenle gazetelerinde, 'İnsanlık öldü mü?' ya da 'İnsanlık ölür mü?' biçiminde büyük başlıklar yayımlamakla yetinmişlerdir. Fakat acı

haber kısa zamanda yayılmış ve gazetelere telefonlar, telgraflar yağmıştır; herkes, insanlığın son durumunu öğrenmek istemiştir. Bazıları bu haberi bir kelime oyunu sanmışlarsa da, yapılan araştırmalar bu acı gerçeğin doğru olduğunu göstermiştir. Evet, insanlık artık karamızda yok... İnsanlıktan uzun süredir ümidini kesenler, ya da hayatlarında insanlığın hiç farkında olmayanlar bu haberi yadırgamamışlardır. Fakat, insanlık aleminin bu büyük kaybı, birçok yürekte derin yaralar açmış ve onları ürkütücü bir karanlığa sürüklemiştir; o kadar ki, bazıları artık insanlık olmadığına göre bir alemde söz edilemeyeceğini ileri sürmeğe başlamışlardır. Zavallı insanlık kendini belli etmeden sokaklarda dolaşır ve insanlık için bir şeyler yapmağa çalışanları sevgiyle izlerdi. Bugün için insanlık ölmüşse de, onun ilkeleri akıllara durgunluk verecek bir canlılıkla aramızda yaşamağa devam edecektir. İnsanlıktan paylarını alamayanlar için zaten bir ölüydü; onun bu kadar uzun yaşamasına şaşılıyordu. Yıllarca önce küçük bir kasabada dünyaya gelen insanlık, dünya savaşlarından birinde, çok rutubetli bir siperde göğsünü üşütmüş ve aylarca hasta yatmıştı. Bu olaydan sonra, hastalığın izlerini bütün ömründe ciğerlerinde taşıyan insanlık, önceki gece sabaha karşı nefes alamaz olmuş ve gösterilen bütün çabalara rağmen gün ağarırken doktorlar, insanlıktan ümitlerini kesmek zorunda kalmışlardır. Gazetemiz, insanlığın yakınlarına

baş sağlığı ve sonsuz sabırlar diler. Not: merhumun cenazesi, önce, uzun yıllar yaşamış olduğu Hürriyet Caddesinden geçirilecek ve ölümüne kadar içinde barındığı Ümit apartmanı bodrum katında yapılacak kısa ve sade bir törenden sonra toprağa verilecektir.”**

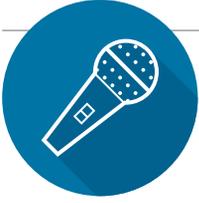
VII

“İnsanlık diye bir şey varmış, gerçekten varmış! Ama ölmüş, şaka gibi, ya da şakayla karışık öldürmüşler onu, baksanıza a! Büyük felaket dedikleri bu değil miydi? Bakın gazete yazıyor, masal değilmiş, gerçekmiş!” diyerek heyecanla anlattı Mâre. “O halde kuşaklardır yaşadığımız tüm acılar, yüreğimizi ağzımıza getiren bütün o korkular bu yüzden, bir eksiklikten. Eksiklik tamamlanınca yaşadığımız eziyetler, acılar da bitecek demek değil midir bu durumda?” Sesindeki coşkuyu artık gizleyemiyordu.

Gazete parçası elden ele gezdi, çocukların her biri Mâre'nin heyecanı ve gözlerindeki ışıltıyla okudu haberi. Herkesin okuması bittiğinde, adı konmamış üç günlük bebeğin bir adı vardı artık. Mâre'ninse büyümeğe hevesli küçücük bir umudu. İnsanlık yine hayattaydı!

**Oğuz Atay, Tehlikeli Oyunlar, İstanbul 2016, 35.Baskı, Metis syf. 255-256'dan kısaltılarak alınmıştır.

Oğuz Atay'ın Tehlikeli Oyunlar kitabından yaptığım bu alıntılar, alıntılardaki ironik tespitlerin zaman içinde gündelik hayatlarımızın katı gerçekleri olması sebebiyle, yukarıdaki küçük öykünün esaslı ilham kaynaklarıdır.

Röportaj:
Av. Ece ÜSTÜNDAĞ
Av. M. Süheyla UĞUR

İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRÜ

NESİM TANĞLAY İLE RÖPORTAJ

Öncelikle İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi olarak röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

1973 yılı Bitlis doğumluyum. Evli ve 1 çocuk babasıyım. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Sosyal Hizmetler Bölümünden 1995 yılında mezun oldum. 1995 yılında başladığım iş hayatımda, 1 yıl Ankara'da ILO-IPEC Dünya Çalışma Örgütü Sokakta

Çalıştırılan Çocuklar Merkezinde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak görev yaptım. 1996 yılında Türkiye'de spastik engelli çocuklara hizmet vermek üzere İstanbul'da açılan Metin Sabancı Spastik Çocuklar Merkezi Rehabilitasyon Eğitim ve Üretim Merkezinde 10 yıl sosyal hizmet

uzmanı olarak, 2006–2014 yılları arasında İstanbul İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünde -İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nde İl Müdür Yardımcısı olarak görev yaptım. 2010 yılında Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanlarının Mesleki Motivasyonu ve İş Doyumu

konulu bitirme tezimi hazırlayarak Maltepe Üniversitesi Psikoloji bölümü Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Yüksek Lisans programını tamamladım.

15 Mayıs 2014 tarihinden itibaren İzmir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü olarak görev yapmaktayım

İzmir İl Müdürlüğü Çocuk Hizmetleri Biriminin tarihçesi hakkında bilgi verebilir misiniz? Yaptığınız çalışmalar nelerdir?

Bakanlığımız 08.06.2011 tarihinde kurulmuştur. Bundan önce de Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu olarak hizmet vermektedir. Bakanlığımız kurulduktan sonra yaşlı hizmetleri, engelli bakım hizmetleri, kadın hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri, aile toplum hizmetleri, şehit yakınları ve gazi hizmetleri gibi hizmet birimleri oluşturulmuş ve çocuk alanında da hizmet vermek üzere “Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü” oluşturulmuştur.

İl Müdürlüğümüz Çocuk Hizmetleri Birimi; 0-18 yaş çocuklara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunma ve sağlıklı gelişimi için gerekli önleyici ve telafi edici mekanizmaları oluşturmak ve uygulamaya koymak amacıyla hizmet vermektedir.

Bu kapsamda; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda belirtilen danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbirleri kapsamında diğer kamu kuruluşlarıyla da işbirliği yaparak hizmetlerini sürdürmektedir. İl müdürlüğümüzce bakım tedbiri alınarak kurum bakımı hizmetlerinden yararlandırılan çocuklara evlat edindirme, koruyucu aile yanına yerleştirme ve yaş ve profil durumlarına uygun olarak çocuk evleri sitesi, çocuk evleri, çocuk destek merkezleri gibi kuruluşlarımızda kurum bakımı hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Ayrıca kendi öz ailesinin yanında ekonomik destek ile bakılabilecek durumda olan çocuklar adına ailelere “Sosyal Ekonomik Destek” sağlanarak aile yanında bakımlarının sağlanması çalışmaları yürütülmektedir.

Kurumunuza 2016-2017 yıllarında kaç çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir talebinde bulunulmuştur? Bu taleplerden kaç çocuk hakkında eğitim, sağlık (rehabilitasyon veya tedavi) danışmanlık (aile veya çocuk), bakım ve barınma tedbiri kararı için Kurumunuzca başvuru yapılmıştır? Bu başvurulardan reddedilen var mıdır?

2016 yılında İl Müdürlüğümüz KMÇ Müracaatı: 1458
 2017 yılında İl Müdürlüğümüz KMÇ Müracaatı: 2038'dir.
 2017 Yılında; 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında uygulanan tedbirler;
 -Danışmanlık Tedbiri: 1435
 -Eğitim Tedbiri: 490
 -Bakım Tedbiri:189
 -Sağlık Tedbiri: 1339

haberi vb. şekilde ulaşan müracaatlar hakkında birimimizde görevli meslek elemanları veya ilçelerde hizmet veren Sosyal Hizmet Merkezlerinde görevli meslek elemanlarınca gerekli değerlendirme yapılmakta, yapılan değerlendirme sonucunda çocuk için uygun bulunan hizmet modeli belirlenmektedir. Bu değerlendirmelerde tedbir kararı önerileceği gibi herhangi bir tedbir önerilmeyen veya reddedilen vakalarda bulunmaktadır.

İl Müdürlüğümüze kişisel olarak, ikinci şahıs yoluyla, ALO 183, kurum, kuruluş, e-posta, CİMER, BİMER, gazete

Kurumunuza yapılan asılsız ihbar var mıdır? Hangi türdeki ihbarlar asılsız kabul edilmektedir? Bu ihbarlar hakkında başka bir işlem yapılmakta mıdır?

Müdürlüğümüze ulaşan/yapılan müracaatlar kişisel olarak, ikinci şahıs yoluyla, ALO 183, kurum, kuruluş, e-posta, CİMER, BİMER, gazete haberi şeklinde

olmaktadır. Tabiki müdürlüğümüze yapılan asılsız ihbarlar bulunmaktadır. (2016 yılı: 21 asılsız ihbar/ 2017 yılı: 48 asılsız ihbar bulunmaktadır.) Bunlar

genellikle kolay ulaşılan Bakanlığımız Alo 183 hattına yapılmakta ve yapılan değerlendirmeler sonucunda bu ihbarların genellikle arasında husumet, kıskançlık vb. nedenlerle (örneğin komşu kavgası, aile kavgası, boşanma davası devam eden ebevyenler vb.) kişilerce yapıldığı bilinmektedir. Asılsız ihbarın tespiti halinde Müdürlüğümüzce farklı herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Ancak ALO 183 çağrı hattımız veya İl Müdürlüğümüz aranarak sokakta dilendirilen veya çalıştırılan çocuklarla ilgili olarak bildirilen ihbarlarda

değerlendirilmekte kimi zaman emniyet müdürlüğü ile iş birliği içerisinde kuruluşa teslimleri sağlanmakta, bazı durumlarda da sosyal inceleme raporu düzenlenerek çocuğun çalıştırılma nedenleri ile aile ile görüşme sağlanmakta, yararlandırılacağı hizmet modeli belirlenmektedir.

Müdürlüğümüze yapılan her ihbar mutlaka değerlendirilmeye alınmaktadır.

Ülkemizde yaşayan mültecilerin sayısındaki artış gözlemlendiğinde Kurumunuza yabancı uyruklu çocuklara ilgili başvuru yapıldığında, bu çocuklara ayrı bir prosedür uygulanmakta mıdır? Bu çocukların çocuk bakım evleri veya koruyucu aile yanına yerleştirilmesi hususunda uygulamanız var mıdır?

Türkiye cumhuriyeti vatandaşı olan tüm çocuklara uygulanan tüm hizmetler ayırım yapılmaksızın yabancı uyruklu olan çocuklara da uygulanmaktadır. Çocuk Koruma Kanununda öngörülen bakım tedbiri dahil tüm tedbirler yabancı uyruklu çocuklara da uygulanmaktadır. Müdürlüğümüze yapılan başvuru ve ihbarlar ile veya kolluk kuvvetleri tarafından terk, buluntu ve bunun gibi sebeplerle ulaşılan, kendisinden sorumlu bir

yetişkinin refakati bulunmaksızın tek başına bulunan refakatsiz çocukların öncelikli olarak ülkemiz sınırlarında akraba ve yakınlarının olup olmadığının araştırılması sağlanmaktadır. Yapılan araştırma neticesinde ülkemiz sınırlarında kanunen ya da örf ve adet gereği kendisinden sorumlu bir yetişkinin refakatinde bulunmadığı, özel ihtiyaç sahibi grupta yer alan "Refakatsiz Çocuk Olduğu Tespit Edilen"

çocuklar derhal ilimizde kuruluş bakımına alınmakta, daha sonra bakanlığımızın belirli illerde oluşturduğu ihtisas kuruluşlarında bakımları sağlanmaktadır. Ailesi ilimizde olduğu tespit edilen çocukların ailelerine yönelik danışmanlık hizmeti verilerek psiko-sosyal ve bilinçlendirme çalışmaları ile uygun ortam sağlandığında aileye yanına döndürülmesi sağlanmaktadır.

Kurumunuz bünyesinde uygulanmasına karar verilen danışmanlık tedbiri kararları nasıl uygulanmaktadır? Aile ve çocuk için alınan kararlarda nasıl bir yol izlenmektedir?

İstismar mağduru çocukların ailesine danışmanlık tedbiri alınması için Kurumunuz tarafından başvuru yapılmakta mıdır? Bu konudaki çalışmalarınız nelerdir?

İstismar mağduru olan çocuklarla yapılan çalışmalar sonucunda ailesi ile birlikte kalması uygun görülen çocuklar için gerekli görüldüğünde danışmanlık tedbiri istenmekte, bazı durumlarda psikiyatrik destek alması ve takibi için de sağlık tedbiri istenmektedir

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 5.maddesi 1.fıkrası (a).bendi Danışmanlık Tedbiri: çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye yönelik alınan tedbirdir. Söz konusu tedbir kararı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İl Müdürlüğümüz arasında işbirliği içerisinde sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcisi, PDR, öğretmen gibi meslek elemanları tarafından uygulanmaktadır. Belirli aralıklarla takibi yapılan çocuklar hakkında uygulama planı düzenlenerek 3'er aylık periyotlar halinde kararın alındığı mahkemeye bilgi verilmektedir.

İstismar mağduru çocuğun rapor alınması amacıyla şehir dışında bir hastaneye gönderilmesine karar verilmesi halinde; Mahkeme ve Kurumunuz tarafından çocuğa ve ailesine yapılan maddi yardımlar nelerdir? Bu konuda uygulamadaki eksiklikler nelerdir?

İstismar mağduru olan çocukların rapor alınması amacıyla il dışına gönderildiğinde gerek İl Müdürlüğümüz gerekse İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kaynaklarıyla yol gideri, yolluk ve barınma konularında destek sağlanmaktadır.

Tutukevi/Cezaevinde kalan çocukların kardeşlerine ve ailelerine danışmanlık tedbiri kararı alınması için Kurumunuz tarafından başvuru yapılmakta mıdır? Bu konudaki çalışmalarınız nelerdir?

İl Müdürlüğümüz Çocuk Hizmetleri Birimi ile tutukevi/cezaevi sosyal servisleriyle irtibatlı olarak çalışılmaktadır. İlgili sosyal servislerden birimize bildirimde bulunduğu takdirde çocuk hizmetleri şubemiz tarafından gerek il müdürlüğümüz gerek sosyal hizmet merkezlerimizde çalışan meslek elemanlarımız kanalıyla değerlendirilmeye alınmakta, Çocuk

Koruma Kanununda belirtilen danışmanlık tedbiri dahil tüm tedbirler önerilebilmekte veya aileye yönelik bakanlığımızın diğer hizmetlerinden (sosyal ekonomik destek, danışmanlık, aile eğitim programlarından yararlandırma v.b) yararlandırılmaktadır.

Suçta sürüklenen çocukların yeniden suç işlememesi konusunda herhangi bir önleyici tedbir alınmakta mıdır? Bu konuda Kurumunuz tarafından yapılan çalışmalar nelerdir?

Diğer kurum ve kuruluşlar tarafından Müdürlüğümüze bildirilen suçta sürüklenen çocuklar hakkında görevli meslek elemanlarımızca 5395 sayılı yasa kapsamında değerlendirme yapılmakta ve çocuğa yönelik bakım tedbiri dahil en uygun tedbir kararı alınarak çocuğun takibi yapılmaktadır.

Tutukevi veya Cezaevinde annesiyle birlikte kalan 0-6 yaş grubu çocuklarla ilgili Kurumunuz bünyesinde yapılan bir çalışma var mıdır? Bu çocuklara herhangi bir sosyal yardım yapılmakta mıdır?

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün talimatıyla, cezaevinde annesi ile birlikte kalan 0-6 yaş grubu çocuklar hakkında yapılması istenilen çalışmalar kapsamında, ilimizdeki iki kadın cezaevi çocuk hizmetleri birimi idarecilerimiz tarafından ziyaret edilmiş, görevlendirilen 2 meslek elemanı tarafından

rutin ziyaretler yapılmaya başlanmıştır. Ceza infaz kurumu idaresi ve sosyal servisinin de desteği alınarak, Bakanlığımızca sunulabilecek hizmetler doğrultusunda anne ve çocuklara rehberlik, eğitim vb. çalışmaları yapılmaya devam edilmektedir.

Her iki tarafında da çocuk olduğu ceza yargılamalarında; her iki çocuk için de koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınması için başvuru yapılmakta mıdır? Bu konuda Kurumunuz tarafından yapılan çalışmalar nelerdir?

Suçta sürüklenen çocuk olarak belirlenen 0-18 yaş grubu çocuklar hakkında genellikle davalarının/dosyalarının takibinin yapıldığı mahkemelerde Müdürlüğümüze bildirilmekte ve gerekli değerlendirmenin yapılması istenmektedir. İki tarafın da suçta sürüklenen çocuk olduğu dosyalar bildirildiğinde her zamanki yapılan

işlemden farklı bir prosedür uygulanamamakta, görevli meslek elemanınca çocukların durumu 5395 sayılı yasa kapsamında değerlendirme yapılarak yararlanacağı hizmet modeli belirlenmektedir.

Alkol veya uyuşturucu madde bağımlısı çocukların tedavileri için İzmir'de başvurulabilecek kurumlar hangileridir? İzmir'deki hastanelerin bu konuya ilişkin bölümlerdeki yatak kapasitelerinin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu konuda Kurumunuz tarafından yapılan bir çalışma var mıdır?

Bakanlığımız bünyesinde madde bağımlılığı konusunda hizmet veren herhangi bir kuruluş bulunmamaktadır. Bu nedenle, ilimizde alkol veya uyuşturucu madde bağımlısı çocukların tedavileri için sunulan hizmetler İl Sağlık Müdürlüğü ve üniversitelere bağlı hastaneler bünyesinde hizmet veren kuruluşlara işbirliği içerisinde devam ettirilmektedir. Ancak özellikle kapalı tedavi konusunda hem tedavi kurumu hem de yatak sayısı olarak yetersiz kaldığı durumlar olabilmektedir. Bu konunun çözümüne yönelik sağlık bakanlığı tarafından çalışma yapılmaktadır.

Hakkında birden fazla koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilen çocuklar için kurumlar arası koordinasyon nasıl sağlanmaktadır? Bu konuda ASPİM'in görevleri nelerdir?

İl Müdürlüğümüz Çocuk Hizmetleri bünyesinde oluşturulan 5395 ÇKK İl Sekreteryası tarafından kararların takibi yapılarak alınan danışmanlık, eğitim ve sağlık tedbiri kararlarının kuruluşlar arası dağıtımı ve koordinesi sağlanmaktadır. Söz konusu kararların

uygulanması aşamasında yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümlerine ilişkin olarak Vali Yardımcımız başkanlığında tüm kurumların katılımıyla üç ayda bir İl Koordinasyon toplantısı gerçekleştirilmektedir.

Boşanma davalarında kişisel ilişkinin kurulması/kaldırılmasında veya velayete ilişkin yapılan yargılamalarında mahkeme veya diğer taraflarca Kurumunuza bildirim yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa Kurumunuz tarafından nasıl bir yol izlenmektedir?

Bu tarz durumlarda davanın devam ettiği mahkeme tarafından İl Müdürlüğümüze görüş sorulmakta, buna istinaden görevli meslek elemanlarımızca aileler ile görüşülmekte ve düzenlenen sosyal inceleme raporuyla mahkemeye görüş bildirilmektedir. Davaların çekişmeli olması halinde de yine değerlendirme yapılmakta uygun görülmesi halinde dava sonuçlanıncaya kadar ki süreçte çocuğun kurum bakımı hizmetlerinden yararlandırılması sağlanmaktadır.

Bakım hizmetine ihtiyaç duyan veya herhangi bir kurumdan hizmet alma ihtiyacı olan LGBTİ çocuklara özgü kurumlar var mıdır? Bu konuda Kurumunuz tarafından yapılan çalışmalar nelerdir?

Bakanlığımız bünyesinde LGBTİ çocuklara özgü bir kuruluşumuz bulunmamaktadır. Ancak bu çocukların kaldığı kuruluşlarda istismar edilmemesi için gerekli önlemler alınmakta ve kurumumuz bünyesinde kalan diğer çocuklarla eşit haklar/hizmetlerden yararlandırılmaları sağlanmaktadır.

Kurumunuz tarafından verilen sosyal ve ekonomik destek hizmeti hangi konularda ve koşullarda verilmektedir? Her çocuk için ayrı ayrı ödenek sağlanması mümkün müdür?

Korunmaya muhtaç çocuklar için kurum bakımı son çare olarak düşünüldüğünde çocuğun aile yanında desteklenmesi amacıyla sosyal ve ekonomik destek hizmetleri sunulmaktadır. Bu kapsamda 18 yaş altı çocuğu bulunan ve ekonomik anlamda sorun yaşanan aileler ekonomik anlamda desteklenmektedir. Ailenin mevcut durumu ve çocuk sayısına göre en fazla iki çocuk adına ekonomik destek sağlanmaktadır. Bunun dışında, tabii afetler, hastalık, kaza, hayati tehlike arz eden ve ameliyat olması gereken kişiler, çeşitli kriz durumları ve cezaevinde bulunan hükümlülerin eşleri ve çocukları da ekonomik destek hizmetinden yararlandırılmaktadır.

Medyada gösterilen çocukları istismar ve şiddete özendirilen diziler için Kurumunuzca herhangi bir araştırma ve başvuru yapılmakta mıdır? Bu konuda Kurumunuz bünyesine herhangi bir biriminiz var mıdır?

Medyada yer alan çocuk istismarına yönelik tespitler olması durumunda derhal Bakanlığımız hukuk müşavirliği harekete geçmekte gerekli hukuki ve idari çalışmalar yapılmaktadır.

Okul, hastane, sağlık ocağı, kolluk kuvvetleri, Cumhuriyet Savcılıkları gibi kurum ve kuruluşlar tarafından tespit edilen çocuk ihmal ve istismarları hakkında Kurumunuza zamanında bildirim yapılmakta mıdır? Bu konuda uygulama ya da mevzuattan kaynaklanan eksiklikler var mıdır?

Çocuğun ihmali ve istismarı durumunda ilk akla gelen kurum Bakanlığımız olmaktadır. Gerek kurumlar gerek vatandaşlar tarafından Müdürlüğümüze bildirilmektedir. Diğer kurumlar tarafından çocuk ihmal ve istismarlarına ilişkin Müdürlüğümüze zamanında bildirim yapılmaktadır.

Özellikle Emniyet Müdürlüğünden suça sürüklenen ve mağdur çocuklar tarafımıza bildirilmekte ayrıca; yine savcılıklar tarafından da çocuklarla ilgili yapılan işlemler Müdürlüğümüze bildirilmektedir. Savcılık tarafından bildirilen ve davası devam eden çocuklar hakkında İl Müdürlüğümüz Hukuk Birimince davalara müdahil olunmakta ve takibi sağlanmaktadır.

Çocuk işçiliği konusunda Kurumunuza en çok bildirim hangi kurumlardan gelmektedir?

Çocuk işçiliği konusunda en çok bildirim sokakta çalışan çocuklarla ilgili olmakta, bu bildirimler vatandaşlar ve kolluk kuvvetlerince yapılmaktadır.

Kurumunuzun çocuk işçiliği, çocuk evlilikleri, çocuk ihmal ve istismarı konusunda yapmış olduğu projeler nelerdir? Planlanan yeni projeler var mıdır?

12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile mücadele günü etkinlikler kapsamında, çocuk işçiliği ile farkındalığı arttırmak amacıyla sosyal hizmet merkezlerimiz ve bağlı kuruluşlarımız tarafından seminer düzenlenmesi ve broşür dağıtılması gibi etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

Bunun dışında; sokakta çalışan ve çalıştırılan çocukların tespiti amacıyla 14.12.2015 tarihinden itibaren Valiliğimiz koordinasyonunda pilot olarak toplam 10 ekip oluşturulmuş olup toplamda 3 ekip ile birlikte mesai saatleri içerisinde de çocukların sokakta

çalışması/çalıştırılması riski bulunan işlek bölgelerde Müdürlüğümüzde görevli 1 meslek elemanı, Büyükşehir Belediyesinde görevli 2 zabıta ve Çocuk Şube Müdürlüğünde görevli 1 polis memuru ile birlikte 3 farklı ekip şeklinde haftanın her günü yapılan "Mobil Ekip"

çalışmalarına bir süre devam edilmiştir. Özellikle sokakta çalıştırılan çocuklarla ilgili olarak sosyal hizmet merkezlerimiz aracılığıyla sokak çalışmaları planlanmaktadır.

İl Müdürlüğünüze bağlı olarak hizmet veren Sosyal Hizmet Merkezi hakkında bilgi verebilir misiniz?

Bakanlığımız tarafından sunulan gündüzlü hizmetler büyük ölçüde Sosyal Hizmet Merkezleri aracılığıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaktadır. 09.02.2013 tarihli ve 28554 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği ile birlikte ilimizde şu ana kadar 6 sosyal hizmet merkezi açılmıştır. (Konak, Buca, Bayraklı, Karabağlar, Torbalı, Menemen), sosyal hizmet merkezlerimizden 7.sinin de Bornova İlçesinde faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

Sosyal Hizmet Merkezlerinin amacı; Vatandaşlarımızın İl Müdürlüğüne gelmeden en yakın sosyal hizmet merkezine başvuru yapma imkanı ve yerinde hizmete öncelik verilmesidir.

Bakanlığınızın önemseydiği ASDEP (Aile Sosyal Destek Programı) hakkında bilgi verir misiniz? İlimizde kaç ASDEP görevlisi vardır? Hangi meslek gruplarından seçilmektedir?

Sayın Bakanımız Fatma Betül SAYAN KAYA tarafından çok önem verilen Aile Sosyal Destek Program ile; sosyal hizmet uygulamalarının hızlı olarak sunulması göz önünde bulundurularak aile ve bireylerin sosyal yardım ve sosyal hizmetlere olan ihtiyaçlarının tespiti,

ihtiyaca göre sosyal yardım ve sosyal hizmet modellerinin planlanması ve uygulanması, gerektiğinde diğer kamu hizmetlerinden (eğitim, sağlık, istihdam vs.) yararlanılmasının sağlanması amacıyla sürecin tüm aşamalarında rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini

de içeren bir program sunulması ve ASDEP ile nihai olarak, yaşam koşullarının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

64. Hükümet 2016 Yılı Eylem Planında, "Aile Sosyal Destek Programının altyapısı tamamlanacak ve uygulama başlatılacaktır" taahhüdü yer almaktadır.

İlimizde de ASDEP programı kapsamında hizmet veren 6 sosyal hizmet merkezinde toplam 86 ASDEP personeli görev yapmaktadır. ASDEP görevlileri; sosyal hizmet, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve aile ve tüketici bilimleri bölümü mezunları arasından seçilmektedir.

Bakanlığınızın Çocuk Hizmetleri alanında en önemsedіği proje olan Koruyucu Aile Yaygınlaştırma Projesi hakkında ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? İzmir'deki koruyucu aile uygulamaları hakkında bilgi verir misiniz?

Bakanlığımız Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak korunmaya muhtaç çocuklarımızın bakım alternatifler arasında en önemsedіğimiz bakım alternatifini koruyucu aile hizmetidir. Bu konuda bakanlığımız tanıtım, bilgilendirme çalışmaları yapmakta İlimizde de bu paralelde tanıtım bilgilendirme çalışmaları son hızla devam etmekte olup koruyucu aileye çocuk yerleştirme sıralamasında İlimiz İstanbul'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. İlimizde korunma altında bulunan çocuklarımızın yaklaşık %40'ı halen koruyucu

ailelerin yanında bakımı sağlanmaktadır. Bu oranı çok kısa sürelerde daha yüksek oranlara çıkarma gayreti içindeyiz. Koruyucu aile hizmetinin yaygınlaştırılması için hem idare hem tüm çalışan personel olarak gayret etmekteyiz. Tüm sivil toplum kuruluşları ve meslek kuruluşlarından bu konuda destek beklemekteyiz. Çünkü; her çocuğun bir ailesi olmalı ilkesini Bakanlığımız olarak çok önemsemekteyiz.

Av. Mualla ÖZMEN

HAYAT PANORAMASI

Büromda otururken etrafi izliyorum. Güzel ve güneşli bir bahar havası... Ruhum yorgun ve bu güzel bahar havasıyla uyumsuz. Geçmiş yıllarda anne babalarımızı bizi yetiştirirken yaptıkları hatalardan dolayı eleştirdik. Dıştan onaylıyor ve gülümsüyor ama; içten biz anne-baba olunca kesinlikle böyle yapmayacağız diyorduk. Acaba sözümüzü tutabildik mi? Biz iyi anne-babalar olabildik mi?

Küçük kasabamızda huzurlu bir hayat vardı. Adliyelik bir olaya çok ender rastlanırdı. Hırsızımız bile tek kişiydi. O hapse girdiğinde başka hırsızlık olmayacağını bilinciyile çıkışını beklerdik.

Ders çalışmaya arkadaşlarıma gitmek istediğimde uzun bir sorgu süreci başlardı. Önce kimin kızı diye

sorulurdu (kız dışında erkek seçeneği söz konusu bile değildi). Aile tanınmıyorsa olay zaten baştan bitirildi. Tanınıyorsa soy, sülale, akrabaları, ahlaki geçmişleri, evde yetişkin erkek çocuklarının olup olmadığı irdelenirdi. Her türlü sorgulama bitirildikten sonra –arkadaşların bize gelsin- gibi masum önerilerde bulunulur ve kek, kurabiye gibi küçük rüşvetler sunulurdu. Her türlü yıldırma çalışması başarıyla atlatıldığında –dalga geçmeyin, ders çalışın- tembihleri başlardı. Kadın- kız kısmı akşam ezanı okunmadan eve döneceğinden büyük bir telaşla evlerimize dağılırdık. Ezan sanki namaza davet değil bizler için evine dön uyarısıydı. Günümüzde geceyi arkadaşlarında ya da ailenin bilmediği ve onay vermediği yerlerde geçiren geçler mağdur ve suça sürüklenen çocuk oranını arttırdı mı ? Hangi neslin yaptığı doğru? Fazla özgür bir ortam mı yarattık gençlere?

Kardeşler şakalaşıp çok gülersek ciddiyetsizdik. Mutlaka başımıza bir felaket geleceğinin işaretiydi gülmek. Yaşama sevinciyle dolu bir kahkaha atmak ne ara hafiflik işareti olmuştu? Anne-baba sözü karşı çıkılmadan dinlenmeliydi. Çünkü onlar daima bizim iyiliğimizi isterlerdi. Yolda çok oyalanılmaz, etrafa çok bakılmazdı. Sonra olurda etraftakiler yanlıştılar. Hala yolda etrafıma bakamam. Bu sebeple pek çok arkadaşımın selamlaşmayı kaçırmışım.

Okula giderken sınıfta kalırsan bu kız okumayacak denip okuldan alınır. Okursan ailen sonuna kadar arkanda olacağını beyan ederdi. En küçük başarısızlığa tahammülleri yoktu. 17 yaşında üniversiteye başladığımızda babamızın okul kapısında ani baskınlarına göğüs gererdik. Kız -oğlan karışık grup halinde yakalanırsan havada soru işaretleri uçuşurdu. Allahtan genelde ciddi bir suratla tek başıma çıktığımdan yoklamaları tehlikesiz atlattım. Ödül olarak o zamanki Kemeraltı'nda alışveriş hakkı kazanırdım.

Ailelerde bütün çarşı-pazar ayak işlerini evin küçük çocukları görürdü. Birde bu alışverişin göreceli süresi vardı. Toprağa atılan tükürük veya başa bağlanan tülbentin ucu kuruyuncaya kadar dönülecekti. Alışveriş filemiz her daim kapının arkasında asılı olurdu. Okula giderken

kitaplarımızı kucağımızda taşırdık. Markalı çantalarımız yoktu. Sırtımıza giyecek kalın kabanlarımız; ayağımızı sudan, soğuktan koruyacak çizmelerimiz yoktu. Anamızın ördüğü yün ceket neyimize yetmezdi. Marka nedir bilmezdik. Pazardan alınan her yeni şey güzeldi. Şimdiki çocuklar, gençler önce marka söylüyor. Hele tanınmış kişilerin kullandığı markalar bir ayrıcalık. Biz nerde yanlıştık?!..

Eğitim için okula gidilirdi eskiden, seçilen okul bir statü göstergesi değildi. Evine en yakın okul en iyi okuldu. Çocuk öğretmene "Eti senin kemiği benim" sözüyle karkas et olarak teslim edilirdi. Öğretmenin vurduğu yerde gül biterdi. Durun isyan etmeyin şiddet savunucusu değilim. Öğretmen şiddet uygulamayacak, kötü söz söylemeyecek, sert konuşmayacak. Yüksek sesle konuşup düşük not verip çocuğun psikolojisini bozmayacak. Evde anne babalar bunları uyguluyor mu? Anlattıklarımın ailelerin çocuklarına sınırsız özgürlük tanıyıp mırıl mırıl konuşuyor ve başarısızlıklarında onları kutlayıp ödüllendiriyor olduklarını düşüneceksiniz. Okulda çocuklar sihirli değnekle eğitilecekler. Çocuk bu rahat ortamda derslerini öğrenemeyince etüde gidecek, dershaneye gidecek, özel öğretmen tutulacak. Biz ödev yapabilmek için ilçenin tek bankasında bulunan ansiklopedi için kuyruğuna girerdik. Şimdi son sistem telefon ve bilgisayar; bütün

iletişim araçları mevcut ama gençlerin, çocukların bir kısmının canları ders çalışmak istemiyor. Ellerinden oyun oynamayı, koşmayı, mücadele etmeyi, birlik duygusunu aldık. Neden doğru yapamıyoruz acaba?

Psikolojimiz annemizin terliğini görünce düzelirdi. Annemin bana kıyamadığını isabetsiz terlik atışlarından anlardım. Ama bu gözler 70 yaşındaki annesini terlik attığı için Cumhuriyet Savcılığına şikayet edenleri de gördü.

Okulda sadece öğretim olmaz eğitime ağırlık verilirdi. Her sabah andımızı söyledikten sonra şarkılar söyleyerek sınıflara dağılırdık. Okul kantinlerinde satış işlemlerini biz öğrenciler yapardık. Tarım derslerinde okul bahçesinde (şimdiki gibi bahçeler beton kaplı değildi) çilek, soğan gibi tüketebileceğimiz bitkiler yetiştirip hasat şenliği ve piknik yapardık. Bahçeye atılan çöpleri toplamak, zeytin ağaçlarının ürününü toplamak, çıkarken sınıfı temiz bırakmak bizi gocundurmaz aksine mutlu ederdi. Kız öğrencilerin saçları uzunsa örülmeli ama 3 boğumdan az örülüyorsa kesilmeliydi. Erkeklerde uzun saç neydi ki? İki ütülü kumaş mendilimiz olurdu. Biri günlük kullanım için diğeriye temizlik mendiliydi. Bakışlarımız, düşüncelerimiz temiz, gelecekle ilgili hayallerimiz sonsuzdu.

Kendimi birden çok yaşlanmış hissettim. Anne,

baba, öğretmen ve bütün büyüklerimiz bizim iyiliğimiz için konuşurlardı. Yaptığımız onlarsa öğrendiğimiz kendimizydi. Sorumluluk erken yaşta veriliyor ve yaptıklarımızın sonuçlarına katlanmamız beklenirdi. Ceza aldığımızda psikolojimiz bozulmaz aksine ders olurdu. Bir musibet bin nasihatten iyiydi. Sorunsuz güven duyulurdu. Büyüklerimiz bizden emindi ama amaçlarının bizi toplumdaki kötü kişilerden korumak olduğunu söyler ve daima uzaktan kontrol ederlerdi.

Günümüzde çok katlı binalarda komşuları tanımıyor; asansörde görünce selamlaşmıyoruz. Şimdi hepimiz çok zenginiz çünkü komşularımız değil kredi kartlarımız var! Sınırsız alışverişler yapıyoruz. Evde biten malzemeyi komşudan istemek bizi yüksündürüyor. Ne oldu "komşu komşunun külüne muhtaçtır, ev alma komşu al"sözlerine. Ya kokmuştur mis gibi diye pişen yemeğin yarısını komşulara dağıtmaya ya da hasta komşuya bir tas çorba götürmeye...

Bizlerin büyümesinde ve yetiştirilip eğitilmesinde nine, dedelerimizin büyük yardımı oldu. Büyüklerimizle birlikte yaşamak bizleri rahatsız etmez; aksine hayatın güçlüklerine karşı sağlam durmamızı sağlardı. Onların bizleri yetiştirdiği evlerimize ziyaret mutluluk kaynağımızdı. Köklerinden sürgün veren çınar fidanları

gibiydik. Ailelerimizin gölgesi altında kendimizi daha güvende ve huzurlu hissederdik. Tatillerimizin önünde bir engel değildi aile ziyaretleri. Büyüklerin verdiği harçlık paralar uzun hesaplamalar sonucu harcanırken ikram edilen meyve ve çerezler hızla, iştahla tüketilirdi. Ayakta yenen hazır bol kalorili ama sağlıksız yemekler, gazlı içecekler, cips ve şekerler, gerçek çikolata olmayan bol yağlı taklit ürünler hayatımızda yoktu. Bedenen ve ruhen sağlıklı bir nesil yetişiyordu. Özgürlükle gelenekselliği birbirinin zıttı sandık ve hata yaptık.

Burnuma bir koku geldi. Sanki anne kurabiyesi kokuyor. Ben öyle kokmasını hayal ediyorum. Kendi hasadımızdan zeytinyağı, ineğimizin sütüyle yapılan yoğurt, kümesteki pirpiri tavuğun yumurtası diğer malzemelerle birlikte sevgiyle yoğuruluyor. Bakır

tepsilere dizilen kurabiyeler taş fırınları kullanmamanın hayıflanmasıyla elektrikli davul fırınlarda pişiriliyor. Yanında el çabukluğuyla hazırlanan otlu kol böreğinin kokusu da yayılmaya başladı. Soğutulmuş üzüm hoşafı ve çinko çaydanlıklarda kaynatılmış dumanı tüten çay. İnce belli bardaklarda sıcacık ısıtılan avuçlar.

Hasretle geçmişi anarken geleceğin teminatı çocuklarımıza güveniyoruz. İhtiyaçları olduğunda daima yanlarında bulunabilmek dileğiyle...

Av.Uluğ İlve YÜCESOY

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ; ÇOCUKLAR VE KADINLAR İÇİN!

Zamanı bugünden geriye doğru sardığımızda çocuklara yönelik istismar(ihmale giremiyoruz bile) ve diğer suçlarda sıklık ve artma oranını farketmek işten bile değildir... Kadına karşı işlenen suçlarda zamanı geriye sarmaya gerek yok artık. Zira kadınlara yönelik kadın olmasından kaynaklı suçlardaki nitel artış bizi kanıksamaya itmektedir. Ancak çocuklara yönelik suçlarda ise farkındalık yeni yeni başlamıştır. Daha cinsel istismar vakalarının davaları devam ederken, çocuk öldüren baba vakaları tartışılırken, İstanbul'da 18 yaş altı hamile 115 kız çocuğunun henüz yankısı dinmemişken ; üç tane daha çocuğa karşı cinsel saldırı suçu ortaya çıkmıştır.

Son bir haftada yaşanan çocuğa karşı işlenen suçlar yine tartışmaları canlandırmıştır. Her zamanki idam tartışmaları da güdeme gelmiştir. Ancak gözden kaçan konu ülkemizde yeterince çocuklara karşı işlenen suçlar

için düzenleme var iken , imzaladığımız ve yürürlüğe giren uluslararası sözleşmeler var iken neden bu suçlar artmaktadır?

Ülkemiz "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine ve Bunlarla Mücadele Edilmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi),CEDAW ve İhtiyari Protokol, Avrupa Sosyal Bildirgesi (Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Avr. Kom. Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmelere imza atmıştır.

Bunun yanısıra Türk Ceza Yasası çocuklara işlenen suçları ve cezaları Soykırım (Md. 76/1-e), insanlığa karşı

suçlar (Md. 77/1-f), insan üzerinde deney (Md. 90/3), kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (Md. 109/3-f), çocuğun soybağını değiştirme (Md. 231), kötü muamele (Md. 232/2), aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali (Md. 233/3), çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (Md. 234), insan ticareti, (Madde 80/3), çocukların cinsel istismarı (Md. 103), 104, 105, 226/1-a;b, 226/3-1 ve 227/1 maddelerinde belirtmiştir.

Anayasa madde 41 ailenin toplumun temeli olması yanı sıra çocukların korunmasında gereken tedbirleri alması gerektiği düzenlenmiştir. Anayasa madde 17'de maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkı, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulmama yasağı, madde 10'da eşitlik, madde 56'da sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlama yükümlülüğü, madde 74 dilekçe hakkı düzenlenmiştir.

AİHS madde 2 yaşam hakkı, madde 3'de işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza yasağı, madde 8 de Özel ve aile hayatına saygı hakkı, madde 14'te ayrımcılık yasağı düzenlemiştir.

Buna rağmen neden suçlar artmaktadır?

Suçlar artmakta ise ulusal eylem planı oluşturulmakta mıdır? Çocuk olması ve kadın olmasından ya da aile içi

gerçekleşen suç ve haksız fiillerde yargı ne yapmaktadır? Adli süreç hızlı ve etkin işlemekte midir? Adli yardım hizmeti, sağlık ve sosyal destek sağlanabilmekte midir? Soruşturma aşamasında mağdura ücretsiz avukat atanabilmekte midir? Koğuşturma aşamasında mağdura ikincil mağduriyeleri yaşatılmakta mıdır? Mağdura gereken koruma sağlanabilmekte midir? Sorular sorular...

Neden, yapılmış mı, olmuş mu gibi soruları mütemadi halde sormak yerine somut durumlardan bahsedip uygulanmasını sağlamak gerekmektedir.

Ülkemizin ilk imzacısı olduğu çok önemli bir sözleşmenin artık daha çok zikredilmesi gerekmektedir. **Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine ve Bunlarla Mücadele Edilmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi** kısa adı ile İstanbul Sözleşmesi nedir?

İstanbul Sözleşmesi usulüne göre yürürlüğe girmiş bir uluslararası anlaşma olup temel hukuk kuralıdır. Bu sözleşme ile "kadın" kavramını salt evlilik .mahkeme kararı ya da 18 yaşını dolduran kadınlar olarak değil **kız çocuklarının da sözleşme kapsamında dahil edilmesi ile daha geniş anlamda kabul etmekteyiz. Bu şekilde kadına, kadın olmasından dolayı yönelen şiddet içinde kız çocuklarını da dahil edebilmekteyiz.**

Sözleşme ile ülkeler madde 4 ile ayrımcılık yasağı, eşitlik temelinde kadın-erkek herkesin temel haklarının garanti altına alınması için Devletin gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir.

Madde 5 ile kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet sözkonusu olduğunda şiddet tanıkları dahi olmak üzere gereken soruşturma, koğuşturma, tazminat ve yasal yolları etkin şekilde çalıştıracığı konusunda yükümlük altındadır.

Madde 8 şiddet mağdurları için gereken tedbirler alınıp ikincil mağduriyetlere mahal erilmemesi taahhüt altına alınmıştır. Özellikle çocuk mağdurlar ek yükümlülük getirilmiştir.

Mağdur için kolluk, yargı, savcılık gereken önlemleri alacaktır. Çocuk için koruma tedbirleri alınması gerekmektedir.

Madde 21 adalete erişim için ,şikayet mekanizması için gereken destek verilmesi gerekmektedir.

Madde 25 Şiddet mağdurları için adli ve tıbbi muayene desteği verilmesi gerekmektedir. Özellikle de cinsel şiddet mağdurlarında daha da önem kazanmaktadır.

Madde 28 profesyonel kadroların şiddet bulgusu

konusunda makul nedenleri var ise bunun bildirim yapmaları gerekmektedir.

Madde 29 mağdurlara yaşadıkları mağduriyetten dolayı şikayet mekanizmasını çalıştırmak için devlet gereken yasal düzenlemeleri ve tedbirleri alması gerekir.

Madde 36 cinsel şiddet eylemleri salt eski ve ya halihazırdaki eş değil bir arada yaşadıkları kişilerin de gerçekleştirebilecekleri düşünülerek yasal bir zemin oluşturulması sağlama yükümlülüğündedir.

Madde 41 cinsel şiddet ile ilgili yardım ve yataklık edenlerin de cezalandırılacağı yasal zeminin oluşturulması gerekmektedir.

Madde 45 cezalarda caydırıcılık olması gerekmekte ve mağdur çocuk ise velayet haklarının geri alınması ile ilgili karar verilmesi gerekmektedir.

Madde 46 cezalara ilişkin ağırlaştırıcı hükümlerin düzenlenmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Madde 49 Soruşturma ve koğuşturmada kolluğun süratli hareket etmesi, önleyici operasyonel tedbirlerin alınması, kanıt toplamada hızlı olunması gibi etkin başvuru sürecinin işletilmesi açısından çok sayıda hüküm vardır.

Madde 55 mağdur şikayetini geri alsa dahi süreç resen sürmeli cinsel şiddet suçları şikayete tabi olmamalıdır.

Madde 56; mağdur ,aile, tanıklar korunmalı yargılama sırasında koruma altında olmalıdırlar. Mahkemede fail ile temastan kaçınarak ikincil mağduriyet yaşanmaması gerekmektedir.

Madde 57; mağdurlara adli yardım gerektiğinde ücretsiz olarak sağlanmalıdır.

Yaşam hakkı, işkence yasağı gibi insan hakları haklar jus cogens (amir hüküm) niteliğindedir. Çocuklara yönelik cinsel saldırı, öldürme gibi suçlar en temel insan haklarının ihlali demektir. Uluslararası ve ulusal hukukun kabul etmediği bir durumdur.

Her çocuk tecavüzünde idam tartışması yerine yürürlükte olan kanunların ve uluslararası sözleşmelerin etkin ve yeterli bir şekilde uygulanmaması sonucu yaşanan insan hakları ihlallerinin önüne geçmek gerekmektedir. Ensest gerçeğinin bile üstü örtülmek

istenirken aile içi cinsel istismar vakaları ortaya çıktığında ya da babası tarafından öldürülen çocuklar karşısında aciz kalmak akıl dışıdır. Elimizde Anayasamız, kanunlarımız imzaladığımız anlaşmalar ile İstanbul Sözleşmesi'nin 4P "Önleme, Koruma, Koğuşturma, Politika Belirleme" kuralını uygulamak için çaba harcayabiliriz.

Kadın ve çocuklar için 2014 yılında yürürlüğe giren temel hukuk kuralı hükmündeki İstanbul Sözleşmesinin uygulanması için hukukçulara, sivil topluma ve yurttaşlara görev düşmektedir.

Av. Mualla ÖZMEN

KREŞ YÖNETMELİĞİNİN İNCELENMESİ

İzmir Barosu'nun Çocuk Hakları Merkezini aktif katılımı sonucu müdahil olduğu davalar mevcuttur. Müdahil olunan davalarda daha doğru bir yargılamayı hem Kamu adına hem de zarar gören çocuklar adına sağlayabilmek için Kreş Yönetmeliğini inceleme zorunluluğu doğmuştur.

Yönetmelik incelemesinde kreş, gündüz bakımevi ve özel çocuk kulüplerinin açılışının, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün teklifi ve Valiliğin onayıyla yapıldığını görmekteyiz. Halk arasında bilinenin aksine konunun İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Millî Eğitim Bakanlığıyla müfredatların uygulanması dışında bir ilgisi yoktur. Yapılan incelemede bende gerekli maddeleri ele alacağım. Okuyucunun konunun tamamı hakkında bilgi sahibi olması için yazımız ekinde Yönetmelik sunulmaktadır.

ÖNERİLER:

1- MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmeliğin tamamı incelendiğinde işlenecek konular hakkında bir açılım yoktur. Burada amaç çocuk eğitimi – öğretimi ve barınması olduğuna göre yönetmelik hazırlanırken Millî Eğitim Bakanlığı mevzuatlarından yararlanılarak bir yönetmelik oluşturulmalıydı. 26 Temmuz 2014 CUMARTESİ Resmî Gazete Sayı : 29072 YÖNETMELİK MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'ni hazırlanan kreş

yönetmeliğinin temel taşı olmalıdır.

Kuruluş binası ve yeri

2- MADDE 15 e) Özel kreş ve gündüz bakımevi ile özel çocuk kulüplerinin, aynı binada veya aynı bahçe içerisinde bir arada bulunması halinde, her kuruluş bağımsız bölüm ve dairelerden oluşur, giriş ve çıkış kapıları ayrı olur; ancak binanın giriş kapısı ortak kullanılabilir.

Aynı kurum bünyesinde kreş, gündüz bakım evi, özel çocuk kulübünün bulunması sakıncalıdır. Kurulan bağımsız bölümler arasında İzmir Barosu Çocuk hakları Komisyonunun takip ettiği güncel davalarda görüldüğü gibi geçiş mevcuttur. Kesin bir ayırım oluşturmak mümkün değildir. Ortak alanlar birlikte kullanılmaktadır. Çocukların aynı mutfağı, tuvaleti kullanması sakıncalıdır. Ayrı birimler genelde oda olarak algılanmaktadır.

Yaz tatilinde çalışan personel ve eğitimcilerin aldığında birbirlerinin görevlerini üstlenmektedirler. Tatilde sınıflarda az öğrenci devam eder konumda olduğundan sınıflar birleştirilerek personel tasarrufuna gidilmektedir. Çalıştırılacak hizmet grubundaki personelde gerekli eğitimi almış olmalıdır. Servis ablası özel eğitimden geçirilmelidir. Aşçılar çocuk beslenmesi konusunda her yaş grubuna göre özel eğitilmelidir. Temizlik personeli

daha titiz ve çocuk bünyesine zarar vermeyecek temizlik ürünlerini kullanacak şekilde yetiştirilmelidir. Servis aracında ve binanın genelinde öğrenci unutulmasına karşın alarm sistemi bulunmalıdır. Bu sistemi yöneticiler evlerinden dahi takip edebilmeli ve ani müdahalelerde bulunmalıdır.

3- Kurucularda aranacak şartlar

MADDE 5 – (1) Kuruluş açacak veya açılmış bir kuruluşu devir alacak olan kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

- Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olmak,
- En az ilkokul mezunu olmak,
- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar, topluma karşı suçlar, kişilere karşı suçlar ile uluslararası suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan

mal varlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan mahkûm edilmemiş olmak.

Kurucular için aranan şartlar bu kadar basit olmamalıdır. Çocukların emanet edildiği kreşlerin kreş, gündüz bakım evi ve özel çocuk kulübü sahipleri en azından çocuk eğitimini esas alan yüksek okul mezunu olmalıdırlar. Bu kurumlara sadece işletme olarak bakılması mümkün değildir. Bu kişilerin kurucusu olacakları kurumda daha önce çalışmış olma şartı aranmalıdır. Verilen kamu hizmetidir. Bu alanda uzmanlaşmış olması gerekmektedir. İlkokul mezunu olmak ve adli sicilinin temiz olması yeterli olmamalıdır.

4- Açılış izni için gerekli işlemler

MADDE 7 b) Kurucu tarafından teslim edilen tüm belgelerin belirlenen esaslara uygun olması ve il müdürlüğüne düzenlenen bina durum değerlendirme raporu ile inceleme raporunda olumlu kanaat bildirilmesi halinde; il müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile kuruluş hizmete açılır. Tüm belgeleri tasdik edilen dosyalardan biri il müdürlüğünde kalır; diğeri ise ek-3'de bulunan Açılış İzin Belgesi düzenledikten ve imzaladıktan sonra kurucuya imza karşılığında teslim edilir.

Bu maddede belirtilen il müdürlüğü: Aile ve sosyal politikalar il müdürlüğüdür. Bu kurumlar aslında yardımcı eğitim kurumlarıdır. Sadece çocukların bakıldığı ve bırakıldığı yer olarak düşünülmemelidir. Buraların eğitim kurumu vasfı düşünülduğünde neden Milli Eğitim Bakanlığının ildeki temsilcisi olan il milli eğitim müdürünün inceleme ve teklifi gerekmemektedir. Böyle olunca bu kurumlara çocukların sadece emaneten bırakıldığı yerler olarak bakılmaktadır.

5- Kuruculuk hakkının kaybedilmesi

MADDE 9 – (1) Kurucunun 5 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen kuruculuk şartlarını kaybettiğinin tespit edilmesi hâlinde, en geç bir ay içinde kuruluş başka bir gerçek veya özel hukuk tüzel kişisine devredilir. Devir belirtilen süre içerisinde gerçekleşmez ise kuruluşun Açılış İzin Belgesi iptal edilir.

Kuruculuk şartlarını kaybeden kişinin devri için bir ay beklenme süresi çok uzun bir süredir. Bu devir işlemi şartların kaybı halinde ivedilikle yapılmalıdır. Çocuğun emaneti ve eğitimi işlemi kesinlikle savsaklanamaz.

6- Kuruluş binası ve yeri

MADDE 15 – (1) Kuruluş olarak kullanılacak binanın ve yerinin seçiminde aşağıdaki hususlara uyulur:

a) Kuruluşun kapasitesine uygun yeterli büyüklükte bahçesi bulunur. Bahçenin alanı her çocuk için en az 1,5 m2 alan düşecek şekilde olur. Binaların teras katları bahçe olarak kullanılamaz.

b) Kuruluş müstakil veya çok katlı bir binanın zemin katında veya zeminle bağlantılı üst katlarda açılabilir. Çocuklar için kullanılacak tüm odalar aydınlık, ferah, gün ışığı alacak şekilde pencereli olur ve doğal aydınlanması sağlanır. Odalar çocukların sağlığının olumsuz etkilenmemesi için nemsiz olur. Bodrum kat, yol seviyesinin altında bulunan kat veya çatı katı kapasiteye dâhil edilmez.

Çocuklar için kullanılacak odalar diyerek açık kapı bırakılmış. Zemin altı katlar açılıştaki mutfak, çalışanların dinlenme odası, revir olarak gösterilmekte açılıştan sonra yapılan kayıtlara göre yoğunluk mazeret gösterilerek bu mekanlarda öğrencilerin kullanımına açılmaktadır.

Çatı katı kapasiteye dahil edilmez diyor. Küçük

yaştaki çocuklar için çok katlı binalar kullanılmamalıdır. Bu tip kurumlar en fazla iki katlı olmalıdır. Düşme gibi üzücü olaylar için tedbir alınmalıdır. Hemen pencereler parmaklıkla kapatılır denmemelidir. Çocukların özgürlüğü temsil eden ortamlarda bulunması gerekmektedir. Bahçeli, oyun alanları mevcut dubleks yapılar bu kurumlar için daha elverişlidir.

Bina içinde yer değişikliklerinin tespiti için sık sık denetim yapılması gerekmektedir. Bu denetimler gün bildirilerek kuruma haber verilmemelidir. Önceden denetlemeyi haber alan kişiler oda düzenlemesini yapmakta, yaş koşullarını taşımayan öğrenciler gizlenmektedir. Denetim gerçek bir denetim olmalı, göstermelik denetim yapılmamalıdır.

Bütün eşyalar duvara sıkıca monte edilmiş olmalıdır. Eşyalar yaş gruplarına uygun olmalıdır. 3 yaşında çocuğun kullanacağı lavabo ile 10 yaşında çocuğun kullanacağı lavabo ayrı olmalıdır. Küçük çocuklar tabure üzerine çıkarılarak el yıkamaları sağlanmaktadır ve bu arada pek çok kazalar meydana gelmektedir. İzmir'de 6 yaşında bir öğrenci ellerini yıkarken kuvvetli sabitlenmeyen lavabo dayandığında üzerine düştüğünden hayatını kaybetmişti. Tuvalet kullanımında başlarında mutlaka bir refakatçi bulunmalıdır.

7- Personel çalışma izni

MADDE 21 – (1) Personel çalışma izni aşağıdaki esaslar çerçevesinde verilir:

ç) Kuruluş müdürünün çeşitli nedenlerle görevi başında bulunmaması halinde, yazılı olarak yetki verilecek müdür yardımcısı ya da kuruluş müdürü veya grup sorumlusu olma niteliklerini taşıyan bir personel yerine vekâlet eder. Kuruluş müdürü izne ayrılmadan önce kullanılacak izin süresi ve vekâlet edecek personelin adı en geç beş iş günü içinde il müdürlüğüne bildirilir.

Yönetmeliğin bu maddesi devlet memurları izin yönetmeliği ile çelişmektedir. İzin yönetmeliğine göre kurum müdürü izni onaylanmadan görevinden ayrılamaz. İzni geçireceği yer adresi ve telefon numarası da açıkça bildirilmeli ve izni onaylanan kurum müdürü izin belgesinin bir örneğini de yanında bulundurmalıdır.

SONUÇ: Yönetmelik daha detaylı ele alınabilir. Konu çocuklarımız olduğundan tüm incelemeler özenle yapılmalıdır. Bu yönetmelik hazırlanırken MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ, İZİN YÖNETMELİĞİ, DEVLET MEMURLARI İLE İLGİLİ KANUN VE YÖNETMELİKLER esas alınmalıdır.

Av. Ece ÜSTÜNDAĞ

ÇOCUK BEDENİMDEN NE İSTEDİN?

Çocuktum ben, hayallerim vardı, umutlarım vardı,
geleceğe dair planlarım vardı
En önemlisi de çocukluğumu çocukça yaşayabileceğim
oyuncaklarım vardı,
Hangisini çok gördün bana?
Hayallerimi mi, umutlarımı mı, planlarımı mı, yoksa
oyuncaklarımı mı?
En çok da pilli konuşan bebeğimi severdim
oyuncaklarımın arasından,
Ne de güzel sesler çıkartırdı, annem, babam bazen
rahatsız olsa da bu sestem;
Bana ninni gibi gelirdi her zaman...
Kendimi onun yerine koyup zaman zaman anneme
mırıldanırdım bebeğimin şarkısını;
Annem de tüm sevecenliğiyle başımı okşar, sonra benim
rahatladığımı hissedince de sımsıkı sarmalardı beni.

Daha önümde çooooookk uzun zaman vardı
oyuncaklarımla oynayacağım, henüz 4 yaşındaydım;
Çocuk bedenimden ne istedin, bana bunu nasıl yaptın
hala anlayamadım ama;
Artık ne hayallerim kaldı, ne umutlarım, ne de
planlarım...
Geriye bir tek pilli konuşan bebeğim kaldı,
Kaldı ama o da benim gibi hissediyordu artık, çaresiz,
yorgun, bitkin ve öfkeli...
Ne söylersen söyleyeyim bebeğimin eski neşesini yerine
getirememiştim,
O da benim gibi yıkılmıştı bir anda, bana bakıp içten
içten haykırıyor, sesimizi kimsenin duymadığını bildiği
halde bir çıkış yolu arıyordu beni yeniden hayata
döndürebilmek için;
Ben mi nasıldım?

Annemi ve babamı düşünüyordum, başıma gelenleri öğrenseler acaba neler olurdu?
 Bana gözü gibi bakan, ufacık bir sıyrık bile olsa yüreği sızlayan anneme ve babama nasıl söyledim bunu?
 Ama söylemeliydim, benim çocukluğumu, hayallerimi elimden alanın yanına kar kalmamalıydı bu kesinlikle?
 Ya inanmazlarsa? O zaman ne yaparım?
 Bugüne kadar bir tek yalan bile söylemediğim halde “ Yalan söylüyorsun!”“Uyduruyorsun!” derlerse o zaman ne olacak?
 Ben bu yükte daha fazla yaşayamazken, bir de annemle babamın desteğini kaybedersem o zaman neler olacak???

Peki ya söylemezsem benim bedenime dokunan adam yine aynı şeyi yapmaya kalkarsa?
 İşte o zaman ne olacak? Tüm umutlarım, hayallerim yıkılmışken nasıl tepki vereceğim?
 Çığlık atıyorum ama sesimi ben bile duymuyorum...
 Yine de söylemeliydim, onlar benim annem ve babamdı.
 Bana onlar bakmıştı, beni 9 ay karnında taşıyan ve sonrasında emziren, altımı değiştiren anneme de;
 Omuzunda saatlerce uyutan, gazımı çıkartan, yorgun argın işten geldiği halde bile beni parka götüren babama da bunu yapamazdım.
 Bilmek ikisinin de en doğal hakkıydı;
 Veeeeeeee.....

Sonunda anneme de babama da söyledim!!!
 İkisi de şaşkın ve donuk bir ifadeyle bakakaldılar,
 Ne yapacaklarını, ne diyeceklerini bilemez haldeydiler,
 Annem yanıma gelerek sımsıkı sarılarak “
 Anneeeeeemmm!” diyebildi ve
 O dakikaya kadar içine akan gözyaşları, bir anda sel oluverdi.
 Ya babam?
 Bugüne kadar gözlerinin sulandığını dahi görmediğim babam da ağlıyordu?
 Sonra ikisi de bana sarılıp ağlamaya devam ettiler...
 Evet ya şimdi ne olacaktı?
 Ya polis gelip beni annemden babamdan ayırırsa, o zaman ne olacaktı?
 Şimdiye kadar aklıma gelmeyen sorular ardı arkası kesilmeden beynimde canlanıyordu.
 Annem de babam da beni başkasına emanet etmemişti o güne kadar,
 Mutlaka bir çözüm yolu bulurlardı,
 Ya da en azından ben öyle umut ediyordum.
 Veeeeeeee...
 Beklenen an geldi çattı!!!
 Babam polisi aradı ve durumu anlattı.
 Polisler hemen gelip kapıyı çaldılar. Bu kadar çabuk muydu? Ben daha hazırlanamıştım ki kendimi!!!
 Babam “ Hadi kızım, hep birlikte gidiyoruz!” dedi.

Çaresizce sadece kafamı öne arkaya doğru sallayabildim, tamam dercesine...

Annem yanımda bana " Korkma güzel kızım biz hep yanındayız! Seni yalnız bırakmayacağız asla!" diyerek bana sımsıkı sarıldı.

İşte belki de beklediğim cümleler bunlardı. O andan itibaren kendimi çok güçlü hissetmeye başladım.

Ne olursa olsun gidip her şeyi tek tek anlatacaktım, bana bir daha zarar vermesine asla izin vermeyecektim!!!

Beni bir odaya alacaklarını, avukatımla savcının beni camın arkasından izleyeceklerini söylediler,

Ya annem ve babam? Onlar da orada olacaklar mıydı?

"Biz aşağıda seni bekliyor olacağız canım kızım" dedi babam sanki içimdeki korkuyu anlamışçasına.

Yine sadece kafamı öne arkaya sallayabildim ve yukarıya çıktım.

Avukat abla da bana aşağıda "Ben yukarıda seni izliyor olacağım, bundan sonra da hep yanındayım! Senden tek isteğim yaşadıklarının hepsini paylaşman."Demişti.

Avukat abla da bana destek olacaktı, bunu duymak da içimi ferahlatmıştı...

Psikolog olduğunu söyleyen abla, bana bir şeyler söylüyordu ama ben kamerayı görünce ürpermiştim!

"Ya benim konuştuğularımı o da duyarsa buradan çıkar çıkmaz beni kaçırmaya kalkarsa!!"

Psikolog abla bana yaklaşıp " İyi misin?" deyince kendime

geldim ve "Evet!" dedim, şimdi her şeyi anlatma zamanı, korkmak yok, ne olduysa hepsini anlatacaksın tek tek diye kendi kendime söylendim.

Tabi sesimi ben bile duymadım ama olsun, Şimdi susma değil; konuşma zamanıydı.

Veeeeee.....

Başından sonuna kadar ne olduysa psikolog ablaya anlattım...

Bir ferahlık kapladı içimi, uzun süredir içimi kemiren duygular bir anda yok olmuştu sanki!

İçimdeki karanlığı paylaşmanın verdiği hafiflikti bu sanırım...

Veeeeee....

Artık çocukluğuma ve hayallerime geri dönüyorum, Karanlık günler geride kaldı...

O günden sonra bu konu hiç konuşulmadı; evin içinde de dışında da...

ETKİNLİKLERİMİZ EĞİTİMLERİMİZ BASINDA ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ

**İzmir Barosu, Ege Otuzmliler Derneği ve Işıldayan Özel Çocuklar Eğitim Merkezi birlikteliği ile 22 Kasım 2017 günü
“Engelli Hakları ve Çocuk İstismarına Karşı Önlemler”
başlıklı bir panel düzenlendi.**

**Panel öncesi İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar
Büyükpark içinde bulunan Down Kafe’yi ziyaret ettiler.**

Av. Gözde Uzsoy, Av. Aslı Karhan Liman ve Uzman Psikolog Mustafa Ekizler'in konuşmacı olarak katıldığı panele, İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, Bornova Belediye Başkan Yardımcısı Hüseyin Hamamcılar, İzmir Barosu Genel Sekreteri Av. İlke Erol, Ege Otizmliler Derneği Başkan Yardımcısı Ayşe Rua Çınar ve vatandaşlar da dinleyici olarak katıldılar.

Panelin açılış konuşmasını yapan İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, İzmir Barosu olarak, kadın hakları ve çocuk hakları konusunda çok yoğun bir çalışma içerisinde olduklarını ifade ederek, bu alanda adliye içerisinde merkezleri bulunan tek baro olduklarını ifade etti. Gerek Çocuk Hakları gerekse Kadın Hakları merkezlerine başvuran vatandaşlarımıza konularında uzman gönüllü avukatlar tarafından her türlü hukuki desteğin hiçbir ücret talep edilmeden verildiğini ifade eden Av. Aydın Özcan, sadece bu merkezlerle de sınırlı kalmayıp, okullardan ve bu alanlarda çalışan kuruluşlardan gelen her türlü ortak çalışma davetine katıldıklarını söyledi.

"Menderes'ten, Aladağ'a, Karaman'dan Van'a kadar Türkiye'nin her yerinde çocuk haklarını savunuyor ve

açılan davalara İzmir Barosu olarak katılıyoruz" diyen Baro Başkanı Av. Aydın Özcan sözlerine, "bu davalarda önümüze çıkarılan her türlü engellere rağmen mücadelemizi sürdüreceğiz. Çünkü Avukatlık Kanunu biz avukatlara insan haklarını savunma görevini vermiştir" diyerek devam etti. Av. Aydın Özcan, Bornova Belediyesi'ne de İzmir'de bir ilki gerçekleştirerek açmış olduğu Down Kafe ve bu konuya gösterdiği duyarlılık nedeniyle teşekkür etti.

Ege Otizmliler Derneği Başkan Yardımcısı Ayşe Rua Çınar ise vermiş olduğu rakamlarla otizme dikkat çekti. 1975 yılında yapılan bir çalışmada 5000 çocuktan sadece bir tanesinin otizmle savaştığını bugünse bu rakamın 54 çocuktan bire inmiş durumda olduğunu ifade eden Çınar, yapılan çalışmaların 2025 yılında bu rakamın her iki çocuktan bire ineceğini gösterdiğini söyledi. İzmir'de şu anda 7000 otizmliler çocuk bulunduğunu söyleyen Ayşe Rua Çınar, otizmde tedavinin iyi ve yoğun bir eğitimle başlamasının önemli olduğunu vurguladı.

İzmir ve Plovdiv (Filibe) Baroları

kadına yönelik şiddet ve çocuk istismarıyla mücadele için İzmir'de buluştu.

İzmir Barosu Resim Grubu'nun kadın ve çocuk hakları temalı eserlerinden oluşan bir serginin de açılışının yapıldığı etkinliğe Ankara Barosu Başkanı Av. Hakan Canduran ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin yönetici ve üyeleri de katıldılar.

Etkinliğin açılış konuşmasını yapan İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan göreve geldikleri günden itibaren İzmir Barosu'nun uluslararası bir baro olması için çalıştıklarını ve bu bağlamda ilk olarak Plovdiv Barosu'yla kardeş baro protokolü

imzaladıklarını, akabinde de Selanik Barosu ile yakın ilişkiler kurduklarını ifade ederek, "bugün baktığımızda ne kadar doğru bir yolda olduğumuzu görüyoruz" dedi. Av. Aydın Özcan, programa Selanik Barosu'nun da katılacağını bununla birlikte Yunanistan'da avukatlar tarafından yapılan bazı işlerin notelere verilmesinden dolayı bütün baroların eylem kararı alması sebebiyle katılamadığını ifade ederek "ne yazık ki avukatlık mesleği tüm dünyada iktidarlar tarafından ötekileştirilmek istenmektedir" dedi.

Selanik ve Plovdiv (Filibe) baroları ile özellikle kadın ve çocuk hakları alanındaki yürütülen ortak çalışmaların artarak devam edeceğini, bunun yanı sıra Avrupa'daki diğer barolarla da işbirlikleri geliştirmek için çalışmalar yapıldığını "Avrupa'daki diğer barolarla deneyimlerimizi karşılıklı birbirimize aktarıp iyi sonuçlar alabiliriz" dedi. İzmir Barosu heyeti olarak Ocak ayı içerisinde Strasbourg'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'nu ziyaret edeceklerini ifade eden

Av. Aydın Özcan, "Türkiye'deki kadın hakları, çocuk hakları, insan hakları, göç ve iltica alanındaki gelişmeleri paylaşarak karşılıklı görüş alışverişinde bulunacağız" dedi.

Ankara Barosu Başkanı Av. Hakan Canduran ise kadın hakları alanında Ankara Barosu'nun çalışmalarından bahsederek, yürüttükleri Gelincik projesini anlattı. Ankara Barosu bünyesinde bir kadın hakları merkezi olmasına karşın şiddet gören kadınlara daha ivedilikle yardımcı olabilmek amacıyla bu projeyi başlattıklarını ifade eden Av. Hakan Canduran şunları söyledi: "Şiddet gören kadını koruma altına almak gerçekten Türkiye'de zor. Yasalar uygun ama uygulamalar iyi değil. Biz bunu biraz daha

yola sokmak için bu projeyi başlattık ve Gelincik adını koyduk. Bugün Ankara Barosu dışında da bazı barolar gelincik benzeri yapılanmalar içine giriyor. Ankara Barosu olarak bu konuda her zaman sizinle birlikte olacağız"

Plovdiv (Filibe) Barosu adına konuşan Av. Georgi Dimitrov Bozhkov, İzmir'de çok sıcak karşılandıklarını ve bundan çok mutlu olduklarını söylerken, yine Plovdiv (Filibe) Barosu adına konuşan Av. Sheny Mehmet Benesh ise İzmir Barosu'nu yaptığı çalışmalardan dolayı kutlayarak, yürüttükleri çalışmalar konusunda Avrupa'da destekleyeceklerini dile getirdi.

Etkinlikte İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi Av. Bedriye Kurtuluş Türk merkezin çalışmalarından bahsetti. Çocuk ihmal ve istismarıyla mücadeleyle ilgili hukuki süreçleri anlatan Bedriye Kurtuluş Türk, toplum olarak duyarlı olunması gerektiğini dile getirdi.

Kadın Hakları Merkezi'nde çalışan Av. Uluğ İlve Yücesoy ise merkeze ilişkin istatistiki verileri paylaştığı sunumunda, Merkez'de çalışan 410 gönüllü avukatla şiddeti önleme, şiddetten koruma, nafaka konularında başvuruculara hukuki destek sağladıklarını, aynı zamanda

kadına yönelik şiddet ve kadın cinayeti davalarını yakından takip ettiklerini söyledi.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda Bulgaristan'daki uygulamaları anlatan Plovdiv (Filibe) Barosu temsilcisi Av. Georgi Dimitrov Bozhov, yaptıkları görüşmelerde bütün ülkelerdeki kadınların sorunlarının birbirinin benzeri olduğunu tespit ettiklerini ifade ederek, "yapılacak en önemli çalışma, şiddet mağduru kadınları doğruları söylemek için teşvik etmek, problemleri anlatmaları için cesaretlendirmek olacaktır" dedi.

**İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından,
Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak 13 Ocak 2018 günü
"Uygulamada Çocuk Hakları"
başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi.**

Çalışmanın açılış konuşmasını yapan İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol, "birçoğunuzun bildiği üzere 14 Şubat 2017 tarihinde İzmir Adliyesi'nde açmış olduğumuz bir merkezimiz var. Çocuklarımıza daha güzel yarınlar sunabilmek, çocuk ihmal ve istismarı ile mücadele edebilmek amacı ile açtığımız merkezimiz gönüllü çalışan

meslektaşların çalışmalarıyla varlığını devam ettiriyor. Bu nedenle sizlerle bu çalışma içerisinde birlikte olmak çok değerli. İnanıyorum ki bu çalışmanın sonunda sizler arasında gönüllü listemize kaydolacak meslektaşlarımız olacaktır" dedi. Çocuk Hakları Merkezi'nde gönüllü olarak çalışan avukatların sayısının her geçen gün arttığını ifade eden Av. İlke Erol, Merkez'in sadece İzmir'de değil tüm

Türkiye’de kamuoyuna yansımış ve kamu vicdanında derin yaralar açmış davaları yakından takip ettiğini dile getirdi. Çalışmaya eğitimci olarak katılan Prof. Dr. Akça Toprak Ergöner “Cinsel Saldırı Suçunun Adli Tıbbi Değerlendirilmesi”, Psikolog Dr. Ebru Tezcan “Çocuk Adalet Sisteminde Sosyal Çalışma Görevlilerinin Rolü ve Adli Görüşme Odaları”, Psikolog Nurhayat Dirik ise “İstismar mağduru çocuk ile Empati / Doğru İletişim Yöntemleri” başlıklı sunumları gerçekleştirdiler.

İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi Üyeleri İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu Ziyaret Ettiler.

İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol başkanlığındaki İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar Şakran Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu ziyaret ettiler.

Tutuklu çocuklar tarafından sergilenen tiyatro oyunu, halkoyunları gösterisi ve müzik dinletisinin ardından koşulları gezen Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar burada çocuklarla bir süre sohbet ettiler.

Ziyaret sırasında ayrıca İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar ile Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Fatih Mehmet Öztürk, Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Savcısı Güneş Okur, Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Vural Temur, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve eğitimcilerle karşılıklı görüş alışverişinde bulunulduğu bir toplantı yapıldı. Önümüzdeki günlerde daha önce İzmir Barosu ile yapılmış olan protokol çerçevesinde çocuklara yönelik eğitimlere İzmir Barosu'nun da katkı koyacağını ifade eden Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol, "her zaman söylediğimiz gibi geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımız, gençlerimiz bizim için çok kıymetli. Onları kapalı kapılar arkasında değil özgür

olacakları mekanlarda görmek en büyük beklentimiz" dedi. Suça itilen çocukların sosyal ve kültürel gelişimi, eğitim donanımı, sağlığı ve kurumdan çıktıktan sonraki yaşama hazırlanmasının önemini kavranması ve çocuklara bu imkanın sağlanmasının herkesin sorumluluğu olduğunu dile getiren Av. İlke Erol "kurumu eğitim evi zihniyetiyle yöneterek fark yaratan çalışmaları için Cumhuriyet Başsavcısı vekilimiz Sayın Fatih Mehmet Öztürk'e, Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Savcımız Sayın Güneş Okur'a, Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Sayın Vural Temur'a ve diğer tüm yetkili, eğitimci, görevli ve Çocuk Hakları Merkezimizde gönüllü olarak görev alan meslektaşlarımıza teşekkür ediyorum" dedi.

Baroların Çocuk Hakları Komisyonlarının temsilcileri olarak 31.03.2018 – 01.04.2018 tarihlerinde Diyarbakır Baro'sunun ev sahipliğinde çocuk hakları ile ilgili adalet ve koruma sistemi içerisinde karşılaştığımız sorunları ele aldık.

Biz Baroların Çocuk Hakları Komisyonlarının temsilcileri olarak 31.03.2018 – 01.04.2018 tarihlerinde Diyarbakır Baro'sunun ev sahipliğinde gerçekleştirdiğimiz toplantıda, aşağıdaki konularda çocuk hakları ile ilgili adalet ve koruma sistemi içerisinde karşılaştığımız sorunları ele aldık:

- 1) Çocuk istismarı
- 2) Çocuk evlilikleri
- 3) Çocuk istismarı materyalleri
- 4) Aile içerisinde ve aile hukukunu ilgilendiren sorunlarda çocuğun korunması
- 5) Kurum bakımında çocuğun korunması
- 6) Medya ve bilişim alanlarında çocukların korunması

- 7) Çocuk yargılaması
 - 8) Ceza infaz kurumlarındaki çocuklar
 - 9) Çocuk işçiliği
 - 10) OHAL'in çocuklar üzerindeki etkileri
 - 11) Güvenlik tedbirlerinin uygulanması sırasında meydana gelen çocuk hakkı ve çocuğun yaşam hakkını ihlalleri
- Aşağıdaki sorunlar üzerinde çalışmamız gerektiğini tespit ettik:

- İstismar mağduru çocuklarla ilgili koruyucu hizmet olarak düşünülen Çocuk İzlem Merkezleri ve Adli Görüşme Odalarının, henüz her yerde bulunmamakta, olan yerlerde ise personel eksikliği başta olmak üzere pek çok alt yapı eksikliği bulunmaktadır.
- Bu durum, istismar mağdurlarının ifadelerinin karakollarda alınmasının tercih edilmesine neden olmaktadır.
- Uzman olmayan soruşturma ekipleri nedeniyle yeterli delil toplanamamaktadır.
- Mağdur ve ailelerin de hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları delillerin toplanmasını olumsuz etkilemekte ve ailelerin dava açma veya takip etme konusunda çekimser kalmasına neden olmaktadır. Bu konuda çözüm olabilecek, Mağdur Hakları Daire Başkanlığı ile ilgili yasa acilen çıkarılmalıdır.
- ASP Bakanlığının istismar davalarına müdahil olması, çocukların sosyal hizmetlerden yararlanmasını kolaylaştırmamaktadır.
- Bu durumda çocuğun haklarını savunacak sivil toplum temsilcilerinin ve baroların katılım talepleri ise reddedilmektedir.
- Türk Ceza Kanununun cinsel suçlara ilişkin düzenlemeleri, çocukları cinsel istismardan korumak konusunda yetersiz kalmakta, çocuk istismarı materyallerinin (çocuğun müstehcen görüntüleri vb.) üretimi ve yayınlanması cinsel istismar suçu kapsamında düzenlenmemekte, öte yandan akran çocuklar arasındaki eylemlere ilişkin çocuklara özgü düzenlemeler içermemektedir.
- Boşanma davalarında çocukla ebeveyn arasında kişisel ilişkinin kurulmasına yönelik kararların verilmesi ve

uygulanması sırasında çocuğun yararının tespiti ve takibi yapılamamaktadır.

- Korunma ihtiyacı incelemeleri (kabul ve kaldırma) dosya üzerinden yapılmakta, çocukların görüşleri alınmamakta, çocuklara vekil tayin edilmemekte, bu kararlar verilirken velayet ve kişisel ilişki düzenlenmemektedir. Bu da çocuğun kurum bakımında veya koruyucu aile yanında iken temsiliyeti ile ilgili konularda sorun yaşanmasına neden olmakta ve haklarının kullanılması ve korunmasını zorlaştırmaktadır.
- Koruma altındaki çocukların kamu vasisinin, bakım hizmeti veren kuruluş çalışanlarından oluşması, bakım hizmetinden kaynaklanan hak ihlallerine karşı korumasız kalmalarına neden olmaktadır.
- Bakım hizmetine ihtiyaç duyan veya herhangi bir kurumdan hizmet alma ihtiyacı olan LGBTİ çocuklara özgü kurumların bulunmaması, korunmalarını güçleştirmekte, buldukları kuruluşlarda onları risklere karşı korumasız kılmaktadır.
- Çocuklar; atölyeler, mevsimlik gezici tarım işleri gibi çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri de dahil olmak üzere gelişim ve güvenliklerine aykırı biçimde çalıştırılmaktadır.
- Çocukların suça itildikleri durumlarda, onlarla ilgili işlemleri yapan bütün makamların çocuğa özgü olması sağlanamamaktadır. Örneğin tutuklama kararları sulh hakimlerince verilmektedir. Başka şehirde bulunan çocukların SEGBİS vasıtasıyla ifadesinin alındığı hallerde yanında avukat bulunmamaktadır. Suça itilen çocuklar için cezanın son çare olmasını sağlayacak alternatif tedbirler uygulanamamaktadır.
- Ceza infaz kurumlarındaki çocuklar aileleri ile ancak ayda bir görüşebilmekte, avukatın hukuki yardımından yararlanamamaktadır.
- Çocukların 6 yaşına kadar anneleri ile kalmasına imkan veren düzenleme nedeniyle annesi tutuklu veya hükümlü olan 700 kadar çocuk cezaevinde hiç uygun olmayan koşullarda yaşamaktadır.
- Sığınmacı veya ailesi sınır dışı edilme tehdidi altında olan çocukların, kanuni temsilcisiz kalmakta, birlikte oldukları yetişkinler onları temsil edememekte ve yararlarını koruyamamakta ve bir avukatın hukuki yardımından yararlanması için de onlarla ilgili işlem yapan makamlar talepte bulunmamaktadır. Bu da çocukların, kurum bakımına

alınma, kurum bakımı veya bir yetişkinin yanında hak ihlallerine karşı korumasız kalmasına neden olmaktadır.

- Kayıt dışı ve ikamet sınırı dışında yaşayan sığınmacı ailelerin çocukları eğitim, sağlık hakları başta olmak üzere hiç bir haklarını kullanamamakta ve sınır dışı edilme korkusu nedeniyle ihmal ve istismar mağduru oldukları durumlarda yasal müracaatlarda bulunmamaktalar.
- Mağdur ve suça sürüklenen çocukların fotoğrafları ve kimliklerinin belirlenmesine yarayacak bilgiler yayınlanmakta, Basın Kanunu ihlal edilmektedir.
- Bilişim alanında, çocuklara yönelik riskler yeni bir çalışma konusu oluşturmaktadır. Çocuklara yönelik riskli içerikler üreten digital mecralar, ailelerin çocuklarının resimlerini ve onlara ait bilgileri paylaşma biçimleri ve bu resimlerin daha sonra kötü niyetli kişilerce kullanılması, çocukların birbirlerinin resimleri ve bilgilerini paylaşmalarının veya oyun karakterlerini izinsiz almalarının suç olduğunu bilmemeleri, çocuklara yönelik yeni risk alanları oluşturmaktadır.
- OHAL nedeniyle, çocuk alanında çalışan örgütler kapatılmış, var olan örgütlerin de savunuculuk faaliyetlerinin kısıtlanmış bulunmaktadır.
- Güvenlik odaklı tedbirler; çocukların ruh sağlığını etkilemekte, eğitim hakkı başta olmak üzere bir çok haklarını kullanmalarını güçleştirmekte, bu uygulamalar sırasında çocukların yaşam hakları ihlal edilmekte ve bunlar cezasız kalmaktadır.

Tespit ettiğimiz sorunların çözümünün bulunduğunu biliyoruz, bu doğrultuda hemen yapılması gerekenlere ilişkin bazı önerilerimizi paylaşmak istiyoruz:

- ÇİM'lerle ilgili yasal düzenleme yapılmalı. Buradaki işleyişin ayrıntıları belirlenmelidir. Bu düzenleme yapılırken sistemde ÇİM ve KİM'lerin birleştirilmesi veya herhangi bir biçimde çocuklar ile yetişkinlerin aynı birimlerden hizmet almasına neden olacak düzenlemelerden kaçınılmalıdır.
- Adli sistem içerisindeki sorunlar görünür kılınmalıdır.
- Adli sistem içerisinde çocukla çalışan herkesin (hakim, savcı, avukat, sosyal hizmet uzmanı, ve bütün diğer meslek mensupları) çocuk psikolojisi, çocuk yargılaması ve çocuk koruması alanlarında uzmanlaşması sağlanmalıdır.

- Bu alanda çalışan bütün kurumlar arasında işbirliği sağlanmalıdır.
- Ailelerin, çocukların ve çocukla çalışanların çocuk koruma ve adalet sisteminin işleyişi, çocukların hakları gibi konularda bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.
- Bildirim yükümlülüğü olan öğretmen, doktor gibi meslek elemanlarının çocuk adalet sistemine dahil edilmesi ve ihbar mükellefiyetini yerine getirmeleri sağlanmalıdır.
- Çocukların adli sistem içerisinde girdikleri durumların yasaya uygun olarak ASP Bakanlığına bildirilmesi sağlanmalı ve ASP Bakanlığı bu gibi durumlarda davaya katılan sıfatıyla katılmak yerine bir sosyal hizmet uzmanının çocuğun yanında bulunmasını sağlamalı ve bu suretle çocuğun koruyucu ve destekleyici hizmetlere olan ihtiyacı belirlenmeli ve gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Şiddet kriz merkezi gibi, mağdur çocukların bütün hizmetleri tek elden ve uzmanlaşmış meslek elemanları marifetiyle alabilecekleri hizmet birimleri oluşturulmalıdır.
- TCK 103 ve 104 maddeleri, çocuk istismarı materyallerinin üretimi ve paylaşılması ile ilgili eylemlerin de çocuk istismarı sayılacağı, çocuktan yetişkine yönelik cinsel davranışların başka bir şart aranmadan çocuk istismarı suçu kapsamında kabul edileceği, akranlar arası cinsel davranışları ise ceza sorumluluğu kapsamı dışında tutacak bir düzenleme yapılmalıdır.
- Bilişim suçları çocuklar için özel olarak düzenlenmeli, çocukların bu tür suçlar ile suçlanmaları engellenmelidir.
- Çocukla yapılan evlilikler, nerede yapılmış olursa olsun tescil edilmemeli, erken evliliklerin önlenmesi için koruma sistemi kapsamında hizmetler üretilmelidir.
- Boşanma ve diğer aile hukuku davalarında Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin uygulanması sağlanmalı, sosyal inceleme ile çocuğun yararı belirlenmeden kişisel ilişki konusunda karar verilmemesi sağlanmalı, bu işlemleri ile ilgili usul bir mevzuat ile düzenlenmelidir.
- Ailesi dışında korunan çocuklar için kamu vesayeti makamı nezdinde teşkilat oluşturulmalı, kruma kararı ile birlikte velayet ve kişisel ilişkinin tesis edilmesi sağlanmalıdır.

- LGBTİ çocuklara özgü hizmetler planlanmalıdır.
- Çocukların buldukları kurumlar bağımsız denetime açık olmalıdır.
- Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin önlenmesine yönelik genelgelerin uygulanmasını izleme mekanizması oluşturulmalıdır.
- Çocukların suça itildikleri durumlarda, onlarla ilgili işlemleri yapan bütün makamların çocuğa özgü olması sağlanamamaktadır. Örneğin tutuklama kararları sulh hakimlerince verilmektedir. Başka şehirde bulunan çocukların SEGBİS vasıtasıyla ifadesinin alındığı hallerde yanında avukat bulunmamaktadır. Suça itilen çocuklar için cezanın son çare olmasını sağlayacak alternatif tedbirler uygulanamamaktadır.
- Çocukların suça sürüklendikleri durumlarda, önceliğin alternatif tedbirlere verilmesini sağlayacak biçimde TCK değiştirilmeli, bu alanda uygulanabilecek tedbirler geliştirilmeli, etkili hizmet ve kuruluşların bulunması sağlanmalıdır. Çocukla ilgili adli işlemlerin hepsinin çocuğa özgü mahkemelerce yapılmasını sağlayacak biçimde görevlendirme yapılmalıdır.
- SEGBİS ile ifade alınan durumlarda, çocuğa bulunduğu yerde de bir müdafî tayin edilmesi sağlanmalıdır.
- Ceza infaz kurumlarında çocukların açık görüşleri haftada bir olmalı, müdafî görevlendirmeleri çocukların kurumda buldukları süre boyunca avukatın hukuki yardımından yararlanmasına imkan verecek biçimde düzenlenmelidir.
- Çocukların aile bireyleri ile birlikte ceza infaz kurumlarının uygun olmayan koşullarda yaşamalarını engellemek için dünyadaki iyi örneklerden de yararlanılarak, alternative uygulamalar geliştirilmelidir.
- Göç eden veya ailesi sınır dışı edilme tehdidi altında olan çocukların, aileleri ile birlikte yaşama hakları ve bir kanunu temsilciye sahip olma ihtiyaçları dikkate alınmalı, refakatsiz veya velisi dışında bir refakatçi ile seyahat eden çocuklar için vasi tayin edilmesi sağlanmalı ve bu çocuklara hukuki yardımda bulunmak üzere avukat tayin edilmesi bir hak olarak düzenlenmelidir.
- Medyada mağdur ve suça sürüklenen çocukların kimlik ve adreslerinin anlaşılmasına neden olacak yayın

yapılmamalıdır.

- Çocuklar, aileler ve çocuklarla çalışanlar için bilişim suçları konusunda bilgilendirici çalışmalar yapılmalıdır.
- OHAL ve KHK uygulamaları, bir çok temel hak alanında olduğu gibi çocuk hakları alanında da ihlallere neden olduğu için, derhal kaldırılmalıdır.
- Hangi sebeple olursa olsun çocuk hakkı ihlaline neden olan uygulamaların cezasız kalması engellenmeli, doğan zararların giderilmesi sağlanmalıdır.

Biz Baroların Çocuk Hakları Komisyonlarının temsilcileri olarak, belirlediğimiz bu çözüm önerilerinin hayata geçirilmesini takip etmek ve sağlamak üzere; uygulamaları izleyip raporlandırma, stratejik davalama, cezasızlığın önlenmesi için birlikte çalışmak, avukatların çocuk hukuku alanında uzmanlaşmasının sağlanması, kurumlar ve alan çalışanları arasında işbirliğinin artırılması gibi yöntemler ile çalışmaya devam edeceğimizi bildirir ve bu konuda tüm meslektaşlarımızın ve bu alanda çalışan bütün meslek elemanlarının katkı ve katılımlarını bekleriz.

İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nin Adliye Birimi'nin açılışının birinci yılı nedeniyle İzmir Adliyesi'nde bir basın toplantısı gerçekleştirildi. Yapılan basın açıklamasında Merkez'in bir yıllık süre zarfında yürüttüğü çalışmalar kamuoyu ile paylaşıldı.

BASINA VE KAMUOYUNA

Türkiye'de çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili yapılan çalışmalar ile resmi olarak kayıt altına alınamayan ve istatistiklere girmeyen vakaların varlığı da göz önünde bulundurulduğunda çocuk istismarının küçümsenmeyecek oranlarda olduğu düşünülmektedir.

Bütün bu zorluklara rağmen son yıllarda ülkemizde çocuk istismarına karşı ilgi ve duyarlılık artmıştır. Birçok hastanede Çocuk Koruma Birimleri kurulmuştur. Aynı zamanda pek çok ilde Çocuk İzlem

Merkezleri (ÇİM) faaliyete geçmiştir. Ayrıca doktorlar ve diğer sağlık çalışanları, kolluk görevlileri, eğitimcilerin özellikle sınıf öğretmenleri ile rehber öğretmenlerinin mezuniyet öncesi ve sonrası eğitimlerinde bu konuya yer verilmeye başlanmıştır.

Ancak tüm çabalar belli bir sistem içinde yürütüldüğünde çocuk ihmal ve istismarının önlenmesinde kalıcı adımlar atılabilir. Atılan tüm bu adımları kalıcı kılabilmek, disiplinler arası bütüncül politikaları oluşturabilmek için İzmir Barosu; 14 Şubat 2017 tarihinde, sevginin simgesi olan bu günde, en çok sevilmeyi, korunmayı, desteklenmeyi ve kararlarına saygı gösterilmeyi bekleyen çocuklarımız için bir merkez açtı.

Çocuğun; Sesi, Gücü, Korunayı, Hakkını Arayanı Olmak amacıyla yola çıktı.

Çocukların fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel yönden kötüye kullanılmasıyla mücadele etmek amacıyla alanında uzman kişilerin katkılarıyla Çocuk Hakları Merkezinde nöbet tutan meslektaşlara yönelik eğitim çalışmaları düzenlendi, farkındalıkları en yüksek seviyeye getirmek hedeflendi.

Çocuğun yüksek yararı ilkesi çerçevesinde tüm çalışmalarımızı şekillendirirken; çocuk ihmal ve istismar davalarına müdahil olduk, suç duyuruları hazırladık, ekmeğe almaya çıktığı yolda öldürülen Berkin Elvan'a, 33 gencimizin hayatını kaybettiği ve 100'e yakınının yaralandığı Suluç katliamına, 33 günlükken uğradığı cinsel istismar ve işkenceye yenik düşen bir ismi dahi olmayan bebek Tatar'a, küçük kalbi yargılama sürecine dayanamayan Yağmur'a, servis aracında unutulduğu için hayatını kaybeden Alperen'e... Karaman'da, Nizip'te, Aladağ'da, Dikili'de, yurtlarda, mülteci kamplarında saldırıya uğrayan, mağdur olan çocuklarımızın yanında durduk, sürece müdahil olduk, sanıkların en yüksek cezalar alması, çocuklarımızın onarılması, hayatta dik durabilmesi için mücadele ettik.

Yasa değişikliği önerilerinde bulunarak erken evliliklerle mücadele ettik, cumhuriyet yasalarına sahip çıktık, müftülere nikah kıyma yetkisine karşı kamuoyu oluşturduk, yayınlar çıkardık, eğitim çalışmaları, sempozyumlar düzenledik. Yine Cumhuriyet Türkiye'sinin vazgeçilmezi Atatürk ve

Cumhuriyet değerlerinin eğitim öğretim müfredatından çıkarılmasına engel olmak amacı ile kamuoyu oluşturmak için yoğun çaba harcadık. Bilinmelidir ki Atatürk, Cumhuriyet Türkiye'sinin vazgeçilmez bir simgesidir. Ve kimsenin gücü bu simgeyi unutturmaya yetmeyecektir.

İhmal ve istismara uğrayan çocukların çoğunlukla başvurdukları rehber öğretmenlerin bu mücadelede önemi nedeni ile İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvuruda bulunarak ortak eğitimler düzenleme talebimizi ilettik, önerdiğimiz protokol kapsamında en kısa zamanda eğitim çalışmalarını sunmak amacı ile alt yapı çalışmalarını tamamladık. Okullara giderek velilerle birebir iletişim kurmaya, onlara çocuk ihmal ve istismarı halinde neler yapmaları gerektiği ve nerelere başvurabilecekleri konusunda bilgilendirme çalışmalarımız halen devam etmektedir.

Yine İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ortaklaşa yürüttüğümüz çalışmalarda; Kiraz, Kınık, Kemalpaşa, Menderes, Tire, Ödemiş, Bayındır, Torbalı ilçeleri pilot bölge seçilerek muhtar ve eşleri başta olmak üzere yerel yöneticilere ve vatandaşlara yönelik eğitim çalışmalarına devam etmekteyiz. Hedefimiz tüm ilçeler ve nihayetinde İzmir merkezde eğitimler düzenleyerek farkındalık yaratmak ve ulaşılabilir olmaktır.

Çağrı üzerine okullarda düzenlediğimiz eğitim çalışmalarında, kamu görevlilerinin çocukların ihmal ve istismarında ihbar yükümlülüğüne dikkat çektik, yasal görevlerini hatırlattık. Çocuk ihmal ve istismarında başvuru mekanizmaları hakkında bilgilendirme yaparak ulaşılabilirliği sağladık. Bu sayede 1 yıl içerisinde 125 ihmal ve istismar mağduru çocuğumuza hukuksal destek hizmeti verdik, yanlarında olduk, olmaya da devam edeceğiz.

Gerek mağdur gerekse suç işlemiş olan çocuklarımızla ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na başvuru yaparak yerinde inceleme yapılmasını, koruyucu ve destekleyici tedbirler alınmasını sağladık. Suç işlemiş olsa dahi tüm çocukların Merkez'imiz bakış açısına göre aslında

mağdur çocuk olduğunu ve hepsinin haklarının korunması gerektiğini tüm eğitim çalışmalarımızda dile getirdik. Çocuklarımızın hiçbir şekilde adli makamlara gelmesini istemediğimizi, yargı sistemine dahil olmalarını önlemek için taleplerde bulunduk, özellikle istismar mağdur çocuklarımızın duruşmalaragelmemeleri, ÇİM'de alınan ifadeleriyle yetinilmesi yada adli görüşme odalarında dinlenmeleri için gerekli başvurularda bulunduk. Mücadelelerimiz sonucu taleplerimizin mahkemeler tarafından da kabul görmesi, çocuk lehine düşünen, aynı bakış açısına sahip olduğumuz hakim ve savcılarının varlığı, geleceğe dair çalışmalarımıza umut vermekte, inancımızı artırmaktadır.

Tüm çocuklar gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuatta ayrı kanun ve yönetmeliklerle korunmaktadır. Bunun en önemli sebebi, her çocuğun özel olması ve devletin çocuklara hiçbir yükümlülük olmaksızın haklar sunarak bu hakları onlar adına koruyacağını taahhüt etmiş olmasıdır. Biz de İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi olarak tüm çocuklarımızın haklarını korumaya, Çocuk Adalet Sistemi içinde çocukların örselenmemesi için elimizden gelen tüm hukuki yardımları yapmaya devam edeceğimizi kamuoyunun bilgisine sunarız.

İzmir Barosu ile Yaşar Üniversitesi ortaklığı ile çocuk çalışanların çalışma koşulları ve bu konudaki uygulama ile hukuki mevzuatı tartışmak amacıyla 20-21 Nisan 2018 tarihlerinde “Çocuk İşçiliği Çalıştayı” düzenlendi.

İzmir Barosu ile Yaşar Üniversitesi ortaklığı ile çocuk çalışanların çalışma koşulları ve bu konudaki uygulama ile hukuki mevzuatı tartışmak amacıyla 20-21 Nisan 2018 tarihlerinde “Çocuk İşçiliği Çalıştayı” düzenlendi. Özellikle 8 yıllık kesintisiz eğitimden 12 yıllık kesintisiz eğitime geçiş ve Mesleki Eğitim Kanunu ile küçük yaşta çocukların zorunlu olarak iş hayatına girmesi, çocuk

oyunculara ilişkin yönetmeliğin halen çıkmaması ve çalışma şartlarının belirsizliğini koruması, çocuk işçilerin gerekli denetimlerinin yapılmaması, yabancı çocukların kötü çalışma şartlarında kaçak çalıştırılmaları gibi çocuk işçiliğindeki birçok sorun hakkında farkındalık yaratılarak çözüm önerileri geliştirmek amacıyla düzenlenen çalıştaya, çocuk işçiliği ile ilgili olarak uygulamaya yönelik

çalışan konunun uzmanlarının, akademinin ve resmi kurum yetkililerinin de bulunacağı çok sayıda konuşmacı katıldı.

İzmir Barosu üyelerinin yanı sıra, Siirt, Sakarya, Kütahya, Ankara, Manisa ve Aydın barolarından avukatların katıldığı çalıştay öncesi İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan suça sürüklenen çocukların eserlerinden oluşan bir sergi açılışı yapıldı.

Çalıştayın açılış konuşmasını yapan İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, çocuk işçiliğinin kökeninin tarihin ilk dönemine kadar dayandığını ve hem dünyada

hem ülkemizde kronikleşmiş hale gelen bir insan hakları sorunu olduğunu ifade ederek, insan hakları belgelerinin ortak amacının çocuk işçiliğini tamamen sonlandırmak olsa da kısa vadede bu amaca ulaşmanın mümkün olmaması sebebiyle ilk aşamada çocukların ekonomik sömürüye maruz kalmamaları, tehlikeli işlerde çalıştırılmamaları, eğitimlerinin, sağlıklarının ve gelişimlerinin zarar görmemelerinin hedeflendiğini söyledi. Suriye yaşanan savaş nedeniyle Türkiye'nin göç alan bir duruma geldiğini, bu durumun da çocuk işçiliği anlamında ülkemizdeki durumu içler acısı bir hale getirdiğini söyleyen Av. Aydın Özcan bu sorunun ülke olarak değil uluslararası işbirliği ile çözülebileceğini vurguladı. Çocuk işçiliği ile mücadelenin ancak bilimsel, demokratik ve çağdaş zorunlu eğitim sistemi ile mümkün olacağını vurgulayan Av. Aydın Özcan "ülkemizin çağdaş normlarla yönetilmesi, başta eğitimin çağdaş normlarla yapılmasını sağlamak ve cumhuriyet değerlerine, Atatürk ilke ve devrimlerine sonuna kadar sahip çıkmak, çocuklarımıza iyi bir geleceği hep birlikte sağlayabilmek başlıca görevimiz" dedi.

Yaşar Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ali Nazım Sözer ise yapmış olduğu açılış konuşmasında üniversitelerin araştırma, eğitim ve toplumla iç içelik olmak üzere üç temel görevi olduğunu ifade ederek, “biz baroyla birlikte bu mükellefiyeti önemli ölçüde yerine getirmeye çalışıyoruz” dedi.

Çocuk işçiliğinde sivil toplumun rolünün ele alındığı ilk oturumun başkanlığını Yargıtay 22. Hukuk Dairesi Başkanı Seracettin Gökaş yaparken oturuma sanatçı Şebnem Sönmez, Oyuncular Sendikası Koordinatörü Yeşim Girgin, UNICEF yetkilisi Melih Akın ve Öğretim Görevlisi Sinan Derman konuşmacı olarak katıldılar.

UNICEF’in çocuk işçiliği ve STK’lar ile ortak çalışmaları hakkında konuşan Melih Akın, İzmir’in çocuk işçiliği ile mücadele açısından önemli bir kent olduğunu ifade ederek 2000’li yıllarda İzmir’de yapılan çalışmaların kenti özel bir konuma soktuğunu söyledi. Bu çalışmalarla 8 bin çocuğun işçilikten uzaklaştırıldığını ifade eden Akın, “bunun temelinde sosyal hizmet merkezinin çocuklara sahip çıkması vardı ama bu çalışmalar daha sonra durdu. Buradaki en büyük eksiklik kurumlar arası diyalogun iyi olmaması” dedi.

Oyuncular Sendikası Genel Koordinatörü Yeşim Girgin ise çocuk oyuncuların çalışma koşullarını belirleyecek

olan yönetmeliğin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hala çıkarılmamasını eleştirerek «Yurtdışında daha küçük çocuklar çalıştırılıyor ama orada ciddi anlamda denetim ve yaptırım ile çok caydırıcı cezalar var. Biz de ise cezaların caydırıcı hiçbir yanı yok. Yetişkinler için bile çalışma koşulları çok zor. Senaryo gereği şiddet içeren, kaos içeren, kavga içeren sahneler olacaksa, reji çocuğun bu ortamdan etkilenmeyeceği sahneler hazırlayacak. Ama bu sette gerçekleşmiyor» dedi.

“Setteki çocuk işçidir” diyen oyuncu Şebnem Sönmez ise çocuk işçiliği ve oyunculuğu konusunda farkındalığın artması gerektiği aktarırken özellikle kanunlar anlamında hukukçulara büyük görev düştüğünü belirtti. Sönmez, “Ülkemiz çocuk oyunculuğu işçi olarak görmüyor. Bir çocuk ağlama sahnesini çekerken kaç saat çalışıyor, yetişkinler olarak bunu düşünmeliyiz” dedi.

Yaptıkları çalışmada, çocukların erken yaşta çalışmaya başlamaları, çalışma nedeniyle yeterli bir eğitim almamaları, fiziksel, ruhsal sağlık ve duygusal ve ahlaksal uygun olmayan koşullarda çalışmalarının ihmal ve istismar olarak tespit ettiklerini söyleyen Sinan Derman çocuk

işçiliği ile mücadelede en önemli ayağı yerel yönetimler ile yapılan ortak çalışmaların oluşturduğunu ifade etti.

Oturum başkanlığını Prof. Dr. Fevzi Demir'in yaptığı yabancı çocuk işçiliği başlıklı oturumda konuşan Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Çocuk Koruma Sorumlusu Mert Kaya, mülteci çocukları işçiliğe iten sebeplerin var olan çocuk işçiliğiyle aynı olduğunu belirtti. Kaya şunları söyledi «Suriye'de profesörken çocuğu burada çalışmak zorunda kalan ailelerle karşılaştık. Sorun sadece eğitimsizlik ya da bilinçsizlik değil. Bu noktada yoksulluk daha dikkat çekici bir şey» dedi,

İzmir Demokrasi Üniversitesi öğretim üyesi Özkan Bilgili de çocuk işçiliği ile ilgili mevzuatların eksikliğine ve denetim yapan müfettiş sayılarının azlığına dikkat çekti. Çocuk işçiliğinin büyük bir bölümünün başta tarım olmak üzere ev işçiliği ve çıraklık olarak gerçekleştiğini söyleyen Bilgili büyük kurumsal işletmelerde çocuk işçiliğine rastlanmadığını söyledi.

Yaşar Üniversitesi Öğretim Görevlisi Ayça İzmirlioğlu tebliğinde, mülteci çocuk işçiler ile gerek 6548 sayılı Kanununun 89. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, "İş piyasasına erişimle ilgili olarak" geçici koruma kapsamında bulunan çocuk işçileri de kapsayan düzenlemelere değindi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzmir İl Müdürlüğü'nden Nesim Tanğlay ise yabancı çocuk işçiliği ve yabancı çocuklar özelinde Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı uygulamalarından bahsettiği sunumunda sokakta çalışan çocukların sadece ekonomik anlamda istismarının söz konusu olmadığını farklı istismarlara da açık durumda olduğunu ifade etti.

Çalıştayın ikinci günü yapılan çalışma yaşamında çocuk işçiliğin en kötü biçimleri başlıklı oturumun başkanlığını Yaşar Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ali Nazım Sözer yaptı.

Uluslararası Antlaşmalarda Çocuk İşçiliği başlıklı sunumu gerçekleştiren Doç. Dr. Ayşe Gül Kökkılınç, çocuk işçiliğinin çocukları çocukluklarından, potansiyellerinden ve onurlarından yoksun bırakan, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar veren bir çalışma olduğunu ifade etti. Kökkılınç işe alınan gençlerin, yaşlarına uygun çalışma koşullarında çalıştırılması gerektiğini vurgulayarak, "ekonomik sömürüye ve güvenliklerine, sağlıklarına veya

fiziksel, zihinsel, ahlaki veya sosyal gelişimlerine zarar verecek ya da eğitimlerini engelleyecek her türlü işe karşı korunmalıdır” dedi.

İş Hukukunda Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri başlıklı sunumu ile çalıştaya katılan Dr. Öğr. Üyesi Pelin Tuuç Yılmaz ise “Çocukların çalıştırılmasına ilişkin düzenlemelerin farklı esaslar içermesi, farklı çocuk işçi statüleri yaratmaktadır. Özellikle uygulamada çocuk işçiliğinin ağırlıklı olarak ortaya çıktığı tarım sektörü ve aile işçiliği gibi alanlarda çalışan çocukların hukukî korumadan yararlandığını söylemek güçtür. Bu kapsamda, tüm çocuk işçileri bakımından uygulama bulacak tek bir kanunî düzenleme yapılarak asgarî çalışma yaşının kural olarak 15 olarak belirlenmesi ve tehlikeli işlerde 18 yaştan küçüklerin çalışmasının tamamen yasaklanması öngörülmelidir” dedi.

Prof. Dr. Mustafa Ruhan Erdem ise çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden anlaşılması gerekenin sömürücü veya çocuğun sağlığını tehlikeye düşüren çalışmalar olduğunu söyleyerek “küreselleşen dünyada rekabetin artmasına bağlı olarak çocuk işçiliği ve bunun en ağır biçimleri

giderek büyük bir sorun oluşturmaya başlamıştır” dedi.

Trabzon 3. Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Murat Aydın ise tebliğinde Ceza Hukuku uygulamasında çocuk işçilere değindi.

Çalıştayın son oturumun başkanlığını ise İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol yaptı.

İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku uygulamasında çocuk işçiliği başlıklı oturumda Çocuğun İş Sözleşmesi Ehliyeti başlıklı sunumu yapan Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Fırat Şimşek çocuğun

iş sözleşmesi ehliyetini genel ehliyet kuralları çerçevesinde anlatarak özellikle yaş küçüklüğü ve sağlık durumu gibi sınırlamalar ana hatlarıyla değerlendirdi.

Arş. Gör. Eda Karaçöp ise sunumunda çocuk işçinin iş sağlığı ve güvenliği başlıklı sunumu yaparken Dr. Öğr. Üyesi Özgür Hakan Çavuş ise sunumunda çocuk işçilerin sosyal güvenlik hakları, mevzuatta yer alan kısıtlamalarla birlikte ele aldı. Karşıyaka İş Mahkemesi Hakimi Uğur Erçetin ise Yargıtay kararlarında çocuk işçiliğine değindi.

“ Çocuk İhmal ve İstismarı ” Konulu Eğitim Çalışmaları

Türk Üniversiteli Kadınlar Derneğinin Bayraklı Belediyesi ile ortaklaşa yürüttüğü “Değişim Kadınla Başlar” projesi kapsamında; Kurtuluş İpek İşeri İlköğretim Okulu, Cemil Atlas İlkokulu ile Ortaokulu, Demokrasi İlkokulu, Durmuş Yaşar İlkokulu, 80. Yıl Metaş Ortaokulu ve Ticaret Borsası İlkokulu velilerine yönelik düzenlenen farkındalık çalışmalarında İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi Üyeleri; Av.Melek Özöner, Av.Bahar Batıkan, Av.Ece Üstündağ görev alarak “Çocuk İhmal ve İstismarı” konularında bilgilendirme yaptılar.

“ Çocuk İhmal ve İstismarı ile İhbar Yükümlülüğü ” Konulu Eğitim Çalışmaları

İzmir Büyükşehir Belediyesinin Kiraz, Ödemiş, Bayındır, Torbalı, Menderes ve Bergama ilçelerinde muhtarlara yönelik düzenlediği “ Çocuk İhmal ve İstismarı ile İhbar Yükümlülüğü ” konulu eğitim çalışmalarında Çocuk Hakları Merkezini temsilen Av.İlke Erol, Av.Melek Özöner, Av.Ece Üstündağ, Av.Mualla Özmen, Av.M.Süheyla Uğur, Stj.Av.Muzaffer Çevrim, Av.Bedriye Kurtuluş Türk, Av.Zerrin Şenyıl Kale, Av.Bahar Batıkan ve Av.Tuğba Yaylamış görev aldı.

" Haklarımızın Farkındayız " Temalı Eğitim Çalışmaları

Ege Kadın Buluşmasının " Haklarımızın Farkındayız " temalı eğitim çalışmalarında Çocuk Hakları Merkezinden Av.Bedriye Kurtuluş Türk, Av.Ece Kızıldağ ve Av.Başak Karaca görev aldı.

"Çocuğa Yönelik Şiddet, İhmal ve İstismar ve İhbar Yükümlülüğü" Konulu Eğitim Çalışması

9 Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerine yönelik eğitim çalışmasında "Çocuğa Yönelik Şiddet, İhmal ve İstismar ve İhbar Yükümlülüğü" konulu eğitim çalışmasında Av.Mualla Özmen merkezimizi temsilen görev aldı.

" Dünya Çocuk Hakları Günü " Farkındalık Çalışması

Dünya Çocuk Hakları günü nedeniyle Bornova Belediyesinin düzenlemiş olduğu farkındalık çalışmasında Merkezimizi temsilen Av.M.Süheyla Uğur görev aldı.

9 Eylül Üniversitesi Psikoloji Topluluğu'na Yönelik Eğitim Çalışması

9 Eylül Üniversitesi Psikoloji Topluluğunun talebi üzerine İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi ile ortaklaşa düzenlenen eğitim çalışmasında Çocuk Hakları Merkezini Av.Mualla Özmen temsil etti.

“Toplumsal Yaşam ve Hukuk” Konulu Eğitim Çalışması

İzmir Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumunda tutulan çocuklara yönelik “Toplumsal Yaşam ve Hukuk” konulu eğitim çalışmalarında Çocuk Hakları Merkezinden; Av.Melek Özöner, Av.M.Süheyla Uğur, Av.Ece Üstündağ, Av.Zerrin Şenyıl Kale, Av.Nihal Sarıpınar, Av.Başak Karaca ve Av.Büşra Ayata görev aldılar.

Şakran Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza Infaz Kurumunu ziyaret eden İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyeleri avukatlar, çalışanları inceledi.

"Onları hep özgür mekanlarda görelim"

İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol başkanlığındaki **İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi** üyesi avukatlar Şakran Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza Infaz Kurumunu ziyaret ettiler. Erol, "Çocuklarımız bizim için çok kıymetli. Onları kapalı kapılar arkasında değil özgür olabilecek mekanlarda görmek en büyük beklentimiz" dedi. Tutuklu çocuklar tarafından sergilenen tiyatro oyunu, halkoyunları gösterisi ve müzik dinletisinin ardından konuşulan gezen Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar burada çocuklarla bir süre sohbet ettiler.

Ziyaret sırasında ayrıca **İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi**

üyeleri avukatlar ile Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Fatih Mehmet Öntürk, Alioğlu Ceza Infaz Kurumları Kampüsü Savcısı Güneş Okur, Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza Infaz Kurumu Müdürü Vural Temur, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve eğitimcilerle karşılıklı görüş alışverişinde bulunulduğu bir toplantı yapıldı. Av. İlke Erol, "Her zaman söylediğimiz gibi geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımız, gençlerimiz bizim için çok kıymetli. Onları kapalı kapılar arkasında değil özgür olabilecek mekanlarda görmek en büyük beklentimiz. Tüm yetkili, eğitim, görevli ve Çocuk Hakları Merkezimizde gönüllü olarak görev alan meslektaşlarımızla tesekkür ediyorum" dedi.

Diyanet'in açıklamaları için iktidar ve savcılar harekete geçmeli

İzmir Baro Başkanı **Aydın Özcan**, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kız çocuklarıyla ilgili açıklamalarının idari ve hukuki yönden ele alınarak, bu kuruma yaptırım uygulanması gerektiğini söyledi.

Aydın Özcan yaptığı yazılı açıklamada Diyanet İşleri Başkanlığı'nın üzerinde vazife olmayan korumaları karıştırmaya bırakıp aslı görevlerine dönmesi gerektiğini ileri sürerek, şöyle konuştu:

Bu açıklamaları gerek idari yönden gerekse hukuki yönden ele alınarak yaptırım uygulanmalıdır. Cinsiyet ayrımcılığı ve çocuk gelinler istemiyoruz. Çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı suçlarında zara arayan, 4+4+4 eğitim sistemi ile kız çocuklarının erken yaşta okuldan alınmaması, ise çağdaki çocukların evlenmesini yasalarla önlemeye ni-

kah kayma yet kişi verilerle çocuk yasta es lillerinin öntin açan zihniyeti devamı sekin deki bu tür açıklamaları iddetteler karınca ruz. Diyanetin kadınların, esleri tarafından lzmir barosuna bir yıl içinde çocuk haklarıyla ilgili 124 yazıyı yapıtı. Çocuk bir meşuriyet yapımı. Ve bir de gerekli bavevamları yapımı. Hukuki mücaddelede yanılmadığı ve bu durumun devam etmesini için iktidarın düzeni yapması. 2016 yılında cinsel dokunulmazlık suçlarıyla ilgili bin 230 dosyadan 60'una avukat görevlendirilmesi yapması. Kadın hakları merkezini ücretsiz hukuksal destek sağlığı oluşturulması. 2017 yılında 23 kadın cinyete-

Her 4 kız çocuğundan biri cinsel istismara uğruyor

İzmir Barosu Başkanı Aydın Özcan, "Her 4 kız çocuğundan biri cinsel istismara uğruyor. Cinsel istismarda 10 yılda yüzde 125 artış oldu" dedi.

İzmir Barosu Başkanı Aydın Özcan, Sessiz TV'de yayımlanan "Günaynı Ege" programına konuk oldu ve Ash Eren'in sorularına yanıtladı. Başkan Özcan kadın ve çocuk haklarını dışarı açıklamaları bakanların, fişkeş piketler, cinayet ve cinnet istismar bannında dikkat çekim taktikler vardı. Özcan, insanları kadın ve çocuk haklarını dışarı açıklamaları bakanların, fişkeş piketler, cinayet ve cinnet istismar bannında dikkat çekim taktikler vardı. Özcan, insanları kadın ve çocuk haklarını dışarı açıklamaları bakanların, fişkeş piketler, cinayet ve cinnet istismar bannında dikkat çekim taktikler vardı.

Özcan, Sessiz TV'de yayımlanan "Günaynı Ege" programına konuk oldu ve Ash Eren'in sorularına yanıtladı. Başkan Özcan kadın ve çocuk haklarını dışarı açıklamaları bakanların, fişkeş piketler, cinayet ve cinnet istismar bannında dikkat çekim taktikler vardı. Özcan, insanları kadın ve çocuk haklarını dışarı açıklamaları bakanların, fişkeş piketler, cinayet ve cinnet istismar bannında dikkat çekim taktikler vardı.

YAŞ SINIRI OLMAMALI

A bakımdan oluşan koruyucu önlemlerle ilgili de açıklamaları yaptı. "Cinsel suçlar örtünmüştür. Bu bakanlar herkeste kalıba ettirmemizi gerektiriyor. 18 yaşın altındaki herkesi çocuklar. 12 yaşın altına kalıba etmemizi istemiyoruz. Bu yapılan çocuk gelinleri önlemeye yardımcı olabilir. 14 yaşındaki çocukları evlendirmeyi yasaklayalım. O çocukları ortama sokan anne-baba cezalandırılmalıdır. Siz el altından yasaların delinmesini için el altından emey vermemiz bu bakanlar nasıl uğruşacağı?" İla-

Çocuklara gönüllü desteği

İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapmak isteyenlere yönelik olarak "Uygulamalı Çocuk Hakları" başlıklı bir online çalışmaya başlandı. Çalışmanın başlığı İktidar ve Savcılar tarafından hazırlanan bir dizi soru ve cevap şeklinde hazırlanmıştır.

Çalışmanın başlığı İktidar ve Savcılar tarafından hazırlanan bir dizi soru ve cevap şeklinde hazırlanmıştır. Çalışmanın başlığı İktidar ve Savcılar tarafından hazırlanan bir dizi soru ve cevap şeklinde hazırlanmıştır.

Çocuk hakları

İzmir Barosu "Uygulamalı Çocuk Hakları" çalışması ile bir kez daha gönüllü olan vatandaşlara bu konuda değer verdiğini de göstermiştir. Çalışmanın açılış konuşmasına İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol, "Büyük-

Çalışmanın açılış konuşmasına İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol, "Büyük-

HAPİSTE büyüyorlar

İzmir Barosu Şakran Cezaevinde 19 çocuğun annesi ile hapiste olduğunu açıkladı. Çocuk Hakları Merkezi'ne ise en fazla cinsel istismar nedeniyle başvurulmuş yapıldığı ifade edildi.

İzmir Barosu Kadın Hakları Derneği ve Hukuk Anaplastik Merkezi Sorumlu Avukatı Seydi Ünlüoğlu, 100 indikasyonu bulunan İhtilaf Şakran Cezaevi'ne ziyaret için 19 çocuğun annesi ile birlikte hapiste olduğunu açıkladı. 19 tane kız çocukları ile bu meşhur gönüllü olarak çalışmaları sürdürülen Şakran Cezaevi Ünlüoğlu, yine mahkûmların haklarını için de çalışmalar sürdürmektedir. Diğer taraftan, İzmir Barosu Kadın Hakları Derneği ve Hukuk Anaplastik Merkezi Sorumlu Avukatı Seydi Ünlüoğlu, 100 indikasyonu bulunan İhtilaf Şakran Cezaevi'ne ziyaret için 19 çocuğun annesi ile birlikte hapiste olduğunu açıkladı.

PSİKOLOJİK SİDDET
Kadın Hakları Derneği ve Hukuk Anaplastik Merkezi'ne yapılan başvurularla sonuçlandırılmış olmasına rağmen, bu konuda en çok şikâyet korunan psikolojik şiddetle ilgili şikâyetler. Ünlüoğlu, 19 tane kız çocukları ile bu meşhur gönüllü olarak çalışmaları sürdürülen Şakran Cezaevi Ünlüoğlu, yine mahkûmların haklarını için de çalışmalar sürdürmektedir. Diğer taraftan, İzmir Barosu Kadın Hakları Derneği ve Hukuk Anaplastik Merkezi Sorumlu Avukatı Seydi Ünlüoğlu, 100 indikasyonu bulunan İhtilaf Şakran Cezaevi'ne ziyaret için 19 çocuğun annesi ile birlikte hapiste olduğunu açıkladı.

Çocuklar gönüllü

İzmir Barosu İktidar ve Savcılar tarafından hazırlanan bir dizi soru ve cevap şeklinde hazırlanmıştır. Çalışmanın başlığı İktidar ve Savcılar tarafından hazırlanan bir dizi soru ve cevap şeklinde hazırlanmıştır.

Barodan tutuklu çocuklara ziyaret

İZMİR Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol başkanlığındaki **İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi** üyesi avukatlar Şakran Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza Infaz Kurumu'nu ziyaret ettiler. Tutuklu çocuklar tarafından sergilenen tiyatro oyunu, halkoyunları gösterisi ve müzik dinletisinin ardından konuşulan gezen Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar burada çocuklarla bir süre sohbet etti. Önümüzdeki günlerde, daha önce **İzmir Barosu** ile yapılmış olan protokol çerçevesinde çocuklara yönelik eğitimlere katkı koyacaklarını ifade eden Erol, "Çocuklarımız bizim için çok kıymetli. Onları kapalı kapılar arkasında değil özgür olabilecek mekanlarda görmek en büyük beklentimiz" dedi.

BAROLAR SELANİK'TE BULUŞUYOR

İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan başkanlığındaki heyet, 3 farklı ülkeden üç baronun katılımıyla 11 Kasım'da Selanik'te gerçekleştirilecek toplantı öncesi 10 Kasım'da Mustafa Kemal Atatürk'ün Selanik'te doğduğu evi ziyaret edecek.

İzmir, Selanik ve Plovdiv Filibe baroları arasında yapılan ilk toplantı, İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, İzmir Barosu'nun kadim üyesi olan ve çocuk istismarıyla mücadele için çalışmalarıyla tanınan Av. Ayşe Rúa Çınar ile birlikte yapıldı. Toplantıda, çocuk istismarıyla mücadele için yapılacak çalışmalar hakkında bilgi verildi. Ayrıca, çocuk istismarıyla mücadele için yapılacak çalışmalar hakkında bilgi verildi. Ayrıca, çocuk istismarıyla mücadele için yapılacak çalışmalar hakkında bilgi verildi.

Aydın Özcan

Ayşe Rúa Çınar

BAROLAR, şiddet için Selanik'te toplanıyor

İZMİR, Selanik ve Plovdiv/Filibe baroları kadına yönelik şiddet ve çocuk istismarına karşı Selanik'te buluşuyor. Üç farklı ülkeden üç baronun katılımıyla 11 Kasım 2017 günü Selanik'te gerçekleştirilecek olan toplantıya İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyeleri ile İzmir Barosu Kadın Hakları Merkezi ile Çocuk Hakları Merkezi'nde gönüllü çalışan avukatlar katılacak.

İZMİR, SELANİK ve PLOVDİV BAROLARI KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE ÇOCUK İSTİSMARINA KARŞI SELANİK'TE BULUŞUYOR

Program:

- 10 Kasım 2017 İzmir Barosu Resim Grubu Sergisinin Açılışı
- 10 Kasım 2017 Atamanın Evini Ziyaret ve Anma Programı
- 11 Kasım 2017 Kadına Yönelik Şiddet ve Çocuk İstismarı Konulu Paneller

Merkezi ve tur programı hakkında detaylı bilgiye internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz

Her yıl düzenlenen bu toplantıya İzmir Barosu Resim Grubu hazırlanan resimlerden oluşan bir de sergi açılacak.

Engelli hakları ve çocuk istismarı konuşuldu

İzmir Barosu, Ege Otizmli Derneği ve İslıdayan Özel Çocuklar Eğitim Merkezi birliğindeki 12 Kasım 2017 günü "Engelli Hakları ve Çocuk İstismarına Karşı Önlemler" başlıklı bir panel düzenlendi. Panel öncesi İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar Büyükpark içinde bulunan Down Kafesi'ye ziyaret ettiler. Gözde Uzsoy, Aşlı Karhan Liman ve Uzman Psikolog Mustafa Ekizler'in konuşmacı olarak katıldığı panele, İzmir Barosu Başkanı Aydın Özcan, Bornova Belediye Başkan Yardımcısı Hüseyin Hamamcılar, İzmir Barosu Genel Sekreteri İlke Erol, Ege Otizmli Derneği Başkan Yardımcısı Ayşe Rúa Çınar ve vatandaşlar da dinleyici olarak katıldılar.

ORHAN İSTİF

ücret talep edilmeden verildiğini ifade eden Aydın Özcan, sadece bu merkezlerle de sınırlı kalmayıp, okullardan ve bu alanlarda çalışan kuruluşlardan gelen her türlü ortak çalışma davetine katıldıklarını söyledi.

"Menderes'ten, Aladağ'a, Karaman'dan Van'a kadar Türkiye'nin her yerinde çocuk haklarını savunuyor ve açılan davalara İzmir Barosu olarak katılıyoruz" diyen Baro Başkanı Aydın Özcan sözlerine, "bu davalarda önümüze çıkarılan her türlü engellere rağmen mücadelemizi sürdürüreceğiz. Çünkü Avukatlık Kanunu biz avukatlara insan haklarını savunma görevini vermiştir" diyerek devam etti. Aydın Özcan, Bornova Belediyesi'ne de İzmir'de bir ilki gerçekleştirilerek açılmış olduğu Down Kafesi ve bu konuya gösterdiği duyarlılık nedeniyle teşekkür etti.

Aydın Özcan

Ayşe Rúa Çınar

Ücretsiz hukuki destek

Panelin açılış konuşmasını yapan İzmir Barosu Başkanı Aydın Özcan, İzmir Barosu olarak, kadın hakları ve çocuk hakları konusunda çok yoğun bir çalışma içerisinde olduklarını ifade ederek, bu alanda adliye içerisinde merkezleri bulunan tek baro olduklarını ifade etti. Gerek Çocuk Hakları gerekse Kadın Hakları merkezlerine başvurulan vatandaşlarımıza konularında uzman gönüllü avukatlar tarafından her türlü hukuki desteğin hiçbir

Mer sergilenecek
nyla ilgili görüşlerini İzmir Baro Başkanı Av. Aydın Özcan'ın kanenlik şiddet ve çocuk istismarı karşı verdiği mücadele Türkiye'de ismiyle kurumlardan birini jeldirgin vurgulayarak "Kazanılmış olan bu deneyimi uluslararası topa paylaşmak ve birbirimizin deneyimlerinden de faydalanmak üzere olarak bu toplantıya düzenleme karar aldık" dedi. nik'te düzenlenecek etkinlikler sırasında İzmir Barosu Resim Grubu hazırlanan resimlerden oluşan bir de sergi açılacak.

İZMİR, SELANİK ve PLOVDİV BAROLARI KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE ÇOCUK İSTİSMARINA KARŞI SELANİK'TE BULUŞUYOR

Program:

- 10 Kasım 2017 İzmir Barosu Resim Grubu Sergisinin Açılışı
- 10 Kasım 2017 Atamanın Evini Ziyaret ve Anma Programı
- 11 Kasım 2017 Kadına Yönelik Şiddet ve Çocuk İstismarı Konulu Paneller

Ulaşım ve tur programı hakkında detaylı bilgiye internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz

Her yıl düzenlenen bu toplantıya İzmir Barosu Resim Grubu hazırlanan resimlerden oluşan bir de sergi açılacak.

İzmir Barosu'ndan cezaevine ziyaret

► **İZMİR Barosu** Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol başkanlığındaki İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar Şakran Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu ziyaret ettiler. İzmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlke Erol, Kurumu daha önce de ziyaret ettiklerini ifade ederek "Çocuklarımız bizim için çok kıymetli. Onları kapalı kapılar arkasında değil özgür olacakları mekânlarında görmek en büyük hazzimiz" diye konuştu.

Engelli ve çocuk hakları tartışıldı

Panelde engellilerin hakları ve çocuk istismarı konuşuldu.

► **İZMİR Barosu**, Ege Otizmli Derneği ve İslıdayan Özel Çocuklar Eğitim Merkezi işbirliğinde "Engelli Hakları ve Çocuk İstismarına Karşı Önlemler" başlıklı panel düzenlendi. Av. Gözde Uzsoy, Av. Aşlı Karhan Liman ve Uzman Psikolog Mustafa Ekizler'in konuşmacı olarak katıldığı panele, İzmir Barosu Başkanı Aydın Özcan, Ege Otizmli Derneği Başkan Yardımcısı Ayşe Rúa Çınar ve vatandaşlar da dinleyici olarak katıldı. 1975'te 5 bin çocuktan birinde görülen otizmin 2025'te her iki çocuktan birinde görüleceğini ifade eden Çınar, tedavinin önemini vurguladı. Panel öncesi avukatlar Büyükpark içinde bulunan Down Kafesi'ni de ziyaret etti.

Çocuk Hakları Günü'nde Alperen'in davası görüldü

Yaşı küçük çocukları müfettişten saklıyorlardı

Çiği'de 3 ay önce keşif sonrasında unutulmuş 3 parçadaki Alperen Sakin'in ölümüne neden olmaları suçlanan 6 sanık için, Çiği Çocuk Hakları Günü'nde hakları koruyularak, Tutuklu ve yargılanan sanık E.Ö. Müfettişler tarafından yasa dışı çocukları gizlemiş diye suçlanarak, eviyle beraber konutlarından çıkarılmıştır.

Çiği'de 3 ay önce keşif sonrasında unutulmuş 3 parçadaki Alperen Sakin'in ölümüne neden olmaları suçlanan 6 sanık için, Çiği Çocuk Hakları Günü'nde hakları koruyularak, Tutuklu ve yargılanan sanık E.Ö. Müfettişler tarafından yasa dışı çocukları gizlemiş diye suçlanarak, eviyle beraber konutlarından çıkarılmıştır.

Atölyeye 30 avukat katıldı.

Çocuk haklarına gönüllü savunma

Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak "Uygulamada Çocuk Hakları" başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi. **Izmir Barosu**'nda yapılan çalışmaya 30 avukat katıldı. Baro'da gönüllü avukat sayısı 130'a ulaştı. **Izmir Barosu Genel Sekreteri İlike Erol**, merkezin sadece İzmir'de değil tüm Türkiye'deki davaları takip ettiğini dile getirdi.

BARO'dan Sakran Çocuk Cezaevi'ne ziyaret

Izmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kuruluresi Av. İlike Erol başkanlığındaki **Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi**ukatlar **Sakran Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu** ziyaret ettiler.

Izmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kuruluresi Av. İlike Erol, Kurumu daha önce de ziyaretlerini ifade ederken "Çocukların bizim için çok kıymetli. Onları rahatsız kapılar arkasında değil özgürce yaşamaları bizim için büyük beklentimiz" dedi. Tutuklu çocuklar tarafından sergilenen tiyatro oyunu, halkoyunları gösterisi ve müzik dinletisinin ardından konuşulan Çiği Çocuk Hakları Merkezi üyesi avukatlar burada çocuklarla bir süre sohbet ettiler. Ziyaret sırasında ayrıca **Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi üyesi** avukatlar ile Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Fatih Mehmet Öztürk, Aliğağa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Savcısı Güneş Okur, Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Vural Temur, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve eğitimcilerle karşılıklı görüş alışverişinde bulunuldu.

gününde daha önce **Izmir Barosu** ile yapılmış olan protokol çerçevesinde çocuklara yönelik eğitimlere **Izmir Barosu**'nun da katkı koyacağını ifade eden Çocuk Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Av. İlike Erol, "her zaman söylediğimiz gibi geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımız, geleceğimizi bizim için çok kıymetli. Onları kapalı kapılar arkasında değil özgürce yaşamaları bizim için büyük beklentimiz" dedi. Suça itilen çocukların sosyal ve kültürel gelişimi, eğitim donanımı, sağlığı ve kurumlardan çıktuktan sonraki yaşama hazırlanmasının önemini vurguladı.

Çocuk Hakları Merkezi

Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak "Uygulamada Çocuk Hakları" başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi.

Avukatlar açıklama yaptı.

Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak "Uygulamada Çocuk Hakları" başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi.

Avukatlar açıklama yaptı.

1 yılda 125 çocuğa hukuki yardım

Izmir Barosu tarafından mağdur çocukların ve ailelerine hukuk desteği verilmesi için kurulan 'Çocuk Hakları Merkezi'nde 1 yıl içerisinde 125 mağdur çocuğa destek verildi. **Izmir Barosu Genel Sekreteri ve Çocuk Hakları Merkezi Yürütme Kurulu Üyesi İlike Erol**, "Saldırıya uğrayan, mağdur olan çocuklarımızın yanında durduk. Çocuklarımızın onarılması, hayatta dikkat edilebilmesi için mücadele ettik" dedi.

Çocuklar gönüllü avukatlarla daha güçlü

Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak "Uygulamada Çocuk Hakları" başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi.

Izmir Barosu'nda katılımcıların deneyim ve paylaşımlarının ışığında tartışmaların da yapıldığı toplu atölye çalışmasına 35 avukat katıldı.

Çocuk haklarının savunmak için

Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak "Uygulamada Çocuk Hakları" başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi.

Baro'dan Aladağ açıklaması geldi

Izmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan, Adana'nın Aladağ ilçesinde 11'i öğrenci 1'i yurt görevlisi olmak üzere 12 kişinin yaşamını yitirdiği, 22 öğrencinin de yaralandığı acı olayın birinci yitirimünde açıklama yaptı. Bahalı geçen yurtdışı Atatürk ve Cumhuriyet devrimlerini içine sindiremeyen bir gruba ait olduğunu belirten Özcan, davasının ilk duruşmasında **Baroların** müdahililik taleplerinin kabul edildiğini ancak ikinci duruşmada mah-

leşmelerden kaynaklı olarak kamu vicdanını mahkemeler önünde temsil etme, insan haklarını savunma ve koruma görevleri bulunmaktadır. Mahkemelerin vermiş olduğu maddi talebinin kaldırılması yönündeki karar kaygı vericidir. **Baroların** böylece davalara katılımı hem hak hem de yükümlülüktür" dedi. Özcan mahkemenin kararına karşın **Izmir Barosu**'nun kamuoyu vicdanını yaralayan davayı yakından takip ettiğini söyledi.

İl il yamını Tutuklu çocuklara Baro'dan ziyaret

Izmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, Çocuk Hakları alanında çalışma yapacak olan avukatlara yönelik olarak "Uygulamada Çocuk Hakları" başlıklı bir atölye çalışması gerçekleştirildi.

